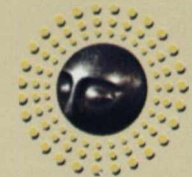

190 A2201, 28
28 8

AZƏRBAYCAN MİLLİ ELMLƏR AKADEMİYASI
MİLLİ AZƏRBAYCAN TARİXİ MUZEYİ

2019 -

Bakı, Şirvan, Quba xalçaları

Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin kolleksiyasından

Kataloq

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
İşlər İdarəsi
PREZİDENT KİTABXANASI

Bakı – 2013

85,125 (A 20)
B 20

Elmi redaktor:

akademik **Nailə Vəlixanlı**

Mətn:

Xədicə Əsədova

sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru

Kataloqun hazırlanmasında
iştirak etmişlər:**Gülzadə Abdulova, Tural Şiriyev,
Nigar Seyidzadə, Aygün Quliyeva,
Ülviyyə Usubova, Vəfa Əsədli**

İngilis dilinə tərcümə:

Günəl Şükürova

Fotoqraf:

Musa Nəsirov**Bakı, Şirvan, Quba xalçaları.****Bakı. "Ziya". 2013. 176 s**

İSBN: 978-9952-81-42-0-0

Ön söz

Dünyanın Misir, Hindistan, Türkiyə, İran, İraq, Əfqanıstan, Çin, Tibet, Orta Asiya, Qafqaz və s. coğrafi ərazilərində xalça toxunur. Hər bir xalq öz növbəsində yaratdığı maddi və mənəvi dəyərləri ilə dünya mədəni irsinə daxil olur, onu zənginləşdirir. Bu ümumbəşəri dəyərlər arasında Azərbaycan xalçalarının özəl yeri vardır. Azərbaycan xalqının həyatına, məişətinə, mədəniyyətinə, estetik duyumuna, mənəviyyətinə xalça qədər dərinlən nüfuz edən ikinci sənət növünü göstərmək çətindir. Xalça xalqımız üçün xüsusi mahiyyət daşıyır.

"Harada türklər varsa, orada müstəqil türk incəsənəti, türk mədəniyyəti var..." (1,179). Bu sözlər prof. B.P.Denikeyə məxsusdur. Qədim zamanlardan bu günədək xalça bütün türk dünyasında köçmə maldarlara alaçıq qurulacaq üçün əvəzsiz konstruktiv mahiyyət kəsb etmiş, yaşayış yerini isidib yaraşlıq vermiş, estetik zövqləri formalaşdıraraq mühüm etnomədəni informasiyaları özündə yaşadan vasitəyə çevrilmişdir. Bu gün Azərbaycan xalça naxışları üzərində rast gəldiyimiz qədim türk elementləri elat zövqünün mədəniyyətimizdə qoyduğu fərqli gözəllik etalonlarını xatırladır.

Azərbaycan xalçası bütün tarixi mərhələlərdə öyrənilmiş, tədqiq edilmiş və yazılı mənbələrdə yer alan çoxlu məlumatlar sayəsində əbədiləşdirilmişdir. Yunan tarixçisi Ksenofont (e.ə. V əsr), alban tarixçisi Moisey Kalankatuklu (VII əsr), ərəb müəllifləri Ət-Təbəri (IX-X əsr), əl-Müqəddəsi (X əsr), İbn Havqəl (X ə.), əl-Məsudi (X əsr), əl-İstəxri (X ə.) kimi salnaməçilər, çin səyyahı Syuan Tszyan (VII əsr), italyan səyahətçisi Marko Polo (XIII əsr), ingilis tacirləri və müxtəlif səfirlər xalqımıza dair verdikləri informasiyalarda xalçalarımız haqqında maraqlı məlumatlar yazmışlar. Məşhur Şərq miniatürlərində, intibah dövrünün Avropa rəssamlarından - Hans Memlinqin (XV ə.), venesiyalı rəssam Karlo Krivellonun (XV ə.), italyan rəssamı Antonello de Messinanın (XV ə.) və b.-nin fırçalarından çıxmış qiymətli əsərlərdə, rus rəssamlarının çoxsaylı tablolarında, Fransa şpalerələrində (XV ə.) xalçalarımız bəşəri sərvətə çevrilmişdir.

"Səfirlər". Hans Holbeyn. 1533. Milli Qalereya. London

portreti", "Fətəli Şahın portreti" əsərləri ilə yanaşı digər sənətkarların yaratdıqları tablolarla xalçalarımızın kamil bədii quruluşda təsvirinin şahidi oluruq.

Azərbaycan xalçasının minilliklər öncədən başlayaraq, günümüzədək davam edən təşəkkül dövrü vardır. Xalça hər zaman xalqımızın sevimlisi olmuş, yaratdığımız nağıl, şeir, dastan və zərb-məsəllərdə nəzmə çəkilməmişdir. Bu qəbildən, "Kitabi Dədə Qorqud" dastanında ipək xalçaların, xalılardan adlarına tez-tez rast gəlinir. XII əsr klassik Azərbaycan ədəbiyyatının tanınmış simaları Qətran Təbrizi, Nizami və Xaqaninin əsərlərində qiymətli saplardan toxunmuş ipək xalçalarımız haqqında çoxlu dəyərli məlumatlar verilir.

Orta əsrlərdə Azərbaycan xalçası saray mühitində xüsusi bədii dilə malik yeni inkişaf mərhələsinə ucalır, zəngin bədii kanonları ilə türbələr, səltnət və xəzinələrin bəzəyinə çevrilirlər. Xalça zaman keçdikcə ilkin utilitar əhəmiyyətini və milli özəlliyini qoruyub saxlamaqla bərabər yeni dini, fəlsəfi, estetik anlam kəsb etməyə başlayır, daxili mistik məzmun daşıyır, bütövlükdə, dünya mədəniyyətinin universal modelinə çevrilir.

İncə və mücərrəd naxışları, dolğun-emosional rəng həlli, çoxsaylı boyama və texnoloji üsulu ilə öz fərdiliyini günümüzədək qoruyan xalçalarımız şərti olaraq Bakı, Quba, Şirvan, Gəncə, Qazax, Qarabağ və Təbriz məktəblərinə bölünsələr də, tarixən bütün Azərbaycan ərazisində intensiv şəkildə toxunmuşlar.

Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyində qorunan, toxuculuğun ən ibtidai növlərindən həsir, çətən, keçə və s.dən başlayaraq, daha mürəkkəb xovsuz, xovlu xalçalar və xalça

Tanınmış Alman rəssamı Hans Holbeynin "Səfirlər" (XVI əsr) əsərində çəkilmiş Gəncə-Qazax xalçası rəssamın özündən sonra böyük iz qoymuşdur (2,30).

Sonrakı dövrlərdə tabloda çəkilmiş bu növ səkkizguşəli göllərin toxunduğu xalçalar Avropada şöhrət qazanaraq məşhur rəssamın adı ilə "Holbeyn" adlandırılmışlar. Azərbaycan xalçası XVI əsr miniatür rəssamlarından Soltan Məhəmmədin "Şah ovu", "Saray Şənliyi", Mirzə Əlinin "Saray həyatından səhnə" və başqa tanınmış sənətkarların əsərlərində öz dəyərli yerini tutmuşdur. XIX əsr Azərbaycan rəssamlarından Mirzə Qədim İrəvaninin "Əyləşmiş qadın

"Əyləşmiş qadın portreti".
Mirzə Qədim İrəvani. XIX əsr.
Azərbaycan Milli İncəsənət Muzeyi

məmulatlarının ümumi sayı 700-ü keçir. Onlar Azərbaycanın bütün məktəblərini əhatə edən əsl nümunələrdir. Kolleksiya satınalma, hədiyyə və dövlət orqanları tərəfindən ölkədən kənara qeyri-qanuni çıxarılma zamanı müsadirə edilmə yoluyla muzeyə verilmiş əşyalar əsasında daim zənginləşir. Bu gün Şirvan məktəbinə aid olan heybənin (inv. 749) muzey kolleksiyasına daxil edildiyi 1926-cı ildən xeyli vaxt keçmişdir. Daha sonralar muzeyin Etnoqrafiya elmi fond şöbəsinə qəbul edilmiş onlarla duz torbası, xaral, məfrəş, heybə, xurcun, çul, yəhər üstü, cecim, palaz, kilim, zili, sumax, vərni, şəddə kimi xovsuz və xovlu xalçalar istifadə təyinatı, bədii quruluşu və forma orijinallığı ilə bir-birindən fərqlənir. Təqdim edilən nümunələrin konkret hansı məktəblərə məxsusluğu məlum olsa da, onları ərşəyə gətirən ustaların adı ümumi xalqın adı ilə bağlıdır.

Tarixi yadigarlarımız olan xalçaların Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin kolleksiyası içərisində özəl yeri vardır. Sistemləşdirilmiş bu xalça kolleksiyasının yüksək səviyyədə sənətşünaslıq, tarixi-etnoqrafik, genetik aspektlərdən araşdırılması professionallar qarşısına yeni elmi vəzifələr qoyur.

Bəşəriyyət zaman keçdikcə ilkin ənənələrdən uzaqlaşır, qloballaşma prosesi nəticəsində özəlliklər unudulur və yeni standartlar əldə edilməsinə cəhd göstərilir. Bu səbəbdən də uzun illər ərzində fərqli lokal bölgələrdə xalçalarımızın xalq arasında fərqli dialektlərdə adlar daşması, çeşidli toxuma üsulları, təbii boyamanın sirləri, bədii genetik ənənələrimizin özəyi olan naxışlar haqqında etnoqrafik məlumatların toplanması çox əhəmiyyətlidir. Bu və digər zəngin məlumatlar Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin Etnoqrafiya elmi fond şöbəsində qorunan eksponatlarda, Foto-neqativ, Sənədli mənbələr fondlarındakı materiallarda və digər elmi mənbələrdə toplanmışdır.

Muzeyin etnoqrafiya elmi fond şöbəsində Əfqanıstan, İran, İraq, Türkmənistan, Tacikistan, Özbəkistan, Almaniya, Rusiya Federasiyasının Kabardin-Balkar və Dağıstan Respublikaları, Moldova, Rumıniya, Belorusiya, Mali Respublikası və digər dövlətlərin rəsmi heyətləri tərəfindən hədiyyə kimi təqdim edilmiş xalçalar da mühafizə edilir. Bunlar müxtəlif ölçülərdə və müxtəlif kompozisiyalarda olan xalçalardır. Etnoqrafiya fondunda eyni zamanda Türkiyəyə aid olan bir neçə xalça da qorunmaqdadır. Onlardan biri Muğla toxuculuq mərkəzində toxunmuş XVIII əsrə aid ənənəvi "Namazlıq", digəri XIX əsrə aid metal simlərin iplikle birgə ayrıldığı ərş üzərində toxunmuş fərqli çeşnili "Namazlıq", sonuncu isə "Hərəkə" xalçasıdır ki, bunlar orta qədim mədəni dəyərlərimiz kimi kolleksiyaya müxtəlif illərdə qəbul edilmişlər.

Kolleksiyada toplanan xalçalar arasında zəmanəmizin tanınmış xalça sənətkarlarından Cəfər Mücirinin "Füzuli" xalçası da saxlanılmaqdadır. Böyük vətənpərvər Əziz Əbdüləzizin himayəsilə (rəssam Fəxrəddin Əliyev) toxunmuş

"Xalça İttifaqı" heyəti tərəfindən xalçalara baxış keçirilərkən. 1930-cu illər

“Şəhidlər” süjetli xalçası isə öz bədii quruluşu ilə tariximizin qanlı səhifələrini əks etdirir. Bu kolleksiyada, həmçinin, “Azərxalça” Yaradıcılıq İstehsalat Birliyində müxtəlif illərdə toxunmuş nümunələr də vardır. Onlardan bir qismi 1939-cu ildə “Azərxalça” İstehsalat Birliyinin hələ Artel olaraq fəaliyyət göstərdiyi illərində, digərləri isə XX əsrin ortalarında və 1980-ci illərdə müxtəlif bölgələrdə toxunmuş əl işləridir. Bu eksponatlar Azərbaycanda uzun illər kütləvi şəkildə istehsal edilən və dünya bazarına satışa çıxarılan məhsullardan nümunələrdir.

Kolleksiyada olan Azərbaycan xalçalarına aid kataloq 1990-cı illərdə nəşr olunsa da, Bakı, Şirvan, Quba, Gəncə, Qazax, Qarabağ və Təbriz xalçalarına həsr edilmiş və gələcəkdə örnək olaraq istifadə ediləcək bu növ müfəssəl təsnifatlı nəşr muzey tərəfindən ilk dəfə həyata keçirilir.

Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin Etnoqrafiya elmi fond, Sənədli mənbələr və Neqativ fondunda əyani və elmi mənbə kimi xalçaçılığa aid zəngin materiallar çoxdur. Onlar Vətənin rifahına, vətəndaşlarımızın və millətin yararlanmasına xidmət edən tarixi əmanətlərdir. Burada qorunan xalçalar etibarlı xəzinə və tükənməyən ilham mənbəyidir. Azərbaycan mədəniyyətini sevənləri, tədqiqatçıları maraqlandıracağıımız bu nəşri hazırlamaqla, biz xalqımıza, elmimizə, tariximizə və mədəniyyətimizə xidmət etdiyimizdən bir daha qürur duyuruq.

INTRODUCTION

The carpets are woven in many geographical areas of the world such as, Egypt, India, Turkey, Iran, Iraq, Afghanistan, China, Tibet, Central Asia, the Caucasus, etc. Material and spiritual values of each nation include in the world cultural heritage enriching it in turn. Azerbaijani carpets have a special place among these global values. It is difficult to specify a second type of art which had affected so much to the life, culture, aesthetic perception, and morality of the Azerbaijani people as the carpet weaving. The carpet has a special significance for our people.

“Where are Turks, there is an independent Turkic art, Turkic culture...” (1,179), these words belong to professor B.P.Denike. Since ancient times, the carpet served as indispensable constructive means to making huts for nomadic pastoralists of a whole Turkic world, heated and decorated the house, helped to form the aesthetic tastes carrying the ethno-cultural information. The patterns of ancient Turkic elements encountered in Azerbaijani carpets indicate the distinctive standards of beauty in our culture left by nomadic Turkic culture.

Azerbaijani carpets are perpetuated by the fact that in all historical periods studied, investigated and recorded in written sources.

The Greek historian Xenophon (V c BC), the Albanian historian Moses of Kalankatuyk (VII c), the Arabic chroniclers as al-Tabari (IX-X cc), al-Muqaddasi (X c), ibn-Novgal (X c), al-Mas'udi (X c), al-Istakhri (X c), Chinese traveller Xuanzang (VII c), Italian traveller Marco Polo (XIII c), English merchants and variety of ambassadors left interesting information regarding our carpets.

Our carpets have become the world's wealth in the famous Oriental miniatures, in precious works of European artists of the Renaissance period such as, Hans Memling (XV c), Carlo Crivelli (XV c), Antonello da Messina (XV c), on numerous pictures of Russian artists, on French tapestries (XV c), etc.

Drawn Ganja-Gazakh carpet in the work of the famous German painter Hans Holbein “Ambassadors” (XVI c) left a great impression after the artist's death. Later these carpets with eight-pointed medallion became very popular in Europe and named “Holbein” by the name of famous artist.

Azerbaijani carpets were reflected in the works of famous artists such as, the painter-miniaturist of XVI century Soltan Mohammadi (“Shah's hunting”, “Feast in the palace”), Mirza Ali (“Scene of the palace life”), etc. We can observe the

perfect description of artistic structures of our carpets on the pictures created by various artists, for example, painter of XIX century Mirza Gadim Irvani ("Portrait of a seated woman", "Portrait of Fatali Shah"), etc.

Azerbaijani carpets have a period of formation which began thousands of years ago and continues to this day. Our people always had a special sympathy to the carpets devoting the poetry, fairy tales, epics and proverbs to them. For example, there are often met descriptions of silk and other carpets in "The Book of Dede Korkut". Well-known representatives of Azerbaijani classical literature of XII century such as, Gatran Tabrizi, Nizami and Khagani gave very valuable information about our silk carpets woven from expensive yarn.

In the Middle Ages Azerbaijani carpet had achieved a new level of artistic development, turned to decoration in palaces, mausoleums, and treasuries. Retaining its primary utilitarian and national identity, the carpet has evolved into a general model of a universal world culture carrying the mystical content, presenting new religious, philosophical and aesthetic concepts.

Although divided to different schools as Baku, Guba, Shirvan, Ganja, Gazakh, Karabakh, and Tabriz, historically carpets were heavily weaved throughout Azerbaijan, retaining their own particularity in delicate and abstract patterns, emotional colours, numerous colourings and technological methods to the present days.

There are more than 700 carpets and carpet articles stored in the National Museum of Azerbaijan History: from the most primitive forms, as matting and felts, to more complex forms, as pile and pileless carpets. They represent all carpet schools of Azerbaijan. Constantly collection is increased due to the purchase of carpets from the local population, gifts and confiscations by state authorities in attempts to smuggle from the country.

Long time passed since 1926, when a saddlebag relating to Shirvan group was included to the museum's collection (inv. 749). Later, there were included dozens of articles such as salt bags, sacs, duffel bags, small saddlebags, big saddlebags, horsecloth, saddle up, stripe of homespun fabric, pileless carpets ("palaz" "kilim", "zili", "sumac", "verni", "shadda") and pile carpets differ by forms and originality of artistic structure in Ethnographic research fund of the Museum. Although the carpet schools are particularly known, yet the names of craftsmen are connected with the name of the people.

Carpets have a special place in the Museum's collection as a historical memory of our people. This collection of carpets makes the professionals to study the art criticism, historical-ethnographic and genetic aspects at high level. With the passage of time, in the process of globalization the humanity moves away from the primary traditions forgetting the national characteristics, attempting to acquire new standards.

Thus, the long-term collection of ethnographic information about the patterns as the basis of our artistic-genetic traditions, the carpets named on different dialects, the various methods of weaving, and secrets of natural dyeing is very important. This kind of valuable information is stored in the exhibits of ethnographic department of the scientific fund of the Museum, in photonegatives, in the materials of documentary sources and other scientific resources.

There are also carpets gifted by official delegations from such countries as Afghanistan, Iran, Iraq, Turkmenistan, Tajikistan, Uzbekistan, Germany, Kabardino-Balkaria and Dagestan Republic of the Russian Federation, Moldova, Romania, Belarus, the Republic of Mali, etc. stored in the ethnographic department of the scientific fund of Museum. These carpets are of different sizes and compositions. At the same time, there are several Turkish carpets stored in the ethnographic fund. One of them is woven in the rug centre of Mugla relating to the XVIII century, another is a prayer rug "Namazlyk" referring to the XIX century with distinctive ornamentation where the warp threads are woven from cotton and metallic threads, and the last one is represented by the carpet "Hereke". These carpets being examples of a common cultural heritage have been acquired by the Museum in different times.

There is the carpet "Fuzuli" woven by contemporary famous craftsman Jafar Mujiri in the given collection. Plotted carpet "Martyrs" woven by the patronage of the great patriot Aziz Abdulaziz (the artist Fakhraddin Aliyev) reflects bloody pages of our history. There are also samples woven into Creative Production Association "Azerkhalcha" in different years.

Some of these carpets were made in 1939 when Production Association "Azerkhalcha" functioned as an artel, others are hand-woven carpets from different regions relating to the middle of XX century and 1980-s. These are exhibits of long-term mass production in Azerbaijan and samples of articles sold on the world market. Although, in 1990-s there was published the special catalogue devoted to carpets from the collection, this type of catalogue covering carpets from Baku, Shirvan, Guba, Ganja, Gazakh, Karabakh, and Tabriz, with detailed classification using as a source in the future is published by the Museum for the first time.

There are many visual and scientific materials relating to the carpet weaving stored in the Ethnographic-scientific, documentary sources and photonegatives funds of the National Museum of Azerbaijan History. These historical values serve the welfare of our country, people and nation. The stored carpets are reliable treasury and source of endless inspiration. Preparing this publication interesting to researchers and those who love Azerbaijani culture, we are pleased to serve the people, history and culture.

BAKI XALÇALARI

Bakı və bütövlükdə Abşeron yarımadası Xəzər dənizinin qərb sahilində yerləşir. Yerdən çıxan qaz və neftin yanaraq od halında görünməsi ilə əlaqədar Bakı və onun ətrafındakı ərazilərdə toxunan xalçalarda od, alov inancı ilə bağlı naxışlar, "sacayaq", "buta" elementləri daha çox istifadə olunur.

Bakı, o cümlədən bütöv Abşeron ərazisində tunc dövrünə və erkən dəmir dövrünə aid çoxlu miqdarda qədim insan məskənləri, kurqanlar, üzərində qayçı, hana, həvə, daraq təsvirləri oyulmuş sine daşları, antropomorf və zoomorf formalı baş daşlarının toplandığı nekropollar vardır. Bunlar hələ qədim vaxtlardan əlverişli iqlim və təbii şəraiti olan Abşeron yarımadasında insanların ilkin inanclarını, sənətkarlığını sübut edən faktlardır.

Bakı və onun ətrafında insanlar öz yaşadıkları məkanı isitmək, gözəllik yaratmaq və gündəlik məişətdə ehtiyaclarını ödəmək üçün toxuculuqla erkən dövrlərdən məşğul olmuşlar. Bir çox tarixi mənbələrdə Bakı xalçaları haqqında məlumatlar vardır. Tanınmış alman alimi və səyyahı Adam Oleari (XVII əsr) Bakı, Dərbənd, Şamaxıda olarkən xalqımızın məişətində xalçalardan geniş istifadə edildiyini müşahidə etmiş, döşəmələrin xalılarla örtüldüyü haqqında geniş məlumat vermişdir.

Tanınmış rəssam, knyaz Q.Q.Qaqarın 1848-1854-cü illərdə Cənubi Qafqazda olmuş, çəkdiyi rəsmlərdə Qafqaz xalqlarının, o cümlədən Bakı, Şamaxı, Quba əhalisinin məişətinin ayrılmaz hissəsi olan zəngin interyerləri əks etdirmiş və klassik xalçalara otağın əsas bəzək elementi kimi geniş yer vermişdir (3).

Üzərində hana təsviri oyulmuş məzar daşı. "Şaban" Piri. Maştağa qəsəbəsi. XVII əsr

Tarix boyu Bakının İran, Türkiyə, Hindistan və Ərəbistanın şimal-qərb mərkəzlərini birləşdirən nəhəng ticarət yolunun kəsişməsində yerləşdiyi ilə əlaqədar burada istehsal edilən məhsullar, eləcə də, xalçalar əmtəə xüsusiyyəti daşmışdır. Bu ərazidən keçən İpək Yolunun qolları ən qədim və islamdan sonrakı dövrlərdə müxtəlif ölkələri birləşdirmişdir. Venesiya tacirləri bu yolla Azərbaycan xalçalarını Avropaya daşıyırlar.

Aparılmış tədqiqatlardan görünür ki, yerli xammal – yun bolluğu nəticəsində Qafqazda xalçaçılıq geniş yayılmış və digər sənət növləri arasında aparıcı rol oynamışdır. Azərbaycanın şəhərlərindən – Bakı, Şamaxı öz məhsulları ilə tanınan toxuculuq mərkəzləri olmuşlar. Azərbaycanın toxuculuq bölgələri üzrə ilk məlumat

İçərişəhər, Xan Sarayı. Bakı.
Foto: D.İ.Yermakov

Dəvə karvanı. Bakı.
Foto: D.İ.Yermakov

həyat haqqında sokral düşüncələrini, bədii duyumlarını, kamillik anlayışını intuitiv şəkildə naxışa çevrilmiş simvolların vasitəsi ilə ilmələrə düzmüşlər. Bu məktəbə məxsus xalçalarda istifadə olunan bir çox naxışların arxaik inanclarla bağlı olması ilə yanaşı, daha sonralar, İslam dünyagörüşünü əks etdirən elementlər də yaranmışdır.

Beləliklə, Bakı və onun ətraflarında toxunan xalçaların üzərindəki hər naxışın öz mənası, bütöv bədii quruluş daxilində isə dərin mahiyyət daşıyan çoxsaylı mürəkkəb anlamları meydana çıxmışdır.

Həzin rəng ahəngi, sabit kompozisiya, orijinal naxışların kanonlaşmış incə təsvir forması, sonsuz rəmlər Bakı xalçalarının bədii xüsusiyyətləridir. Bakı sənətkarları

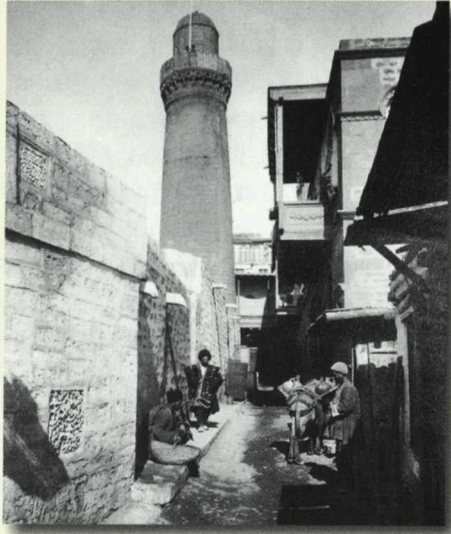
əsrilər boyu xalçanı döşənək olmaqla yanaşı estetik duyum, gözəllik mənbəyi, kainat və mistik təsəvvürlərin əks olunduğu müqəddəs məkan kimi dəyərləndirmişlər. Bu mənada xalça insanın sirdaşı sayılırdı. Azərbaycanın digər bölgələrində olduğu kimi, Abşeronda da qızların gəlin köçərkən özləri ilə ata evindən toxuyub apardıqları cehiz xalçalar olurdu. Bu xalçalardan tələbata görə gündəlik həyatda, xüsusi günlərdə istifadə edilirdi; eyni zamanda heç bir zaman xüsusi vurğulanmasa da, onların mənəvi baxımdan bir missiyası da var idi: bir qayda olaraq, onlar həmçinin "ölülük" sayılır, son gün üçün nəzərdə tutulurdu. Bu növ xalçalar keçmişdə, adətən, mərasim bitdikdən sonra evə qaytarılmaz, məscidlərə bağışlanardı. Bu ənənə ümumilikdə bütün türklərə aiddir (9,10).

Bakı xalça məktəbi Abşeronun Novxanı, Nardaran, Bülbülə, Fatmayı, Mərdəkan, Qala, Xilə (Əmircan), Suraxanı, Görədil və d. kəndləri, həmçinin, Abşerondan kənarında yerləşən Xızı rayonu və ona daxil olan Giləzi, Fındıqan və s. toxuculuq məntəqələrini əhatə edir. Bir qayda olaraq, Bakıya məxsus xalçalar öz toxunduqları məkanın adı ilə "Bakı", "Novxanı", "Suraxanı", "Görədil", "Xilə Əfşan", "Xilə buta", "Fındıqan", "Fatmayı", "Haadi" və s. kimi tanınır.

vermiş tədqiqatçılar Y. Zedqenidze (4), S.A.Piralov (5), M.D.İsayev (6), daha sonralar L.Kərimovun (7, 2, 8) nəşr etdirdikləri materiallar çox faydalıdır. Öncə tip, daha sonra qrup və məktəblər kimi təsnif edilən toxuculuq bölgələri içərisində Bakı, bəzən Abşeron kimi təqdim olunur. Abşeron ərazisində formalaşan xalça nümunələrində mövcud ənənə yerli flora və inancdan doğan bədii üslubda özünü yaşadır. Yaratdıqları bu xalçalarda sənətkarlar sanki qan yaddaşlarında minilliklər boyu qorunub saxlanmış ölüm, əbədi

Yunun daranması. Abşeron.
SMF inv. № 1371

Xalça satışı. İçərişəhər.
XIX əsrin sonu

Bakıda toxunan xalçaların ara sahəsi əsasən tünd göy, nadir hallarda isə qırmızı və şəkəri rənglərdən ibarət olur. Toxuculuqda "qala", "ləzgi", "bozax" cinsli qoyun və parlaq, zərif quzu yunundan istifadə edilirdi. Bəzən isə qarışıq tünd rəngli yun almaq üçün Bakıda olan qoyun cinsləri "qarabağ" və "ləzgi" cinsləri ilə çarpazlaşdırılırdı.

Bakı xalçalarının yüksək bədii təsir gücünə malik olması səbəblərindən biri də onların texniki göstəriciləridir. İlmə sıxlığı 38x38-dən başlayaraq 45x45-dək yüksələn bu xalçaların ölçüləri 120x190 sm-dən 130x350 sm arasındadır. Bir qayda olaraq Abşeronun Qala kəndində "dəst" xalçalar da toxunmuşdur.

Bakı ərazisi üçün xarakterik olan boyaq maddələrindən vaxtilə bu ərazidən daşınan zəfəran cücəyi, biyanotu bitkisi, indi qo kimi boyaq maddələri, eyni zamanda boyamada bərkidici kimi yerli duzdan istifadə edilmişdir. Xalçaların yuyulmasında isə yerli əhali ağ gilabı işlədirdi.

Nümunə olaraq Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin Etnoqrafiya elmi fond şöbəsində qorunan "Xilə Əfşan" xalçasını (inv. 6734) göstərmək olar. "Xilə Əfşan" xalçasının kompozisiyası klassik "Əfşan" (səpələnmək mənasında) bədii quruluşundadır. Belə xalçalar el arasında daha çox "sacayaq" adını daşıyır. Bu çeşnidə toxunan xalçaların hər birində stilizə edilmiş insan və ya quş motivləri, əyrixətli və sınıqxətli həndəsi elementlər, dörd ünsür nişanı - svastika, romb, dördbucaq, səkkizguşəli ulduz və s. elementlər daha çox üstünlük təşkil edir. Ara sahəni bəzəyən çoxsaylı naxışlar arasında tənək yarpağı, çiçəklər, asma formalı nəzərlik, çərxi fələk, quşlar və s. olsa da, diqqəti cəlb edən əsas naxış asimmetrik şəkildə üç şaquli istiqamətli cərgədə toxunmuş "sacayaq" elementidir. Bu element tək-cə toxucuların fərdi yaradıcılığının məhsulu deyil, həm də mücərrəd quruluşunun semantikasını əsrlər boyu saxlayaraq sonsuzluq, pöhrələnən budaq (islimi), oda-lova sitayişlə bağlı müxtəlif yozumlar daşıyır.

"Xilə Əfşan" (inv. 8029) bədii quruluşunda olan xalça Dərbənd toxunuşludu. Xalçanın kompozisiyası ənənəvilik baxımından ümumilikdə qorunub saxlansa da, toxuma üslubuna görə, o Bakı xalça məktəbindən fərqlənir. Koloriti, toxuma texnikası, ilmə sayındakı azlıq, elementlərin bir qədər sayalığı və boyaq maddələrinin tərkibi baxımından bu nümunə fərqlənir.

Zəfəran bitkisi. Bilgəh. Abşeron

Bakının Əmircan (Xilə) kəndində toxunan "Xilə buta" xalçasının yumşaq mavi, qəhvəyi, şəkəri, sarı, qara tonları harmonik tərzdə bir-birini əvəz etməsilə naxışlara yeni tərəvət verir. Milli

Azərbaycan Tarixi Muzeyinin Etnoqrafiya elmi fond şöbəsində qorunan xalçaların üzərində (inv. 3029, 9556) toxunmuş "buta" motivlərinin ara sahə boyu ardıcıl şəkildə düzülüşündə, ölçülərində bir tənəsüblük vardır. "Xilə buta" xalçasında toxunmuş "buta" naxışının ilk təsvirinə VI əsr Alban mədəniyyəti dövründə təsadüf edilir (10, 60-61). Bu naxışın mənşəyi od, alov və türklər arasında mövcud olan tovuz quşu anlamı ilə bağlıdır (11, 72).

"Buta" çox zaman əfsanə və dastanlarımızda tale, bəxt tanrısı məfhumunu daşıyır. Eyni zamanda, nişan, nişangah kimi yozulan "buta" məfhumu onun verildiyi şəxsin dostuna, sevgisinə, vətəninə, allahına qovuşmağına cəhd kimi qiymətləndirilir (12, 76-77).

Kolleksiyada qorunan digər "Xilə buta" xalçasındakı (inv. 3146) bədii quruluş qapalı kompozisiyaya əsaslanır. Xalçanı bəzəyən butalar arasında mərkəzdə toxunmuş həndəsi formalı göl tamlığa, bölünməzliyə, vahid enerji mənbəyinə işarədir, "buta"lar və içərisində təsvir edilən ağac motivləri timsalında ətrafa nizamlı şəkildə paylanan şölələr isə sonsuzluğa aparıcı ilahi yol, əbədi həyat simvoludur. Xalça üzərindəki "buta"ların mərkəzində təsvir edilən sxematik qadın təsvirləri "Ana ilahə" motividir (13). Bu motivin semantikasını ilk olaraq qadını, analığı, müqəddəs məkanda mövcud olan yaranışı, başlanğıcı ifadə edir.

Bakı məktəbinə aid palaz, kilim xovsuz xalçaları sırasında zililərin xüsusi yeri vardır. Ərişi müxtəlif rəngli yundan çəkilmiş zili (inv. 4016) üzərində toxunmuş dördayaqlı, ikibaşlı mifoloji quşlar – Tanrı nuru və işığın timsalı, Tanrı ilə insanlar arasında əlaqə yaradan ilahi varlıq simvolu daşıyırlar. Zilinin mərkəz damasındakı güldən və içərisində təsvir edilən budaqlar cənnət timsalında əbədi həyat rəmzidir. Bakı xalçalarında çox zaman hicri və ya miladi tarixləri toxunsa da, bu zili üzərində miladi təqvim - "2 mart 1927" tarixi ərəb rəqəmləri və hərfləri ilə toxunmuşdur. Kolleksiyada qorunan digər zili (inv. 3724) xovsuz xalçasını mifoloji quşlarla yanaşı "buta" motivi də bəzəyir. Bu üçdillimli alova bənzər element dünyanın ən qədim şəhərlərindən biri, Zərdüştlüyün müqəddəs izlərinin qorunduğu Bakı şəhərinin gerbi üzərində də həkk edilmişdir. Tarixən (təbii neft və qaz yataqlarından) yerdən çıxan alovlara səcdə etmək üçün dünyanın müxtəlif yerlərindən Bakıya gələn ziyarətçilər üçün bu torpaq müqəddəs sayılmışdır. Bu gün "buta"nın ilkin mənası ikinci plana keçmiş və bu element rəmzləşmişdir. Hökmdarların taclarını bəzəyən cəsarət, hökmdarlıq simvolu olan "cıqqa buta" və s. formalarda çoxlu "buta"lar mövcuddur. Gözəlliyi ilə yanaşı, daşdığı semantik mənaya görə "buta" zili xalçasını bəzəyən naxışlar arasında xüsusi bədii dəyər kəsb edir.

"Xilə buta".
XVIII əsrin əvvəli

Zili. XX əsrin əvvəli

"Çiyi palaz". XX əsrin əvvəli

Abşeronda toxunmuş "Çiyi palaz" xovsuz xalçası (inv. 9421) öz bədii quruluşu, naxış tərkibi etibarilə çox qiymətlidir. "Çiyi palaz" arxaik naxışların toplandığı xovsuz xalça növüdür. Ərişin arğacdan sadə keçirilməsi üsulu ilə toxunan sadə palazlarla yanaşı, bir qədər mürəkkəb naxışlarla bəzənən "Çiyi palaz"da üçüncü naxış ipindən istifadə edilir. Bakının, əsasən, Qobu kəndində "Çiyi palaz"lar toxunurdu. Etnoqrafiya elmi fond şöbəsində qorunan "Çiyi palaz"ın (inv. 8520) səthində üfqi istiqamətdə toxunmuş enli və ensiz zolaqlar üzərində müxtəlif növ sınıxqətli həndəsi naxışlardan istifadə edilib. Üçbucaq, zolaq, romb, qarmaq kimi naxışların hər birinə təsviri sənətimizin ilkin nümunələrində rast gəldiyimiz e.ə. II minilliyin əvvəllərinə aid materiallarda təsadüf edilir.

"Görədil" xalçası (inv. 4002) üzərində toxunan naxışlar toplusu qədim zamanlardan bəri insanların kainat, dünya haqqında olan anlayışlarının əksi kimi qiymətləndirilir. Bu xalça üzərində xüsusi yeri olan səkkizguşəli ulduz naxışının ilk təsvirinə Tunc dövründə saxsı qab üzərində, daha sonralar erkən antik, dəmir dövründə Abşerondan tapılmış kəmərlər üzərində təsadüf edilir. Səma cisimlərinin Tanrı kimi qəbul edilməsi "ulduz" motivinin xalçaçılıqda geniş yayılmasına şərait yaratmışdır. Kolleksiyada xovlu xalçalar arasında "Görədil" xalçasının digər variantları da mühafizə edilir (inv. 9555, 4007). Onlar müxtəlif toxunuşlu bədii quruluşa malik nümunələrdən ibarətdir.

Qum, şəkəri, qırmızı və qəhvəyi rəng ansamblından ibarət xalça tam Abşeronun təbiətini canlandırır. Boz qayalar, kəhrəba rəngli qumun çalarları yüz illər ötsə belə, öz cazibəsini itirmir, isti ahəngi ilə daha müdrik görkəm alır.

Bakı məktəbinin xalçalarından XIX əsrdə toxunmuş "Novxanı" xalçaları (inv. 4006, 8763) hər zaman dəyişməz, sabit çeşnidədir. Altıbucaqlı göl ətrafında irili-xırdalı nəbati elementlərin ritmik toxunulması, onların forma etibarilə təkrarlanması, tədricən naxışların stilizə edilərək forma dəyişənliyinə uğraması, yəni zoomorf fiqurativ şəkil alması özünü göstərir. Bu xalça üzərində ənənəyə bağlılıq ara sahə elementlərində, haşiyə naxışlarında, koloritdə mövcuddur. Xalçanın ölçüsü 73x82 sm.-dir. Adətən, bu növ kiçik ölçülü xalçalardan məişətdə "namazlıq" kimi istifadə edilmişdir, onlar çox vaxt "puştı" adlanmışlar. "Novxanı" xalçasının digər variantı isə 1960-cı illərə məxsusdur. Bu nümunə üzərində eyni kompozisiyanın daha genişlənmiş ifadə formasının, rəng fərqlinin şahidi oluruq.

Klassik bədii quruluşa mənsub olan "Bakı" xalçası toplumun ən dəyərli nümunələrindən biridir (inv. 5267). Bəzən bu kompozisiya şaquli istiqamətdə

iki cərgədə göllərdən ibarət olur. Bu nümunədə isə xalça tək göllüdür. Üç zolaqdan ibarət olan yeləndə bir cərgə "qərənfil" ləçəklərindən, ikinci – səkkizguşəli ulduz və son cərgədə isə stilizə edilmiş həndəsi elementlər toxunub. Xalçanın ara sahəsində yerləşən üç gölün içində - dördbucaq, ətrafları qarmaqlı, sonluğu ox ucuna bənzər abstrakt həndəsi elementlər toxunmuşdur. Bu naxışların mənasını tam araşdırmaq mümkün deyil. Lakin Bakı və onun ətraf kəndləri Xəzərlə bağlı ərazi olduğu üçün bu elementlərin balıqçılıqda istifadə edilən alətlər mənasında yozulması ehtimal edilə bilər.

Xızı ərazisində toxunmuş bir neçə xalça (inv. 6241, 6242, 9672) çox maraqlı bədii quruluşa və koloritə malikdir. "Fındıqan" və digər xalçalarda vahid bədii ənənə ümumi cizgilərdə izləndiyi kimi, fərqliliklər də vardır. Kolorit, xalçanın ara sahəsindəki ornamentlərin ritmik təkrarlanması, ciddi mistik mənanın abstrakt şəkildə ifadə edilməsi, həndəsi və nəbati elementlər arasında olan mövcud yaxınlıq və bəzi motivlərlə yeni üslub arasında olan fərq bu ərazidə toxunan xalçalarda yüzilliklər boyu mövcud bədii əlaqəyə əyani sübutdur.

"Suraxanı" xalçası (inv. 6277, 6720) Bakı məktəbinin ən məşhur kompozisiyalarından biridir. Burada təqdim edilənlər arasında XIX əsrdə toxunmuş xalçadan fraqment, digəri isə XX əsrin ortalarında istehsal edilmiş nümunədir. Hər iki xalça eyni bədii quruluşdan törəyən müxtəlif ifadə formalarında toxunmuşdur. Bir qayda olaraq "Suraxanı" xalçalarının ara sahəsi üzərində eyni adlı kənddə yerləşən Atəşgah məqbərəsinin tağında həkk edilmiş "svastika" elementi toxunur. Eyni zamanda, "Suraxanı" xalçaları üçün xarakterik olan "pilləli göl", "səkkizguşəli ulduz", "duzbucaq", "dolanbac" elementləri daha çox təsadüf olunur. XIX əsrdə toxunmuş "Suraxanı" xalçasından fraqment üzərində yenə də "səkkizguşəli ulduz", ardıcıl şəkildə təkrarlanan pilləli həndəsi elementlər, "S" motivi, "qərənfil" ləçəkləri və s. toxunmuşdur. Bu xalçaların hər biri üzərində müxtəlif dövrlərə, müxtəlif inanclara məxsus elementlərin toxunduğu bədii quruluş baxımından dəyərlidir.

Bakı xalça məktəbinə məxsus "Palaz", "Kilim", "Zili" xovsuz xalçalarını bəzəyən dolanbac, düz xətt, romb, qarmaqlı və başqa həndəsi formalı elementlər "kilimgülü", ağac, əfsanəvi quş və başqa heyvan motivləri fərdi təsvir üslubları ilə seçilir. Bu naxışlar, bütövlükdə, əbədiyyətlə bağlı hisslər, duyğular dünyasının xalılar üzərində bədii inikasındır. Onların hər biri müqəddəslik simvoludur, fərqli dövrlərin, etiqadların, bədii cərəyanların incəsənət nümunəsində ifadəsidir.

"Bakı". Xızı. XIX əsr

Baku carpets

Baku and completely Absheron peninsula locate in the Western coast of Caspian Sea. Connected with gas coming out of the ground and petrol which was seen burning flame form, in the carpets woven in Baku and surrounding areas mostly contain elements of "sajayaq" and "buta" – the patterns reminding fire worshipping.

There are a lot of ancient human residential places, mounds, chest stones with the images of scissors, warpers, beaters and comb engraved on it, necropolises where anthropomorphic - and zoomorphic-shape head stones referring to the Bronze Age and early Iron Age in Baku and surrounding Asbehron area. Those facts prove the first faith and craftsmanship of people on Absheron peninsula distinguished by its favourable climate and natural conditions since ancient times. To warm their homes, to create beauty and to meet daily needs people, who lived in Baku and the surrounding areas, had been engaged in weaving since ancient times. Many historical resources inform about Baku carpets. A prominent German scientist and a traveller Adam Oleari (the 17th century), when visited Baku, Derbend and Shamakhi, observed that our people widely used carpets in their everyday life and covered floors with carpets.

A well-known artist and knyaz (prince) G.G.Gagarin visited the South Caucasus in 1848-1854 and in the pictures, he drew at those times, he reflected rich interiors that were inseparable part of everyday life in Baku, Shamakhi and Guba; he widely emphasized the classic carpets as main elements of room decoration (3).

Due to the reason that Baku has historically been located on the joint of a huge commercial route connecting Iran, Turkey, India and the north-west centres of Arabia, goods produced here and carpets were carried commodity importance. Branches of the Silk Way, crossing this area, connected different worlds in the most ancient times and after-Islamic period. The traders of Venice transported Azerbaijani carpets to Europe and then the European fashion and goods to the East.

Carried research works show that thanks to rich local raw materials and wool, carpet weaving spread widely in the Caucasus and took a leading role among the other crafts. Baku and Shamakhy – the cities of Azerbaijan - were the weaving centres well-known for their products. The materials, written by Y. Zedgenidze (4), S.A.Piralov (5), M.D. Isayev (6), who first informed about weaving regions of Azerbaijan, and later by L.Kerimov (7, 2, 8) are very useful. In the classification of the weaving regions into types, groups and schools, Baku is sometimes called Absheron. In all the research works Baku carpets are classified into two groups– Govhanly and Khyzy - depending on coverage area of Absheron villages and highlands.

Tradition, existing in the carpet patterns, formed in the territory of Absheron, lives in the art style, derived from local flora and faith. Their sacral thoughts about death and eternal life, preserved in their blood memory for thousand years, their artistic comprehension and understanding of wisdom the craftsmen, as if, aligned in knots through the symbols intuitively turned into patterns of these carpets. The

elements, reflecting Islamic world outlook, were later emerged alongside with many patterns, used in the carpets of this school, related to archaic believes.

Thus, each pattern, on the carpets, woven in Baku and its surroundings, possessed their own meanings and those patterns carried many deep and complex meanings within the whole artistic structure.

Artistic properties of the Baku carpets are melancholic harmony of colours, stable composition and delicate shapes of original patterns aligned like in qanun (a musical instrument). For centuries the Baku craftsmen have evaluated carpet as a source of aesthetic comprehension and beauty, a sacred place where universal and mythic thoughts are reflected, alongside evaluating it as a floor cover. Carpet was considered a close friend of a human in this matter. As in other regions of Azerbaijan, the girls in Absheron, when married and leaving their fathers' house, took a carpet they woven as a dowry. Those carpets are used in every day life and for particular days, depending on demand. They also had a moral mission, even this was never mentioned. As a rule they were also considered "oluluk" (dead people were covered with it) and were kept for the last day of life. In ancient times such carpets were not returned back home after funeral was finished and were gifted to mosques. This tradition belongs to all Turks in general (9,10).

Baku carpet school includes the villages Novkhany, Nardaran, Bulbula, Fatmai, Mardakan, Gala, Khila (Amirjan), Surakhany, Goradil and others, as well as Khyzy region locating aside from Absheron and Gilazi, Fyndyghan and other weaving points.

As a rule, the carpets of Baku are known as "Baku", "Novkhany", "Surakhany", "Goradil", "Khile Efshan", "Khile buta", "Fyndyghan", "Fatmayi", "Haadi" and others depending on the name of the place they were woven.

Interspaces of the carpets, woven in Baku, are mainly in the colour of dark blue and rarely red and sugar. The wool of "gala", "lezgi", "bozakh" sorts of sheep and shining and delicate wool of lamb were used for carpet weaving. To get mixed dark colour wool "garabagh" and "lazgi" sorts of Baku sheep were sometimes crossbred.

One of the reasons why Baku carpets have high artistic impact is their technical specifications. Knot density of those carpets starts from 38x38 and reaches 45x45, their measures are between 120x190 cm and 130x350 cm. "Dest" (set) shape carpets have traditionally been woven in Gala village of Absheron as well.

Paints, peculiar for Baku area, were safron flower, transported from this area, Glycyrrhiza, indigo and local salt, to fix the paint. White gilaby (a special kind of clay) was used by local population for washing carpets.

"Xilə Əfşan" (Khile Efshan) carpet registered as inv. 6734 and protected in the Division of Ethnographic Scientific Foundation of the Azerbaijan National History Museum, can be mentioned as a sample The composition of "Xilə Əfşan" carpet is in artistic structure of "Efshan" (in the meaning of spraying). The carpet is mainly known among the people as "sajayag". Stylized motives of human or bird, geometrical elements with curved and broken lines, the sign of 4 elements – swastika, rhomb, tetragon, octagonal star and other elements prevail in each of the carpet woven in this cheshni (pattern). Even though there are vine leaves, flowers, hanging nazarlik (a bead against evil eye), fortune wheel, birds etc. among many patterns filling the interspace, the element of "sajayag", woven in 3 asymmetric

vertical rows, is the one which attracts the attention most. This element is not only the product of individual creativity of weavers. It has preserved the semantics of its abstract structure for centuries and is interpreted as eternity, flowering twig (islimi) and in different meanings related to fire worshipping.

The carpet inv. 6734 having the artistic structure of "Xilə Əfşan" (Khile Efshan), is of Darband style. The tradition has been preserved in the composition of the carpet in general, but it differs from that of Baku carpet school by weaving style, colours, weaving technique, small number of knots, comparative simplicity of the elements and the composition of painting substances.

Soft blue, brown, sugar, yellow, black tones of "Xilə Buta" (Khile Buta) carpet, woven in Amirjan (Khila) village of Baku, give a new freshness to the patterns harmonically replacing each other. There is a proportionality in measures of "buta" motives, described on the carpets (inv. 3029, 9556) protected in the Division of Ethnographic Scientific Foundation of the Azerbaijan National History Museum and in consequent placement of those patterns along interspace. The first description of "buta" pattern, woven in "Xilə Buta" carpet, is met in the 6th century Alban culture (10, 60-61). This pattern originates from the ideas of fire and peacock, existing among Turks (11, 72).

In our myths and epics "buta" mostly carries the notion of the God of fate and destiny. "Buta", is interpreted at the same time as a sign or target and is evaluated as a friend, love, motherland of the one, whom this element is given to, and an attempt to unite with Allah (12, 76-77).

Artistic structure of "Xilə Buta" (Khile Buta) carpet inv. 3146, protected in the collection, is based on a close composition. The geometrical lake in the centre of the carpet in the middle of the butas, decorating the carpet, denotes integrity, inseparability and unique source of energy. "Buta"s and rays, spreading in order around in the example of tree motives described within butas, are the symbols of a divine path taking to eternity and eternal life. Schematic descriptions of women in the center of the "buta"s is the motive of "Mother Goddess". This motive means female, maternity, creation and beginning in sacred place.

Zilis occupy a particular place among palazes and kilims – the pileless carpets – referring to Baku school. Four-leg and two-head mythological birds, described on the zili inv. 4016, warp of which was made of different-colour wool, are the symbols of the God light and light, a divine creation connecting the God and people. The flower vase in the central cell of the zili and twigs in it are the symbols of eternal life in the example of heaven.

Mainly dates from Mohammedan Era or Christian Calendar are woven on Baku carpets. The date woven on this zili, is "March 2, 1927".

The motive of 'buta' decorates the other pileless zili (inv. 3724) carpet, preserved in the collection, alongside with mythological birds. This three-piece fire element has been printed on arms of Baku city as well, one of the oldest cities of the world where sacred paces of Zoroastrism are preserved. This place was considered sacred for visitors coming to Baku from different places of the world to worship the fire coming out of the ground from ancient times (natural oil and gas fields). The preliminary meaning of "buta" has gone to the background today and this element has turned into a symbol. "Buta" has many forms like "jygga buta" and others that

decorated the crowns of kings and symbolized courage and supremacy. Thanks to semantic meaning, alongside with its beauty, "buta" carries a particular artistic value among the other patterns decorating zili carpet.

Pileless "Çiyi palaz" (Chiyi Palaz) carpet inv. 9421, woven in Absheron, is very valuable for its artistic structure and pattern composition. "Chiyi Palaz" is a pileless carpet where archaic patterns are collected. Alongside with simple palazes, woven by simple passing warf through weft, the third pattern thread is sometimes used in "Chiyi Palaz", decorated with comparatively compound patterns. "Chiyi Palaz"es were woven in Gobu village of Baku. Different types of broken-line geometrical patterns aligned on wide and narrow strips decorate the surface of "Çiyi Palaz" (Chiyi Palaz) (inv. 8520) that is kept in Division of Ethnographic Scientific Foundation. Each of the triangle, strip, rhomb and crook patterns are observed in the materials – the first samples of our national visual art - referring to the 2nd millennium b.c.

Pattern set on "Goradil" inv. 4002 carpet is valued as the reflection of people's ideas about universe and world since old times. Octagonal star pattern, that has particular place on this carpet, was first evidenced on pottery container of the Bronze Age and later on a belt found in Absheron referred to the Early Antique and the Iron Age. Perception of sky bodies as God conditioned popularization of 'star' motive in carpet weaving.

Other variants of "Goradil" carpet are preserved in the collection of pileless carpets (inv. 9555, 4007) as well. They are contained of different samples woven in different artistic structure.

The carpet, composed of the ensemble of sand, sugar, red and brown colours, reflects the nature of Absheron in whole. Gray rocks, amber sand colour shades have not lost their attraction even after centuries and have got wiser look with warm harmony.

"Novkhany" carpet, the one of the Baku school carpets, woven in the 19th century, is always in unchangeable stable pattern (inv. 4006, 8763). Small and big vegetable elements in repeated forms are rhythmically placed around hexagonal lake, the patterns are gradually stylized and change their forms and get zoomorphic figurative shape. Attachment to tradition is evidenced in the interpace elements of this carpet, on frame patterns and colours. The size of the carpet is 73x82 cm. This sort of small carpets were usually use as namaz carpet in domestic life, they were known as "pushtu". Other variant of "Novkhany" carpet belongs to the 1960s. We witness wider form of reflection of the same composition and different colour on the carpet.

"Bakı" (Baku) carpet, with classical artistic structure, is one of the most valuable pieces of the collection (inv. 5267). Sometimes this composition contains of two raw lakes. In this piece the carpet has one lake. One out of three stripe frame contains of "carnation" petals, the second raw contains of octagonal star and the last raw contains stylized geometrical elements. Square abstract geometrical elements, with hooks around and the tip like the one of arrow, are described within three lakes in the interspace of the carpet. It is impossible to study the meaning of these patterns thoroughly. It is supposed that those elements can be interpreted as the tools used in fishing, since Baku and its surrounding villages are the areas related with the Caspian sea.

Several carpets, woven in the area of Khyzy, have very interesting artistic structure and colouring (inv. 6241, 6242, 9672). A unique artistic tradition is observed in general sketches of "Fyndyghan" and other carpets; there are differences as well. Colouring, rhythmic repeating of the ornaments in the interspace of the carpet, abstract expression of serious mystic meaning, kinship between geometrical and vegetable elements and difference between some motives and new style are visual proves for artistic connection existing in the carpets of this area for centuries.

"Surakhany" carpet (inv. 6277, 6720) is one of the most famous compositions of Baku school. A fragment from the carpet woven in the 19th century and a piece of work produced in mid of the 20th century are among those exhibited here. The both carpets are woven in different forms of expression derived from the same artistic structure. As a rule, the element of "swastika", also engraved on dome of Atashgah mausoleum located in the same village, is woven in the interspace of "Surakhany" carpets. The elements of "stepwise lake", "octagonal star", "square", "puzzle" peculiar for Surakhany carpets are also frequently evidenced here. The fragment of "Surakhany" carpet, woven in the 19th century, also contains "octagonal star", stepwise consequently repeated geometrical elements, "S" motive, "carnation" petals and others. Each of these carpets is valuable for artistic structure of the elements referring to different periods and believes.

Winding and straight line, rhomb, geometrical elements with hooks and other geometrical elements, "kilimgulu", tree, mythic bird and other animal motives, decorating pileless "Palaz", "Kilim" and "Zil" carpets, referring to Baku carpet school, are distinguished by individual styles. Those patterns are artistic reflection of the world of feelings and perceptions on carpet. Each of them is the symbol of sacredness, is expression of different periods, faiths and artistic trends in a piece of art.

1. Xalça "Xilə buta". Bakı
XVIII əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı və xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 125x250 sm
Sıxlığı: 35x39
İnv. № 3029
Qəbul olunma tarixi: 1939 il

1. Carpet "Khila buta". Bakı
The beginning of XVIII c.
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 125x250 cm
Density: 35x39
Inv. № 3029
Reception date: 1939

2. Xalça "Görədil". Bakı
XIX əsrin ortaları
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 116x103 sm
Sıxlığı: 36x33
İnv. № 4002
Qəbul olunma tarixi: 1950 il

2. Carpet "Goradil". Bakı
The middle of XIX century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 116x103 cm
Density: 36x33
Inv. № 4002
Reception date: 1950

4. Xalça "Görədil". Bakı
XIX əsrin ortaları
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 140x97 sm
Sıxlığı: 35x33
İnv. № 4007
Qəbul olunma tarixi: 1950 il

4. Carpet "Goradil". Bakı
The middle of XIX century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 140x97
Density: 35x33
Inv. № 4007
Reception date: 1950

5. Xalça "Bakı". Bakı
XIX əsrin sonu
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 114x200 sm
Sıxlığı: 38x35
İnv. № 5267
Qəbul olunma tarixi: 1963 il

5. Carpet "Baku". Bakı
The end of XIX century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 114x200 cm
Density: 38x35
Inv. № 5267
Reception date: 1963

3. Xalça "Xilə buta". Bakı
XIX əsrin ortaları
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
140x95 sm
Sıxlığı: 38x35
İnv. № 3146
Qəbul olunma tarixi: 1940 il

3. Carpet "Khila buta". Bakı
The middle of XIX century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 140x95 cm
Density: 38x35
MATM. EF. Inv. № 3146
Reception date: 1940

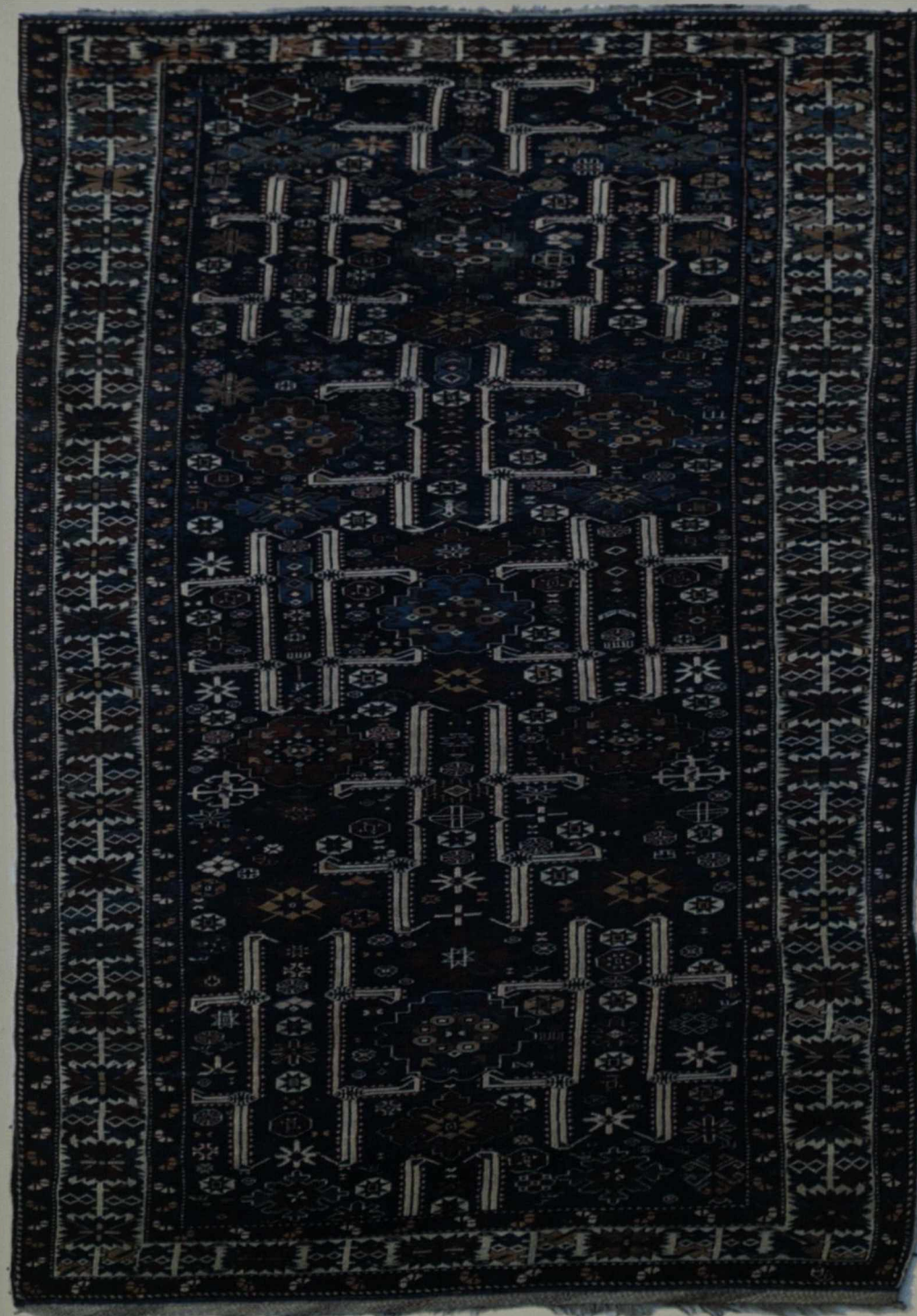
6. Xalça Xızı. Bakı
XIX əsrin ortaları
 Ərişi, arğacı, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 122x168 sm
 Sıxlığı: 28x30
 İnv. № 6241
 Qəbul olunma tarixi: 1970 il

6. Carpet Khyzy. Baku
The middle of XIX century
 Warp, weft and pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 122x168 cm
 Density: 28x30
 Inv. № 6241
 Reception date: 1970

7. Xalça. Xızı. Bakı
XIX əsrin ortaları
 Ərişi, arğacı, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 108x167 sm
 Sıxlığı: 35x33
 İnv. № 6242
 Qəbul olunma tarixi: 1970 il

7. Carpet. Khyzy. Baku
The middle of XIX century
 Warp, weft and pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 108x167 cm
 Density: 35x33
 Inv. № 6242
 Reception date: 1970

8. Xalça "Xilə Əfşan". Bakı
XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 315x126 sm
 Sıxlığı: 40x37
 İnv. № 6734
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

8. Carpet "Khila Afshan". Baku
The end of XIX century
 Warp, weft and pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 315x126 cm
 Density: 40x37
 Inv. № 6734
 Reception date: 1971

9. Xalça "Xıla buta". Bakı
 XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 176x110 sm
 Sıxlığı: 35x38
 İnv. № 9556
 Qəbul olunma tarixi: 2009 il

9. Carpet "Khila buta". Baku
 The end of XIX century
 Warp, weft and pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 176x110 cm
 Density: 35x38
 Inv. № 9556
 Reception date: 2009

10. Xalça "Suraxanı". Bakı
 XX əsrin əvvəli
 Ərişi, arğacı, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 290x160 sm
 Sıxlığı: 39x35
 İnv. № 6672
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

10. Carpet "Surakhany". Baku
 The beginning of XIX century
 Warp, weft and pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 290x160 cm
 Density: 39x35
 Inv. № 6672
 Reception date: 1971

11. Xalça "Novxanı". Bakı
 1970-ci illər
 Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 317x195 sm
 Sıxlığı: 36x30
 İnv. № 8763
 Qəbul olunma tarixi: 1988 il

11. Carpet "Novkhany". Baku
 1970s
 Warp, weft and pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 317x195 cm
 Density: 36x30
 Inv. № 8763
 Reception date: 1988

12. Xalça "Fındıqan". Bakı
XIX əsrin sonu
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 96x68 sm
Sıxlığı: 37x36
İnv. № 9672
Qəbul olunma tarixi: 2011 il

12. Carpet "Fyndygan". Bakı
The end of XIX century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 96x68 cm
Density: 37x36
Inv. № 9672
Reception date: 2011

13. Xalça "Xilə Əfşan". Bakı
(Dərbənd toxunuşlu)
1940-50-ci illər
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 205x125 sm
Sıxlığı: 42x30
İnv. № 8029
Qəbul olunma tarixi: 1978 il

13. Carpet "Khila Afshan". Bakı
1940-1950s
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 205x125 cm
Density: 42x30
Inv. № 8029
Reception date: 1978

14. Zili. Xızı. Bakı
XIX əsrin ortaları
Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 176x110 sm
İnv. № 3724
Qəbul olunma tarixi: 1947 il

14. Zili. Khyzy. Bakı.
The middle of XIX century
Warp, weft, facial thread: wool
Knot: simple threading, winding
Size: 176x110 cm
Inv. № 3724
Reception date: 1947

16. Çiyi Palaz. Xocahəsən. Bakı

1930-cu illər

Ərişi, arğacı: yun

Toxuma üsulu: sadə keçirmə

Ölçüsü: 175x311 sm

İnv. № 8807

Qəbul olunma tarixi: 1989 il

16. Chiyl Palaz. Khojahassan**Baku. 1930s**

Warp, weft: wool

Knot: simple threading

Size: 175x311 cm

Inv. № 8807

Reception date: 1989

17. "Qobu" Kilimi. Bakı**XX əsrin əvvəli**

Ərişi, arğacı: yun

Toxuma üsulu: mürəkkəb keçirmə

Ölçüsü: 356x191sm

İnv. № 8726

Qəbul olunma tarixi: 2008 il

17. Kilim "Gobu". Bakı**The beginning of XX century**

Warp, weft: wool

Knot: complex threading

Size: 356x191 cm

Inv. № 8726

Reception date: 2008

15. Zili. Xızı. Bakı**Mərkəzdə, ikiqulplu dolçanın üstündə****"2 mart 1927" yazısı var**

Ərişi, arğacı, üz ipi: yun

Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama

Ölçüsü: 215x147 sm

İnv. № 4016

Qəbul olunma tarixi: 1954 il

15. Zili. Khyzy. Bakı**There is indicated the date****"2nd of March 1927" on surface**

Warp, weft, facial thread: wool

Knot: simple threading, winding

Size: 215x147 cm

Inv. № 4016

Reception date: 1954

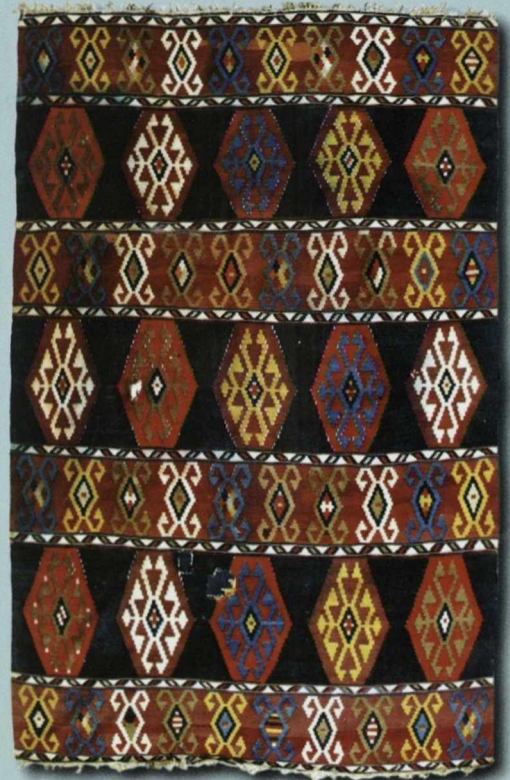

18. Çiyi Palaz. Xocahəsən
1930-cu illər
 Ərişi, arğacı: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə
 Ölçüsü: 288x180 sm
 Inv. № 8520
 Qəbul olunma tarixi: 1984 il

18. Chiyi Palaz. Khojahassan
1930s
 Warp, weft: wool
 Knot: simple threading.
 Size: 288x180 cm
 Inv. № 8520
 Reception date: 1984

20. Palaz. Bakı
XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı: yun
 Toxuma üsulu: sadə və mürəkkəb keçirmə
 Ölçüsü: 264x127 sm
 Inv. № 7414
 Qəbul olunma tarixi: 1979 il

20. Palaz. Baku
The end of XIX century
 Warp, weft: wool
 Knot: simple and complex threading
 Size: 264x127 cm
 Inv. № 7414
 Reception date: 1979

19. Kilim. "Qobu". Bakı
XX əsrin əvvəli
 Ərişi və arğacı: yun
 Toxuma üsulu: mürəkkəb keçirmə
 Ölçüsü: 214x312 sm
 Inv. № 8071
 Qəbul olunma tarixi: 1979 il

19. Kilim "Gobu". Baku
The beginning of XX century
 Warp, weft: wool
 Knot: simple threading.
 214x312 cm
 Inv. № 8071
 Reception date: 1979

21. Kilim. Bakı
XIX əsrin sonları
 Ərişi və arğacı: yun
 Toxuma üsulu: mürəkkəb keçirmə
 Ölçüsü: 201x309 sm
 Inv. № 1083
 Qəbul olunma tarixi: 1930 il

21. Kilim. Baku
The end of XIX century
 Warp, weft: wool
 Knot: complex threading
 Size: 201x309 cm
 Inv. № 1083
 Reception date: 1930

23. Çiyi Palaz. Bakı
XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə
 Ölçüsü: 312x177 sm
 İnv. № 9421
 Qəbul olunma tarixi: 2008 il

23. Chiya Palaz. Baku
The end of XIX century
 Warp, weft: wool
 Knot: simple threading
 Size: 312x177 cm
 Inv. № 9421
 Reception date: 2008

24. Çiyi Palaz. Bakı
XX əsrin əvvəli
 Ərişi, arğacı: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə
 Ölçüsü: 309x196 sm
 İnv. № 8888
 Qəbul olunma tarixi: 1990 il

24. Chiya Palaz. Baku
The beginning of XX century
 Warp, weft: wool
 Knot: simple threading
 Size: 309x196 cm
 Inv. № 8888
 Reception date: 1990

22. Kilim. Bakı
XIX əsrin sonu
 Ərişi və arğacı: yun
 Toxuma üsulu: mürekkəb keçirmə
 Ölçüsü: 305x200 sm
 İnv. № 9652
 Qəbul olunma tarixi: 2001 il

22. Kilim. Baku
The end of XIX century
 Warp, weft: wool
 Knot: complex threading
 Size: 305x200 cm
 Inv. № 9652
 Reception date: 2001

25. Kilim. Bakı
XIX əsrin sonları
Ərişi və arğacı: yun
Toxuma üsulu: mürəkkəb keçirmə
Ölçüsü: 170x270 sm
İnv. № 9395
Qəbul olunma tarixi: 2008 il

25. Kilim. Bakı
The end of XIX century
Warp, weft: wool
Knot: complex threading
Size: 170x270 cm
Inv. № 9395
Reception date: 2008

26. "Qobu" Kilimi. Bakı
XX əsrin əvvəli
Ərişi və arğacı: yun
Toxuma üsulu: mürəkkəb keçirmə
Ölçüsü: 348x174 sm
İnv. № 6727
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

26. Kilim "Gobu". Bakı
The beginning of XX century
Warp, weft: wool
Knot: complex threading
Size: 348x174 cm
İnv. № 6727
Reception date: 1971

27. "Qobu" Kilimi. Bakı
XIX əsrin əvvəli
Ərişi və arğacı: yun
Toxuma üsulu: mürəkkəb keçirmə
Ölçüsü: 388x188 sm
İnv. № 8130
Qəbul olunma tarixi: 1980 il

27. Kilim "Gobu". Bakı
The beginning of XIX century
Warp, weft: wool
Knot: complex threading
Size: 388x188 cm
İnv. № 8130
Reception date: 1980

**28. Xalça "Suraxanı". Bir hissə. Bakı
XIX əsrin ortaları**

Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 81x110 sm
Sıxlığı: 37x33
İnv. № 6277
Qəbul olunma tarixi: 1970 il

**28. A fragment of the carpet
"Surakhany". Baku**

The middle of XIX century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 81x110 cm
Density: 37x33
Inv. № 6277
Reception date: 1970

**30. Xalça "Novxanı". Bakı
XIX əsrin ortaları**

Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 73x82 sm
Sıxlığı: 49x56
İnv. № 4006
Qəbul olunma tarixi: 1950

**30. Carpet "Novkhany". Baku
The middle of XIX century**

The middle of XIX century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 73x82
Density: 49x56
Inv. № 4006
Reception date: 1950

**29. Xalça "Görədil". Bakı
XX əsrin əvvəli**

Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 115x70 sm
Sıxlığı: 51x77
İnv. № 9555
Qəbul olunma tarixi: 2009 il

**29. Carpet "Goradil". Baku
The beginning of XX century**

The beginning of XX century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Ölçüsü: 115x70 cm
Density: 51x77
Inv. № 9555
Reception date: 2009

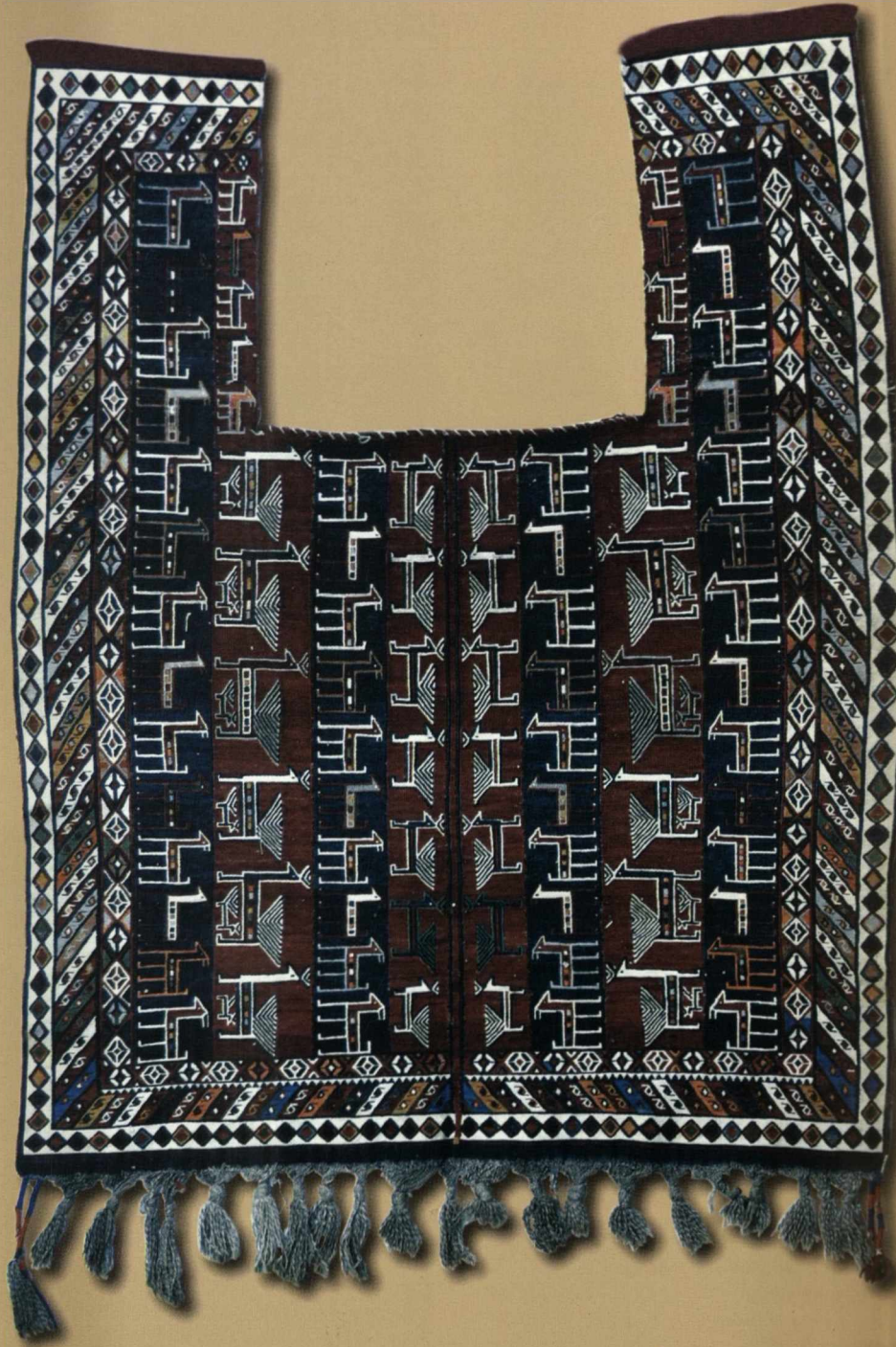
**31. "Qobu" Kilimi. Bakı
XX əsrin əvvəli**

Ərişi və arğacı: yun
Toxuma üsulu: mürəkkəb keçirmə
Ölçüsü: 174x300 sm
İnv. № 9051
Qəbul olunma tarixi: 1990 il

**31. Kilim "Gobu". Baku
The beginning of XX century**

The beginning of XX century
Warp, weft: wool
Knot: complex threading
Size: 174x300 cm
Inv. № 9051
Reception date: 1990

32. At çulu. Bakı
XIX əsrin sonu
 Ərişi və arğacı: pambıq, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 160x112 sm
 İnv. № 6659
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

32. The horsecloth. Bakı
The end of XIX century
 Warp, weft: cotton. Facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 160x112 cm
 İnv. № 6659
 Reception date: 1971

33. Çanta. Xilə. Bakı
XIX əsrin ortaları
 Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 32x36 sm
 İnv. № 8090
 Qəbul olunma tarixi: 1979 il

33. The bag. Khila. Bakı
The middle of XIX century
 Warp, weft, facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 32x36 cm
 İnv. № 8090
 Reception date: 1979

34. Torba. Bakı
XIX əsrin sonu
 Ərişi və arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə və mürəkkəb keçirmə
 Ölçüsü: 75x80 sm
 İnv. № 3635
 Qəbul olunma tarixi: 1936 il

34. The bag. Bakı
The end of XIX century
 Warp, weft, facial thread: wool
 Knot: simple and complex threading
 Size: 75x80 cm
 İnv. № 3635
 Reception date: 1936

35. Məfrəş. Bakı
XIX əsrin əvvəli
 Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə və mürəkkəb keçirmə
 Ölçüsü: 96x58x50 sm
 İnv. № 1970
 Qəbul olunma tarixi: 1938 il

35. The duffel bag. Bakı
The beginning of XIX century
 Warp, weft, facial thread: wool
 Knot: simple and complex threading
 Size: 96x58x50 cm
 İnv. № 1970
 Reception date: 1938

36. Heybə. Bakı
XIX əsrin sonu
 Ərişi və arğacı: pambıq, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 39x30 sm
 İnv. № 6361
 Qəbul olunma tarixi: 1970 il

36. The small saddlebag. Bakı
The end of XIX century
 Warp, weft: cotton. Facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 39x30 cm
 Inv. № 6361
 Reception date: 1970

37. Heybə. Bakı
XIX əsrin sonu
 Ərişi və arğacı: pambıq, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 81x28 sm
 İnv. № 8223
 Qəbul olunma tarixi: 1982 il

37. The small saddlebag. Bakı
The end of XIX century
 Warp, weft: cotton. Facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 81x28 cm
 Inv. № 8223
 Reception date: 1982

38. Çanta. Xızı. Bakı. XIX əsr
 Ərişi, arğacı və üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 53x53 sm
 İnv. № 7655
 Qəbul olunma tarixi: 1975 il

38. The bag. Khyzy. XIX century
 Warp, weft, facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 53x53 cm
 Inv. № 7655
 Reception date: 1975

39. Qaşıq qabı. Fındıqan. Xızı. Bakı
XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 41x17 sm
 İnv. № 8396
 Qəbul olunma tarixi: 1983 il

39. Spoon holder. Fyndygan. Khyzy
Bakı. The end of XIX century
 Warp, weft and facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 41x17 cm
 Inv. № 8396
 Reception date: 1983

40. Xalça "Suraxanı". Bakı
1960-cı illər
 Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 172x122 sm
 Sıxlığı: 40x45
 İnv. № 6720
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

40. Carpet "Surakhany". Bakı
1960s
 Warp, weft: cotton, pile: wool
 Knot: "türkbaf"
 Size: 172x122 cm
 Density: 40x45
 Inv. № 6720
 Reception date: 1971

41. Məfrəş hissəsi. Bakı
XIX əsrin əvvəli
 Ərişi və arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 150x100 sm
 İnv. № 8088
 Qəbul olunma tarixi: 1979 il

41. A fragment of the duffel bag. Bakı
The beginning of XIX century
 Warp, weft, facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 150x100 cm
 Inv. № 8088
 Reception date: 1979

42. Xurcun. Xızı. Bakı
XIX əsrin I yarısı
 Ərişi, arğacı və üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 103x33 sm
 İnv. № 6414
 Qəbul olunma tarixi: 1970 il

42. The big saddlebag. Khyzy. Bakı
First half of XIX century
 Warp, weft, facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 103x33 cm
 Inv. № 6414
 Reception date: 1970

43. Xurcun. Xızı. Bakı
XIX əsrin sonu-XX əsrin əvvəli
 Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 129x44 sm
 İnv. № 9654
 Qəbul olunma tarixi: 2011 il

43. The big saddlebag. Khyzy. Bakı
The end of XIX- beginning of XX centuries
 Warp, weft and facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 129x44 cm
 Inv. № 9654
 Reception date: 2011

44. Zili. Xızı. Fındıqan. Bakı
 XIX əsrin sonu
 Ərişi və arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 72x234 sm
 Inv. № 842
 Qəbul olunma tarixi: 1928 il

44. Zili. Khyzy. Fyndygan. Bakı
 The end of XIX century
 Warp, weftand facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 72x234 cm
 Inv. № 842
 Reception date: 1928

45. Xurcun. Bakı
 XIX əsrin sonu-XX əsrin əvvəli
 Ərişi və arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə və mürekkəb keçirmə
 Ölçüsü: 130x54 sm
 Inv. № 9266
 Qəbul olunma tarixi: 2011 il

45. The big saddlebag. Bakı
 The end of XIX- beginning of XX centuries
 Warp, weftand facial thread: wool
 Knot: simple and complex threading
 Size: 130x54 cm
 Inv. № 9266
 Reception date: 2011

46. Xurcun. Xızı. Bakı. XX əsrin əvvəli
 Ərişi, arğacı və xovu: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, türkbaf
 Ölçüsü: 118x47 sm
 Inv. № 9671
 Qəbul olunma tarixi: 2011

46. The big saddlebag. Khyzy. Bakı
 The beginning of XX century
 Warp, weftand pile: wool
 Knot: simple threading, symmetric "turkbaf"
 Size: 118x47 cm
 Inv. № 9671
 Reception date: 2011

47. Xurcun. Bakı. XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı və üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə və mürekkəb keçirmə
 Ölçüsü: 147x71 sm
 Inv. № 9057
 Qəbul olunma tarixi: 2003 il

47. The big saddlebag. Bakı
 The end of XIX century
 Warp, weftand facial thread: wool
 Knot: simple and complex threading
 Size: 147x71 cm
 Inv. № 9057
 Reception date: 2003

48. Xurcun. Fındıqan. Xızı. Bakı

XIX əsr

Ərişi, arğacı, üz ipi: yun

Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama

Ölçüsü: 115x40 sm

İnv. № 8395

Qəbul olunma tarixi: 1983 il

48. The big saddlebag. Fyndygan. Khyzy. Bakı

XIX century

Warp, weft and facial thread: wool

Knot: simple threading, winding

Size: 115x40 cm

Inv. № 8395

Reception date: 1983

49. Xurcun. Bakı

XX əsrin ortaları

Ərişi, arğacı və xovu: yun

Toxuma üsulu: sadə və mürəkkəb keçirmə, türkbaf

Ölçüsü: 119x46 sm

İnv. № 8144

Qəbul olunma tarixi: 1980 il

49. The big saddlebag. Bakı

The middle of XX century

Warp, weft and pile: wool. Knot: simple and complex threading, "turkbaf"

Size: 119x46 cm

Inv. № 8144

Reception date: 1980

50. Xurcun (Əl xurcunu). Bakı

XX əsrin əvvəli

Ərişi və arğacı: pambıq, üz ipi: yun

Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama

Ölçüsü: 93x31 sm

İnv. № 7974

Qəbul olunma tarixi: 1978 il

50. The big saddlebag (hand saddlebag). Bakı

The middle of XX century

Warp, weft: cotton; facial thread: wool

Knot: simple threading, winding.

Size: 93x31 cm

Inv. № 7974

Reception date: 1978

51. Xurcun. Bakı

XX əsrin əvvəli

Ərişi, arğacı: pambıq, üz ipi: yun

Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama

Ölçüsü: 99x40 sm

İnv. № 7118

Qəbul olunma tarixi: 1973 il

51. The big saddlebag. Bakı

The beginning of XX century

Warp, weft: cotton; facial thread: wool

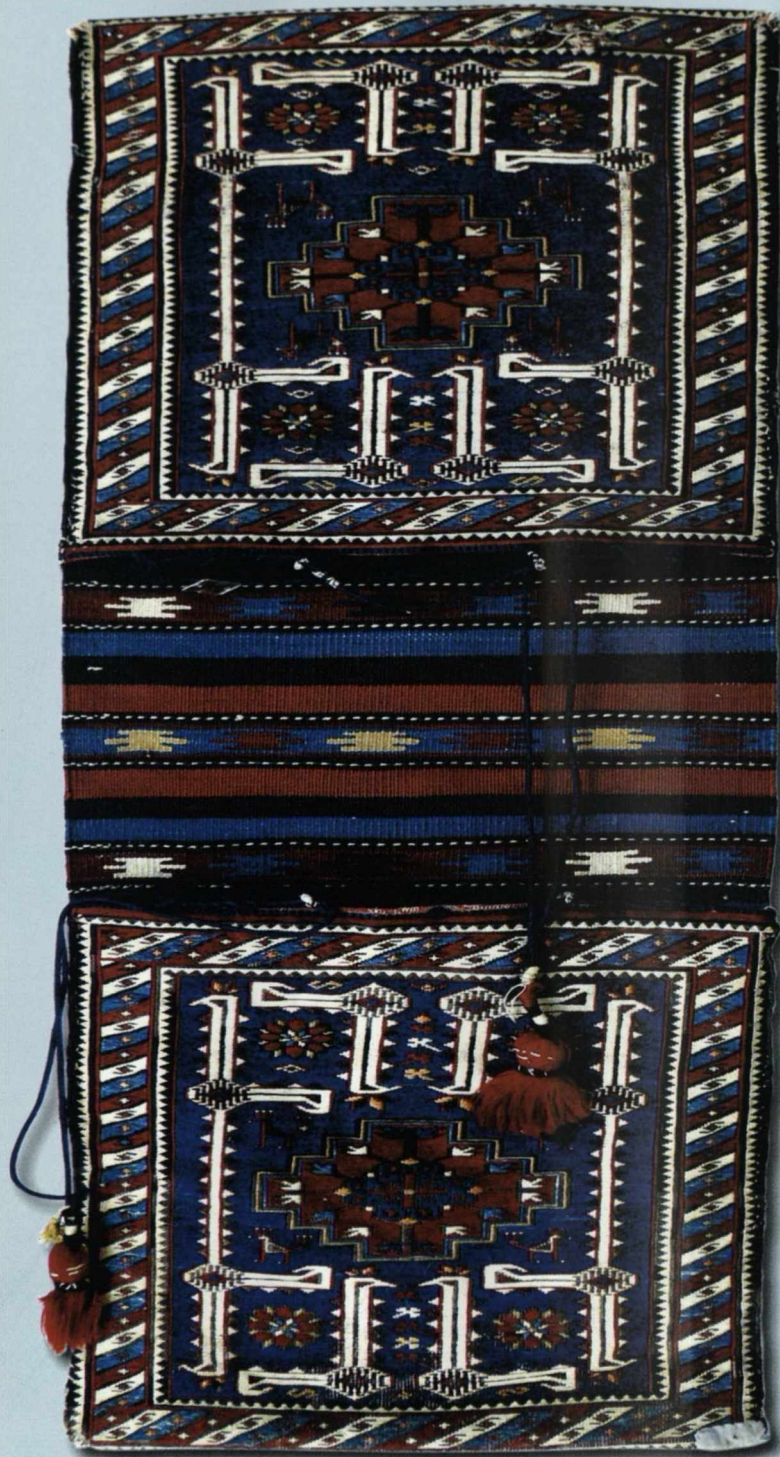
Knot: simple threading, winding

Size: 99x40 cm

Inv. № 7118

Reception date: 1973

52. Xurcun. Bakı
XX əsrin əvvəli
 Ərişi, arğacı: pambıq, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 125x44,5 sm
 Inv. № 6798
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

52. The big saddlebag. Baku
The beginning of XX century
 Warp, weft: cotton; facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 125x44.5 cm
 Inv. № 6798
 Reception date: 1971

53. Çanta. Bakı. XIX əsrin ortaları
 Ərişi, arğacı: pambıq, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 34x39 sm
 Inv. № 6777
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

53. The bag. Baku. The middle of XIX century
 Warp, weft: cotton; facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 34x39 cm
 Inv. № 6777
 Reception date: 1971

54. Xurcun. Bakı. XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı: pambıq, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 144x54 sm
 Inv. № 6750
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

54. The big saddlebag. Baku
The end of XIX century
 Warp, weft: cotton; facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 144x54 cm
 Inv. № 6750
 Reception date: 1971

55. Xurcun. Bakı
Üzərində tarixi toxunub "1934"
 Ərişi, arğacı: pambıq, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 149x46,5 sm
 İnv. № 6732
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

55. The big saddlebag. Baku
There is date "1934" indicated on the surface
 Warp, weft: cotton; facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 149x46.5 cm
 Inv. № 6732
 Reception date: 1971

57. Xurcun. Bakı. XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı: pambıq, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 107x39 sm
 İnv. № 6730
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

57. The big saddlebag. Baku
The end of XIX century
 Warp, weft: cotton; facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 107x39 cm
 Inv. № 6730
 Reception date: 1971

56. Xurcun. Bakı. XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, türkbaf
 Ölçüsü: 93x37 sm
 İnv. № 6731
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

56. The big saddlebag. Baku
The end of XIX century
 Warp, weft: cotton; pile: wool
 Knot: simple threading, "turkbaf"
 Size: 93x37 cm
 Inv. № 6731
 Reception date: 1971

58. Heybə. Bakı. XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı: pambıq, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 93x35 sm
 İnv. № 6500
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

58. The small saddlebag. Baku
The end of XIX century
 Warp, weft: cotton; facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 93x35 cm
 Inv. № 6500
 Reception date: 1971

59. Heybə. Bakı. XIX əsrin sonu
Ərişi, arğacı: pambıq, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 91x30 sm
İnv. № 6407
Qəbul olunma tarixi: 1970 il

59. The small saddlebag. Baku
The end of XIX century
Warp, weft: cotton; facial thread: wool
Knot: simple threading, winding
Size: 91x30 cm
Inv. № 6407
Reception date: 1970

60. Heybə. Bakı. XIX əsrin ortaları
Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 91x30 sm
İnv. № 1844
Qəbul olunma tarixi: 1936 il

60. The small saddlebag. Baku
The middle of XIX century
Warp, weft, facial thread: wool
Knot: simple threading, winding
Size: 91x30 cm
Inv. № 1844
Reception date: 1936.

ŞİRVAN XALÇALARI

Şirvan Azərbaycanın şər-
qində, Xəzər dənizinin qərb
sahili ilə Kür çayı arasında
yerləşən qədim sənətkarlıq
mərkəzlərindən olmuşdur.
Bu yer haqqında Şərq və
Avropa tarixi məxəzlərində,
səyyahların əsərlərində ge-
niş məlumat vardır. Şirvan
orta əsrlərdə həm də mühüm
ticarət mərkəzi olduğuna görə avropalılar bu ərazi ilə maraqlanmış, burada istehsal
edilən ipəyi əldə etməyə çalışmışlar.

Şirvan bəylərbəyi Abdulla xan Ustaclının avropalı səyyah Antoniy Cenkinsonu Şamaxıda öz çadırında qəbul etməsi haqqındakı məlumat olduqca maraqlıdır. XVIII əsrdən başlayaraq manufaktura sənayesi üçün xammal əldə etmək məqsədilə Rusiyadan Azərbaycana gəlmiş A.İ.Lopuxin, A.P.Volinski, F.İ.Soymonov, S.Q.Qmelin, S.D.Burnaşev və başqaları Şirvanın mədəniyyətinə, məişətinə, o cümlədən geyim və sənətkarlığına aid maraqlı etnoqrafik materiallar toplamış və nəşr etdirmişlər (14, 7).

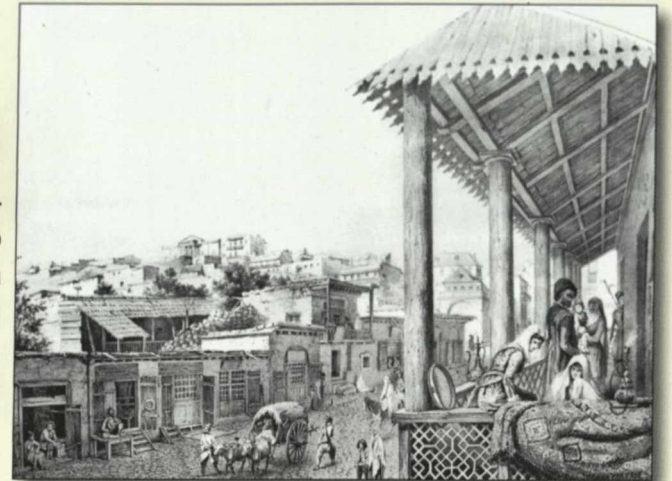
Tanınmış rəssamlardan V.F.Timmin 1849-cu ildə çəkdiyi "Şamaxı bazarı", Q.Q.Qaqarının "Şamaxı rəqqasələri" qrafik rəsmlərində xalça məişətimizin ayrılmaz hissəsi kimi təqdim olunmuşdur.

Hələ orta əsrlərdən zəngin əl işləri ilə tanınan Şirvanda memarlıq, "güləbətın", "təkəlduz" üslublu zərif tikmələr, nəfis milli geyimləri bəzəyən əlvan kəlağayılar, soyuq silahlar, "şəbəkə", "qarasavat" texnikasında zərgərlik və sıx döymə naxışlı misgərlik nümunələrinin hazırlanması ilə yanaşı zərif xovsuz, xovlu xalçalar və xalça məmulatları da toxunmuşdur.

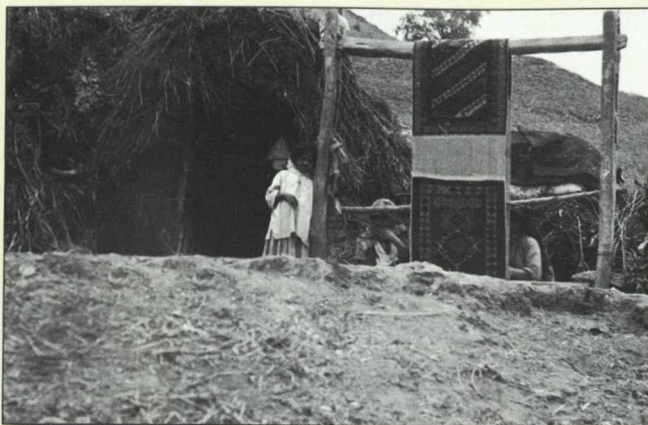

"Şamaxı rəqqasələri". Q.Q.Qaqarin. 1830.
MATM № AL 191

Bu ərazidə yaşayanlar oturaq həyat tərzi ilə yanaşı köçmə maldar təsərrüfatı ilə də məşğul olurdu. Şirvanda köçmə maldar təsərrüfatı ilə məşğul olan padarların Qafqaz sıra dağlarının başında 60-dək, o cümlədən, Uzunca, Sərdaxana, Gur Bulaq, Qaraqoyunlu, Yazlıq yaylaqları olmuşdur. Şirvan elatlarının yaşayış yerini alaçıq təşkil edirdi. Bu ərazidə kənarları girde

"Şamaxı bazarı". V.F.Timm. 1849 il

Şamaxı yaylağında köçmə maldarlar xalça toxuculuğu ilə məşğul olurlar. MATM NF № 12024

şəkilə olan düzbucaqlı yay və "qarakeçə" adlanan, üzəri keçəylə örtülən qış evləri də olurdu (14, 37).
Qoyunçuluğun inkişafı ilə əlaqədar yaranmış yun bolluğu sayəsində Şirvan qadınları əsasən toxuculuqla məşğul olmuşlar. Elat qadınlarının toxuculuqla bağlı ən əsas vəzifələri qışlaqda qırılmış yapağı yunun yuyulması, didilməsi, daranıb əlçinlənməsi, növlərə ayrılıb ayrılması, kələflərin boyanması idi. Mövsüm ərzində hər qadın 300-350 kq qədər yun əyirirdi. Xalça toxuculuğunda gənc qadınlar şux rənglərə – ağ, qırmızı, çəhrayı, daha yaşlılar isə yaşıl, sürməyi, qəhvəyi rənglərə üstünlük verirdilər. Bu bölgədə toxucular qara rəngi matəm əlaməti kimi sevməz və uğursuzluq nişanı sayardılar. Xalçanın daha çox toxunması prosesi isə əsasən qışlaqlarda baş verirdi. Elat sənətkarlarının əyirib, boyadığı yundan toxunan xalça ilə şəhər mühitində toxunan xalça arasında texnoloji və bədii baxımdan hiss ediləcək fərq olurdu. Hər zümrenin, hər mühitin özünəməxsus geyim, bəzək tərzii olduğu kimi, yun emalı və toxuma üsulu, naxışlar və bədii quruluşun tənəsüblüyü arasında da fərq var idi.

Şirvan toxuculuq məktəbində tarixən iyirmidən artıq çeşiddə xovlu xalça toxunmuşdur. Bu xalçaların hər biri yalnız bir dəfə yaranır, növbəti xalça isə mütləq onun fərqli variantı, başqa improvizə tərzii olurdu. Bu nümunələrin çeşnilərinin miqdarı da sonsuzdur. Xovsuz xalçalardan palaz, kilim, cecim, hətta sumaxlar çox qədim zamanlarda bu ərazi üçün səciyyəvi olmuşdur. Belə ki, məişətdə işlənməsi və təsərrüfatda alaçıqların bəzənməsi, üstünün örtülməsi, döşənməsi üçün ən çox xovsuz xalça və xurcun, heybə, xaral, çanta, məfrəş, çul, yəhərüstü, duz qabı, çuval və s. məmulatlar istifadə edilirdi. Cecimlər, bir qayda olaraq, yer xanasında toxunurdu. Onlar üç çeşiddə əl iyilə pilədən düzəldilmiş sapdan, ipək və yundan "saya", "həmyan" və "obagezər" növlərində hazırlanırdı. Çox zaman xovsuz xalça

məmulatlarını toxucular texniki və bədii baxımdan özəlliklərinə görə şərti adlarla - "qayıq farmaş", "dərme çuval", "dəvə layı", "qaynaq palaz" adlandırılırdılar.

Muzeyin kolleksiyasında mühafizə edilən Şirvan məktəbinə aid toxuma nümunələrinin sayı 90-dan artıqdır. Onlardan 1926-cı ildə muzey tərəfindən alınmış XIX əsrin sonuna aid xurcunlar

Əyirici. Şəki. Şirvan. MATM NF № 1614

və XX əsrin əvvəllərinə aid məfrəşlər hamısı mürəkkəb keçirmə (kilim) texnikasıyla toxunmuşlar.

Bu kolleksiyada 30-dək Şirvan xalçası qorunur. Onların tarixi XIX əsrin əvvəllərindən başlayaraq sonrakı dövrlərdə davam edir və az bir qismi daha müasir zamanı əhatə edir. Şirvana məxsus klassik kompozisiyalardan "Bico", "Qobustan", "Şirəlibəy", "Sorsor", "Namazlıq", "Şamaxı", "Mərəzə", "Ərçiman", "Salyan" çeşnilərinin ən nəfis nümunələri toplunu daha dəyərli edir. Bütün xovlu xalçalar simmetrik (türkbaf) üsulla toxunmuşlar. Onların bəzilərinin üzərində hicri təqvimlə toxunma tarixləri var. Boya tərkibi etibarilə xalçaların əksəriyyətində bitki mənşəli və bir qisminde kimyəvi boyaq maddələrindən istifadə edilib.

Xalça sənətində bəzən bir kompozisiyanın bir neçə variantına rast gəlinir ki, onların hər biri öz fərdiliyi ilə seçilir. "Ərçiman" xalçaları (inv. 6836, 5169) eyni çeşnidə toxunmuşdur. Bu xalçalarda əsas elementləri mərkəzdə yerləşmiş "göl" və ikinci dərəcəli motivlər – qubpa, qarmaqlı və pilləli həndəsi naxışlar, ağac, romb, buta, gül, zoomorf, antropomorf, nəzərlik, mollabaşı, ulduz, "S", kufi və s. təşkil edirlər.

"Ərçiman" xalçası (inv. 7215) üzərindəki maraqlı birləşmə nəzəri cəlb edir. Burada "Bakı" və "Ərçiman" kompozisiyaları bir xalça üzərində icra edilmişdir. "Bakı" xalçasından alınmış düzbucaq formalı, altıbucaqlı qoşa cərgə göl və mərkəzdə silsiləvi formada toxunmuş gölbəndlik biçimli, mütənasib şəkildə yerləşdirilib. Bu xalça üzərində "çərxi fələk" adlanan element həyatın dəyişkənliyi, qismət anamlı semantik məzmun daşıyır. Xalçalar arasında ümumilik və fərqlilik mövcuddur. Bir məktəbin digərinə təsiri, ötürülmüş bədii ənənə, yaxın ərazilərin sənətkarları arasında olan qarşılıqlı əlaqələrə digər məktəblərdə də rast gəlmək olur.

Kolleksiyanın maraqlı kompozisiyalarından digəri "Bico" xalçasının iki nümunəsidir: 6738 inventar nömrəli xalça üzərində hicri təqvimlə 1346 (m. 1927-1928) rəqəmi toxunub; o biri xalçanın (inv. 6838) isə XIX əsrdə toxunduğu ehtimal edilir. Bu xalça kompozisiyasının ara sahəsi üzərində abstrakt şəkildə həndəsi və haşiyə

Şamaxı kilimi önündə kəndli qadın. MATM NF № 2145

Cecim toxunması. MATM NF № 1002

Ərçiman xalçası. XIX əsr

zolağı üzərində stilizə edilmiş quş təsvirləri ardıcıl şəkildə toxunmuşdur. Ümumilikdə, hər iki xalçanın bədii quruluşu, naxışların yerləşmə sistemi vahid konstruksiya və naxışlara malik olsa da onların ifadə forması, toxunuşu arasında fərq vardır. Şirvan xalçalarında da Bakı nümunələrində olduğu kimi, "buta" elementinə çox tez-tez rast gəlinir. Bu motivi "Bico" xalçası üzərində müşahidə etdiyimiz kimi 1331/1913-cü ildə toxunmuş digər "Sor-sor" (inv. 8142) xalçası üzərində də görürük. "Buta" elementindən Şirvanın "Ərçiman", "Sor-sor", "Mərəzə", "Salyan" xalçalarında daha çox istifadə edilir. "Sor-sor" xalçası "Namazlıq" kimi müqəddəs məzmun daşıyır. Kolleksiyada Şirvanın digər (inv. 8865) "Namazlıq" xalçası da vardır ki, sanki onun üzərində kosmik fəzada nəhəng memarlıq abidəsi olan məscidin ilmələrdə təsvir edilmə modeli yaradılıb. Xalçanın ara sahəsi üzərində toxunmuş məscid minarələri, günbəz və dəbdəbəli daxili

interyeri ilə səciyyələnir. Mifoloji quşlar, konturların köməyiylə toxunmuş ibadət edən insan siluətləri, asılmış qəndillər, tağlar, sütunlar, ağac budaqları və s. naxışların nurlu Tanrı şöləsinin simvolu kimi şərh edilir. Bu növ xalçalar yalnız namaz zamanı istifadə edilərək, xüsusi toxunulmazlığa malik idilər.

Şirvan toxucuları arasında "Təkyə" adlanan "Qobustan" kompozisiyalı (inv. 7557, 9476) xalçaların yaranma tarixi əsrləri ötüb keçmişdir. Bu çeşninin "Namazlıq" forması da geniş yayılmışdır. Qorunan xalçalar eyni bədii quruluşa malikdir. Onları ara sahənin rəngi, "daraq" və "S" formalı doldurucu elementlər fərqləndirir. Arı şanını xatırladan bu ara sahə üzərindəki şəbəkə tipli quruluş xalçanın çox nizamlı səthini, təkrarlanan kiçik elementlərin baxımlılığını bir daha üzə çıxarır. "Qobustan" xalçasının (inv. 9476) baş hissəsində boyama zamanı yol verilmiş nöqsan nəticəsində zaman keçdikcə xalçada əbrəş hiss edilir. Hər iki xalçanın boyanmasında təbii, bitki mənşəli boyaq maddələrindən istifadə edilmişdir. Digər "Qobustan" xalçası (inv. 1081) hər iki nümunənin bir qədər fərqli quruluşunda toxunub. Uzunsov "göl" daxilində və ara sahə üzərində təsvir edilmiş nəbatı elementlər toxucunun fantaziyasından yaranmış yeni improvizasiyadır.

"Şirəlibəy" Şirvanın ən qədim çeşnilərindən sayılır (inv. 6975). Xalça XIX əsrin əvvəllərində toxunub, təbii rəngi, orijinal naxış həlli, bədii quruluşu onun qiymətli cəhətlərindən sayılır. Xalçanın səthi boyu "ağac" və stilizə edilmiş "buta" elementləri bir-birini pərakəndə şəkildə əvəz edir. "Buta" elementi çox qeyri-adi quruluşa malikdir. Belə ki, onun içərisində şaquli istiqamətli asma formalı həndəsi elementlər, ağacın gövdəsi dibçəkə, onun üst hissəsində isə yüksələn pilləli həndəsi konstruksiya toxunub. Bu naxışların hər biri ayrılıqda şərh edilərsə, əbədi həyat, Tanrıya aparan sonsuz yol kimi semantik mənə ifadə edir.

"Şirvan" xalçaları (inv. 7413, 6886, 6316) özlüyündə çox sadə quruluşa malikdir. Əsas element bəzən iri, bəzən kiçik ölçülü, ətrafları qarmaqlı romb və "buta"lardan ibarət olur. Bu xalçalar tam Şirvan məktəbinə məxsus koloritdə toxunmuşlar. Şirvan

məktəbinə aid xalçalarda əsasən isti tonlar, yəni şəkəri, sumaqı, surməyi, mavi rənglərdən daha çox istifadə edilirdi. Bu xalçalar üzərində əsas və doldurucu element kimi romblar toxunurdu. Romb hələ e.ə. Azərbaycan ərazisində arxeoloji qazıntılar zamanı əldə edilmiş saxsı qablar üzərində təsvir edilən ən ibtidai naxış növlərindəndir. O artım, bolluq, nəslin davamlığı kimi anlamlarda işlədilir.

Şirvanda ən çox toxunan xovsuz xalça növləri "kilim"lərdir. Onlar müxtəlif bədii quruluşlarda toxunurlar. Yelənli, yelənsiz, tək silsiləvi və ya cüt göl, ardıcıl şəkildə təkrarlanan kiçik həndəsi motivli, qəfəsə bənzər göllərdən ibarət kompozisiya quruluşlarının hər biri Şirvan kilimlərinə xüsusi gözəllik verir. Onlar xalq arasında "Paşalı", "Gəzməli", "Udulu" kilimləri adı ilə tanınırlar. Bundan başqa el diliylə toxucular kilimləri bəzən palaz deyərək adlandırmışlar. Bu səbəbdən də xalq arasında "Paşalı kilim" – "Al palaz", "Gəzməli kilim" – "Tamaşa palaz", kilimlə palazın qarışığından ibarət kilim növünə – "Ərəş palaz", eləcə də "Qaynaq Palaz", "Aynalı Palaz" kimi adlar da verilmişdir. Sadalanan adların bəziləri toxunduğu ərazini, digərləri naxışı, başqa hallarda isə təyinatını göstərir.

Muzeyin kolleksiyasında qorunan Şirvan kilimləri mühüm elmi maraq kəsb edir. Onların ölçüləri, rəngləri və naxışları müxtəlifdir. Ən böyüyü 169x341 sm. olan "Paşalı kilim"dir (inv. 4325). Onun bütün səthi boyu rəngli saplardan toxunmuş həndəsi formalı stilizə edilmiş "kilimgülü" elementi bu kilimi daha şux, baxımlı edir. Kilimlərin toxunma texnikası bir qayda olaraq mürəkkəb keçirmə üsuludur. Onlardan alaçıqlarda pərdə (inv. 1088), yerə döşənək (inv. 8425), kürsüüstü, həmçinin at, dəvə və ya öküz çulu (inv. 7507) kimi məişətdə geniş istifadə olunmuşdur. İpəkdən toxunmuş cecim və kilim toxunuşlu çoxlu sayda xalça məmulatı da Şirvan bölgəsində geniş istifadə edilmişdir. Məişətdə istifadə edilən örkən, pərdə, məfrəş, çanta, xaral və s. məmulatların hər birinin öz istifadə və istehsal qaydası olmuşdur.

"Paşalı kilim". H. 1329 / 1911 il

İçinə saman doldurulmuş, ulağa yüklənmiş xarallar. Şamaxı. Foto: D.İ.Yermakov.

Şirvan carpets

Şirvan was ancient handicraft centre situated in the East of Azerbaijan, between the west coast of Caspian Sea and Kura. There is mass information about this place in the Eastern and European historical sources and the works of travellers. Because of Şirvan was also important trade centre in Middle ages the Europeans were interested in this area and tried to own silk produced here.

There is an interesting information how Abdullah khan Ustajly, beylerbeyi (a historical social title used in Azerbaijan), accepted A.Kachinson at his tent in Shamakhy. A.İ.Lopukhin, A.P.Volynski, F.İ.Soymonov, S.G.Gmelin, S.D.Burnashev and others, who had been coming to Azerbaijan from Russia since the 18th century to get raw material for manufacturing, collected and issued interesting ethnographic materials about culture, everyday life, clothes and art of Şirvan.

Carpet was presented as an inseparable part of our domestic life in "Şamakhly dancers" by G.G.Gagarin and "Şamakhly bazaar" drawn by V.F.Timm in 1849.

Fine pileless and fluffy carpets and carpet products were woven in Şirvan, well-known for rich handicraft samples even in mid ages, alongside with production of architectural pieces of work, fine "gulebetin" and "tekelduz" style embroideries, colourful kelagayis (head covers) decorating delicate national clothes, cold weapons, jewellerys produced in the technique of "shebeke" (tracery) and "garasavad" and copper goods with high-density patterns engraved on them.

People who lived had sedentary life style but at the same time they were engaged in nomadic cattle breeding. Padars (a tribe name), engaged in nomadic animal breeding in Şirvan, had about 60 summer pastures, including the pastures named Uzunja, Serdakhana, Gur Bulag, Garagoyunlu and Yazlyq. Şirvan elats (people) lived in alachygs (nomad tents). Square summer houses with round corners and winter houses called "garakeche" covered with thick felt were there in this territory as well (14,37).

Şirvan women were mainly engaged in weaving due to wealth of wool thanks to development of sheep breeding. The main duties of elat women in weaving were washing, splitting, combing, assembling, sorting, spinning and painting of skeins of spring-cut wool in winter camps. Each woman span for about 300-350 kg of wool in a season. Young women preferred bright colours – white, red, pink, older ones preferred green, navy-blue, brown colours. In this area weavers did not like black colour since for them it was a colour of mourning and a sign of misfortune. Carpets were mostly woven in winter camps. Considerable difference was there between the carpet woven from wool span and painted by elat craftsmen and the one woven in the city in technological and artistic aspects. Each social category, each environment had its own clothes and style and there was difference in wool processing, weaving style, proportionality of patterns and artistic composition as well.

Over 20 varieties of fluffy carpets have been woven in Şirvan weaving school from ancient times. Each of those carpets is created only once and the next carpet is absolutely a different variant of the previous one with a different way of improvisation. Those samples have endless number of cheshnies. Pileless carpets - palaz, kilim, gegim, even sumakhs were peculiar for this region in ancient times. Mostly pileless carpet and khurjun, heybe, kharal, bag, mefresh, chul, seaddle cover, salt box, chuval and other things were used for decorating of tents and

covering their roofs and floors. Gegims, as a rule were woven on floor warper. They were of 3 kind - "saya", "hemyan" and "obagezer" - woven using raw silk thread made by hand spindle, using silk and wool. In many cases pileless carpets were conditionally called "gayig farmash", "derme chuval", "deve layi" (camel layer), "gaynag palaz" by weavers for their technical and artistic properties.

The number of woven samples of Şirvan school, preserved in the collection of the Museum, is over 90. Those are khurjuns of the 19th century (inv. 749, 750, 751) purchased for the Museum in 1926 and mefresh (inv. 879) of the early 20th century. All of them were woven in compound threading (kilim) technique.

About 30 Şirvan carpets are preserved in this collection. The age from the early 19th century up to the later periods. Some of them belong to modern period. The most delicate pieces of "Bijo", "Gabystan", "Shirelibey", "Sor-sor", "Namazlyg", "Şamakhly", "Mereze", "Archiman", "Salyan" chesnis - classic compositions of Şirvan, make the composition more valuable. All the fluffy carpets are woven in symmetric (turkbaf) style. Some of them have Mohammedan era dates inscribed on them. As to the composition of paints, paints of vegetative origin are used in the most of the carpets and the chemical ones in the rest.

Some times one and the same composition may have several variants, in the art of carpet weaving, each of which is distinguished by their individuality. Inv. 6836, 5169 "Archiman" carpets are woven in the same chesni. The main element on these carpets is the central "lake" and secondary motives are gubpa, hooked and stepwise geometrical patterns, tree, rhomb, buta, flower, zoomorphic, antropomorphic elements, evil eye, mollabashy, star, "S", kufi etc.

An interesting combination on inv. 7215 "Archiman" carpet attracts the attention. "Baku" and "Archiman" compositions were realized here on one carpet. A pair of square and hexagonal gergegol (translated as: lakes raw) element taken from "Baku" carpet and golbendlik (translated as: lake frame), woven continuously in the centre, are proportionally placed. The element of "fortune wheel" on this carpet carries the semantics of fate and changeability of life. There are common and different features between the carpets. Influence of one school over the other, artistic tradition passed to the next generation, interaction with the art of nearby areas might be evidenced in other schools as well.

Two samples of "Bijo" carpet are of interesting compositions of the collection. The figure of 1346 of Mohammedan era (1928) is woven on inv. 6738 carpet, the second carpet inv. 6838 is supposed to be woven in the 19th century. Abstract geometrical descriptions are woven consequently on the interspace of this carpet composition and stylized birds - on the border strip. Despite that the both carpets have common artistic composition, patterns and pattern placement system and construction in general, there is still difference between the way of their expression and weaving style. The element of "buta" is very frequently met in Şirvan carpets as same as in Baku carpets. The same motive is reflected both on "Bijo" carpet and "Sor-sor" carpet (inv. 8142) woven in 1331/1913.

"Buta" element is mostly used on the carpets "Archiman", "Sor-sor", "Mereze" and "Salyan".

"Sor-sor" carpets carries sanctity as "Namazlyg". The collection has one more "Namazlyg" (inv. 8865) of Şirvan; as if the knots copied the model of a huge architectural monument of a mosque in the cosmic space on it. The interspace is filled with minarets of mosques, domes and luxurious interior. Mythological birds, the contours of worshipping human body silhouettes, hanged chandeliers, arches, columns, tree twigs and others elements are interpreted as symbols of God's

light. Those types of carpets were used only for praying namaz and had special inviolability.

The age of "Gobustan" composition carpets (inv. 7557, 9476) named "Tekye" by Shirvan weavers is more than centuries. "Namazlyg" form of this cheshni has widely spread as well. The protected carpets have similar artistic composition. They differ in the colour of interspace and the filling elements like "comb" and "S". Tracery structure on this interspace, reminding bee honeycombs, emphasizes again a very regular surface of the carpet and how attractive the repeated small elements are. An error permitted in dyeing the top of the inv. 9476 "Gobustan" carpet has led to isabeline colour through time. Natural vegetative paints were used in dyeing the both carpets. Inv. 1081 "Gobustan" carpet is woven differently from those two samples. Vegetative elements, woven inside long "lake" and on the interspace are the new improvisations born from the weaver's fantasy.

"Şirelibəy" is considered one of the most ancient cheshnis of Shirvan (inv. 6975). The carpet was woven in the early 19th century. Natural colour, original colour solution and the artistic composition are considered its valuable properties. The elements of "tree" and stylized "buta" replace each other randomly on the carpet. "Buta" element has a very unusual structure since vertical hanged geometrical elements, tree stem in pot with ascending stepwise geometrical construction above it are woven in "buta". If to interpret each of those patterns separately they carry the meaning of eternal life and endless path taking to the God.

"Shirvan" carpets (inv.7413, 6886, 6316) have a very simple structure. The main element is rhomb with hooks around, the size of which vary between big and small, and "buta". The colouring of those carpets fully belong to Shirvan school. Warm tones, i.e. sugar, sumac, navy-blue, blue colours were mainly used in Shirvan carpets. Rhombuses were the main and filling elements on those carpets. Rhomb is one of the most ancient sorts of patterns, engraved on the BC age pottery, found in Azerbaijan during archaeological excavations. It has the meanings of growth, wealth, continuation of generation.

"Kilim"s are the sorts of pileless carpets mostly woven in Shirvan. They have different artistic composition. Each of the compositions, contained of one-lake series or double lakes with and without a frame, of consequentially repeated small geometrical motives and cage-like lakes, gives particular beauty to Shirvan kilims.

People know them as "Pashaly kilim", "Gezmeli kilim", "Udulu kilim". Sometimes weavers call kilims by a colloquial name palaz. That is why "Pashaly kilim" was also known as "Al palaz", "Gezmeli kilim" was also known as "Tamasha palaz", a kind of kilim being the mixture of kilm and palaz was known as "Eresh palaz" which was later replaced by "Gaynag Palaz", "Aynaly Palaz" as well. Some of the above mentioned carry the name of the area they were woven, the others – the name of the pattern and the third – purpose of their use.

Shirvan kilims preserved in the collection of the Museum carry important scientific interest. Their measures, colours and patterns are different. The largest one is 169x341 cm size "Pashaly kilim" (inv. 4325). Geometrical and stylized "kilimgulu" element, woven from coloured threads along the whole kilim, makes the kilim more live and attractive. Kilims as a rule are woven in compound threading technique. They were used actively in the tents as curtain (inv. 1088), floor cover (inv. 8425), chair cover, horse, camel or bull cover (inv. 7507). Gegim woven from silk and carpet products woven like kilims were widely used in Shirvan as well. Orken, curtain, mefresh, bag, kharal and other goods used in everyday life had their own purpose of use and the technique of production.

Xovsuz xalçalar / Pileles carpets

61. Kilim. Şirvan. XX əsrin əvvəli

Ərişi: pambıq, arğacı: yun
Toxuma üsulu: mürəkkəb keçirmə
Ölçüsü: 322x167sm
Inv. № 9055
Qəbul olunma tarixi: 1996 il

61. Kilim. Shirvan. Early 20th century

Warp: cotton; weft: wool
Knot: compound threading
Size: 322x167 cm
Inv. № 9055
Reception date: 1996

62. Kilim hissəsi. Şirvan XX əsrin əvvəli

Ərişi, arğacı: yun
Toxuma üsulu: mürəkkəb keçirmə
Ölçüsü: 170x134 sm
Inv. № 6843
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

62. A part of kilim. Shirvan, early 20th century

Warp, weft: wool
Knot: compound threading.
Size: 170x134 cm
Inv. № 6843
Reception date: 1971

63. Kilim. "Gəzməli" (Qaynaq Palaz). Şirvan
XX əsrin əvvəli
 Ərişi: pambıq, arğacı: yun
 Toxuma üsulu: mürəkkəb keçirmə
 Ölçüsü: 310x190 sm
 İnv. № 8425
 Qəbul olunma tarixi: 1984 il

63. Kilim. "Gezmeli" (Gaynag Palaz). Shirvan
Early 20th century
 Warp: cotton; weft: wool
 Knot: compound threading
 Size: 310x190 cm
 Inv. № 8425
 Reception date: 1984

65. Kilim. "Paşalı". Şirvan
Hicri 1329/1911
 Ərişi, arğacı: yun
 Toxuma üsulu: mürəkkəb keçirmə
 Ölçüsü: 277x160 sm
 İnv. № 7508
 Qəbul olunma tarixi: 1974

65. Kilim. "Pashaly". Shirvan
Mohammedan era 1329/1911
 Warp, weft: wool
 Knot: compound threading
 Size: 277x160 cm
 Inv. № 7508
 Reception date: 1974

64. Kilim. Şirvan. XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı: yun
 Toxuma üsulu: sadə və mürəkkəb keçirmə
 Ölçüsü: 86x300 sm
 İnv. № 1088
 Qəbul olunma tarixi: 1930 il

64. Kilim. Shirvan. Late 19th century
 Warp, weft: wool
 Knot: simple and compound threading
 Size: 86x300 cm
 Inv. № 1088
 Reception date: 1930

66. Kilim. Şirvan
XIX əsrin II yarısı
 Ərişi, arğacı: yun.
 Toxuma üsulu: mürəkkəb keçirmə
 Ölçüsü: 353x125 sm
 İnv. № 6196
 Qəbul olunma tarixi: 1969 il

66. Kilim. Shirvan
The second half of the 19th century
 Warp, weft: wool
 Knot: compound threading
 Size: 353x125 cm
 Inv. № 6196
 Reception date: 1969

68. *Palaz. Şirvan. XIX əsrin sonu*
Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 80x278 sm
İnv. № 6885
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

68. *Palaz. Şirvan. Late 19th century*
Warp, weft, facial thread: wool
Knot: simple threading, winding
Size: 80x278 cm
İnv. № 6885
Reception date: 1971

67. *Kilim. Şirvan. XX əsrin əvvəli*
Ərişi: pambıq, arğacı: yun
Toxuma üsulu: mürəkkəb keçirmə
Ölçüsü: 276x210 sm
İnv. № 9056
Qəbul olunma tarixi: 1996 il

67. *Kilim. Şirvan. Early 20th century*
Warp: cotton; weft: wool
Knot: compound threading
Size: 276x210 cm
İnv. № 9056
Reception date: 1996

69. Kilim. "Paşalı". Şirvan
XIX əsrin sonu
Ərişi, arğacı: yun
Toxuma üsulu: mürəkkəb keçirmə
Ölçüsü: 169x341 sm
İnv. № 4325
Qəbul olunma tarixi: 1955 il

69. Kilim. "Pashaly" Shirvan
Late 19th century
Warp, weft: wool
Knot: compound threading
Size: 169x341 cm
Inv. № 4325
Reception date: 1955

70. Kilim. "Paşalı". Şirvan
XX əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı: yun
Toxuma üsulu: mürəkkəb keçirmə
Ölçüsü: 192x137 sm
İnv. № 8610
Qəbul olunma tarixi: 2005 il

70. Kilim. "Pashaly". Shirvan
Early 20th century
Warp, weft: wool
Knot: compound threading
Size: 192x137 cm
Inv. № 8610
Reception date: 2005

71. Kilim. "Paşalı". Şirvan
XX əsrin ortaları
Ərişi, arğacı: yun
Toxuma üsulu: mürəkkəb keçirmə
Ölçüsü: 322x167 sm
İnv. № 9054
Qəbul olunma tarixi: 2001 il

71. Kilim. "Pashaly". Shirvan
Mid 20th century
Warp, weft: wool
Knot: compound threading
Size: 322x167 cm
Inv. № 9054
Reception date: 2001

73. Xalça. "Ərçiman". Şirvan

XIX əsrin sonu

Ərişi, xovu: yun, arğacı: pambıq

Toxuma üsulu: türkbaf

Ölçüsü: 154x177 sm

Sıxlığı: 29x36

İnv. № 5169

Qəbul olunma tarixi: 1961 il

73. Carpet. "Archiman". Shirvan

Late 19th century

Warp, pile: wool, weft: cotton

Knot: "turkbaf"

Size: 154x177 cm

Density: 29x36

Inv. № 5169

Reception date: 1961

74. Xalça. Şirvan. XX əsrin əvvəli

Ərişi, arğacı, xovu: yun

Toxuma üsulu: türkbaf

Ölçüsü: 96x68 sm.

Sıxlığı: 38x35

İnv. № 6316

Qəbul olunma tarixi: 1970 il

74. A carpet from Shirvan. Early 20th century

Warp, weft, pile: wool

Knot: "turkbaf"

Size: 96x68 cm

Density: 38x35

Inv. № 6316

Reception date: 1970

72. Xalça. "Bico". Şirvan

Hicri 1346/1928

Ərişi, arğacı, xovu: yun

Toxuma üsulu: türkbaf

Ölçüsü: 235x120 sm

Sıxlığı: 39x35

İnv. № 6738

Qəbul olunma tarixi: 1971 il

72. Carpet. "Bijo". Shirvan

Mohammedan Era 1346/1928

Warp, weft, pile: wool

Knot: "turkbaf"

Size: 235x120 cm

Density: 39x35

Inv. № 6738

Reception date: 1971

**75. Xalça. "Ərçiman". Şirvan
XIX əsr**

Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 300x150 sm
Sıxlığı: 33x36
İnv. № 6836
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

**75. Carpet. "Archiman". Shirvan
The 19th century**

Warp, weft, pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 300x150 cm
Density: 33x36
Inv. № 6836
Reception date: 1971

76. Xalça. Şirvan. XX əsrin əvvəli

Ərişi: pambıq, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 74x106 sm
Sıxlığı: 51x42
İnv. № 6886
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

**76. A carpet from Shirvan
The beginning of the 20th century**

Warp: cotton; weft, pile: wool
Knot: turkbaf
Size: 74x106 cm
Density: 51x42
Inv. № 6886
Reception date: 1971

77. Xalça. Şirvan. İsmayilli

XX əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 218x127 sm
Sıxlığı: 35x33
İnv. № 7415
Qəbul olunma tarixi: 1974 il

77. A carpet from Shirvan. İsmayilli

Early 20th century
Warp, weft, pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 218x127 cm
Density: 35x33
Inv. № 7415
Reception date: 1974

78. Xalça. Şirvan, 1945-ci il
Ərişi: pambıq, xovu və arğacı: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 185x97 sm
Sıxlığı: 36x35
İnv. № 7539
Qəbul olunma tarixi: 1974 il

78. A carpet from Shirvan, 1945
Warp: cotton; pile and weft: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 185x97 cm
Density: 36x35
Inv. № 7539
Reception date: 1974

79. Xalça. "Qobustan". Şirvan
XIX əsr
Ərişi, xovu, arğacı: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 185x97 sm
Sıxlığı: 30x29
İnv. № 7557
Qəbul olunma tarixi: 1975 il

79. Carpet. "Gobustan". Shirvan
The 19th century
Warp, pile, weft: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 185x97 cm. Density: 30x29
Inv. № 7557
Reception date: 1975

80. Xalça. "Ərçiman". Şirvan
XIX sonu - XX əsrin əvvəli
Ərişi, xovu, arğacı: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 309x180 sm
Sıxlığı: 37x34
İnv. № 7647
Qəbul olunma tarixi: 1975 il

80. Carpet. "Archiman". Shirvan
Late 19th and early 20th century
Warp, pile, weft: wool
Knot: symmetrical, turkbaf
Size: 309x180 cm
Density: 37x34
Inv. № 7647
Reception date: 1975

81. Xalça. "Namazlıq".

Şirvan. 1947-ci il

Ərişi, xovu, arğacı: yun

Toxuma üsulu: türkbaf

Ölçüsü: 246x139 sm

Sıxlığı: 45x42

İnv. № 8865

Qəbul olunma tarixi: 1990 il

81. "Namazlyg" (a carpet for namaz).

Şirvan. 1947

Warp, pile, weft: wool

Knot: "türkbaf"

Size: 246x139 cm

Density: 45x42

İnv. № 8865

Reception date: 1990

82. Xalça. Şirvan. XIX əsrin sonu

Ərişi, arğacı: pambıq; xovu: yun

Toxuma üsulu: türkbaf

Ölçüsü: 333x115 sm

Sıxlığı: 30x30

İnv. № 8388

Qəbul olunma tarixi: 1983 il

82. A carpet from Shirvan. Late 19th century

Warp, weft: cotton; pile: wool

Knot: "türkbaf"

Size: 333x115 cm

Density: 30x30

İnv. № 8388

Reception date: 1983

83. Xalça. "Sor-sor" (Namazlıq). Şirvan.

1331 H. / 1913

Ərişi, xovu, arğacı: yun

Toxuma üsulu: türkbaf

Ölçüsü: 117x86 sm

Sıxlığı: 32x34

İnv. № 8142

Qəbul olunma tarixi: 1980 il

83. Carpet. "Sor-sor" (Namazlyg-a for doing namaz). Shirvan Mohammedan era 1331/1913

Warp, pile, weft: wool

Knot: "türkbaf"

Size: 117x86 cm

Density: 32x34

İnv. № 8142

Reception date: 1980

85. Xalça. "Qəbələ". Şirvan. XIX əsrin əvvəli
Ərişi, xovu, arğacı: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 107x273 sm
Sıxlığı: 32x33
İnv. № 6887
Qəbul olunma tarixi: 2008 il

85. Carpet. "Kabala". Shirvan. Early 19th century
Warp, pile, weft: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 107x273 cm
Density: 32x33
İnv. № 6887
Reception date: 2008

86. Xalça. "Salyan". Şirvan
XIX əsrin sonu
Ərişi, xovu, arğacı: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 150x317sm
Sıxlığı: 42x32
İnv. № 8988
Qəbul olunma tarixi: 1993 il

86. Carpet. "Salyan". Shirvan
Late 19th century
Warp, pile, weft: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 150x317cm
Density: 42x32
İnv. № 8988
Reception date: 1993

84. Xalça. "Şirəlibəy". Şirvan
XIX əsrin əvvəli
Ərişi, xovu, arğacı: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 240x158 sm
Sıxlığı: 36x35
İnv. № 6975
Qəbul olunma tarixi: 1972 il

84. Carpet. "Shirelibey". Shirvan
Early 19th century
Warp, pile, weft: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 240x158 cm
Density: 36x35
İnv. № 6975
Reception date: 1972

87. Xalça. "Ərçiman" Şirvan
1970-ci illər
Ərişi, arğacı: pambıq; xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 306x80 sm
Sıxlığı: 38x43
İnv. № 7227
Qəbul olunma tarixi: 1973 il

87. Carpet. "Archiman". Shirvan
1970s
Warp, weft: cotton; pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 306x80 cm
Density: 38x43
Inv. № 7227
Reception date: 1973

88. Xalça. "Sor-sor". Şirvan
XX əsrin əvvəli

Ərişi, xovu: yun; arğacı: pambıq
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 150x112 sm
Sıxlığı: 35x37
İnv. № 8168
Qəbul olunma tarixi: 1980 il

88. Carpet. "Sor-sor". Shirvan
The beginning of the 20th century

Warp, pile: wool; weft: cotton
Knot: "turkbaf"
Size: 150x112 cm
Density: 35x37
Inv. № 8168
Reception date: 1980

89. Xalça. "Şamaxı". Şirvan
XIX əsrin sonu

Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 200x112 sm
Sıxlığı: 42x38
İnv. № 3423
Qəbul olunma tarixi: 1941 il

89. Carpet. "Shamakhy". Shirvan
Late 19th century

Warp, weft, pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 200x112 cm
Density: 42x38
Inv. № 3423
Reception date: 1941

**90. Xalça. "Ərçiman". Şirvan
XIX əsrin sonu**
Ərişi, xovu: yun, arğacı: pambıq
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 288x146 sm
Sıxlığı: 38x42
İnv. № 7215
Qəbul olunma tarixi: 1973 il

**90. Carpet. "Archiman". Shirvan
Late 19th century**
Warp, pile: wool, weft: cotton
Knot: "turkbaf"
Size: 288x146 cm
Density: 38x42
Inv. № 7215
Reception date: 1973

**91. Xalça. "Mərəzə". Şirvan
1970-ci illər**
Ərişi, arğacı: pambıq; xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 67x56 sm
Sıxlığı: 43x41
İnv. № 7228
Qəbul olunma tarixi: 1973 il

**91. Carpet. "Mereze". Shirvan
1970s**
Warp, weft: cotton; pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 67x56 cm
Density: 43x41
Inv. № 7228
Reception date: 1973

92. Məfrəş. Şirvan. XIX əsrin sonu
Ərişi, arğacı: yun
Toxuma üsulu: sadə və mürekkəb keçirmə
Ölçüsü: 108x48x54 sm
İnv. № 8884
Qəbul olunma tarixi: 1990 il

92. Mefresh. Shirvan. Late 19th century
Warp, weft: wool
Knot: simple and compound threading
Size: 108x48x54 cm
Inv. № 8884
Reception date: 1990

**93. Xurcun hissəsi. Şirvan
XIX əsrin sonu**
Ərişi, arğacı: yun
Toxuma üsulu: sadə və mürekkəb keçirmə
Ölçüsü: 50x52 sm
İnv. № 750
Qəbul olunma tarixi: 1926 il

**93. A part of khurjun. Shirvan
The end of the 19th century**
Warp, weft: wool
Knot: simple and compound threading
Size: 50x52 cm
Inv. № 750
Reception date: 1926

94. Məfrəş. Şirvan. XX əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı: yun
Toxuma üsulu: sadə və mürekkəb keçirmə
Ölçüsü: 116x60x64 sm
İnv. № 8885
Qəbul olunma tarixi: 1990 il

94. Mefresh. Shirvan. Early 20th century
Warp, weft: wool
Knot: simple and compound threading
Size: 116x60x64 cm
Inv. № 8885
Reception date: 1990

95. Xurcun. Şirvan. 1944-cü il
 Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
 Toxuma üsulu: mürəkkəb keçirmə, türkbaf.
 Ölçüsü: 117x43 sm
 İnv. № 6649
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

95. Xurjun. Shirvan. 1944
 Warp, weft: cotton; pile: wool
 Knot: compound threading, symmetrical, turkbaf.
 Size: 117x43 cm
 İnv. № 6649
 Reception date: 1971

96. Xurcun. Şirvan. XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı: yun
 Toxuma üsulu: sadə və mürəkkəb keçirmə
 Ölçüsü: 140x54 sm
 İnv. № 749
 Qəbul olunma tarixi: 1926 il

96. Xurjun. Shirvan.
The end of the 19th century
 Warp, weft: wool
 Knot: simple and compound threading
 Size: 140x54 cm
 İnv. № 749
 Reception date: 1926

97. Heybə. Şəki (Nuxa). Şirvan
XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə
 Ölçüsü: 55x25 sm
 İnv. № 718
 Qəbul olunma tarixi: 1940-cı il

97. Heyba. Sheki (Nukha). Shirvan
The end of the 19th century
 Warp, weft: wool
 Knot: simple threading
 Size: 55x25 cm
 İnv. № 718
 Reception date: 1940

98. Heybə (Yəhər qaşı). Şirvan
XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı: keci
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə
 Ölçüsü: 23x75 sm
 İnv. № 4462
 Qəbul olunma tarixi: 1957 il

98. Heyba (Saddle stone). Shirvan
Late 19th century
 Warp, weft: silk (keji)
 Knot: simple threading
 Size: 23x75 cm
 İnv. № 4462
 Reception date: 1957

- 99. Xurcun. Şirvan**
XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı: yun
 Toxuma üsulu: sadə və mürekkəb keçirmə
 Ölçüsü: 147x54 sm
 İnv. № 751
 Qəbul olunma tarixi: 1926 il

- 99. Khurjun. Shirvan**
The end of the 19th century
 Warp, weft: wool
 Knot: simple and compound threading
 Size: 147x54 cm
 Inv. № 751
 Reception date: 1926

- 100. Heybə. Şəki (Nuxa). Şirvan**
XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı: ipək
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə
 Ölçüsü: 66x26 sm
 İnv. № 3061
 Qəbul olunma tarixi: 1939 il

- 100. Heyba (Saddle stone). Sheki (Nukha)**
Shirvan. Late 19th century
 Warp, weft: silk
 Knot: simple threading
 Size: 66x26 cm
 Inv. № 3061
 Reception date: 1939

- 101. Dəvə çulu (dəvə layı). Şirvan. XIX əsr**
 Ərişi, arğacı: yun
 Toxuma üsulu: mürekkəb keçirmə
 Ölçüsü: 184x94 sm
 İnv. № 8147
 Qəbul olunma tarixi: 1980 il

- 101. Camel cover (camel coat). Shirvan**
The 19th century
 Warp, weft: wool.
 Knot: compound threading
 Size: 184x94 cm
 Inv. № 8147
 Reception date: 1980

102. Xurcun. Şirvan
XX əsrin I yarısı
Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbafl, sadə keçirmə
Ölçüsü: 125x50 sm
İnv. № 5591
Qəbul olunma tarixi: 1939 il

102. Xurjun. Şirvan
The first half of the 20th century
Warp, weft: cotton, pile: wool
Knot: symmetrical, turkbaf, simple threading
Size: 125x50 cm
İnv. № 5591
Reception date: 1939

105. Xurcun. Şirvan. XIX əsrin sonu
Ərişi, arğacı: yun
Toxuma üsulu: mürəkkəb və sadə keçirmə
Ölçüsü: 210x80 sm
İnv. № 6648
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

105. Xurjun. Şirvan. Late 19th century
Warp, weft: wool
Knot: compound and simple threading
Size: 210x80 cm
İnv. № 6648
Reception date: 1971

103. Öküz çulu. Şirvan. XIX əsrin sonu
Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 143x122 sm
İnv. № 7507
Qəbul olunma tarixi: 1974 il

103. Bull cover. Şirvan. Late 19th century
Warp, weft, facial thread: wool
Knot: simple threading, winding
Size: 143x122 cm
İnv. № 7507
Reception date: 1974

106. Çanta. Şirvan. XIX əsrin sonu
Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 24x21 sm
İnv. № 7509
Qəbul olunma tarixi: 1974 il

106. A bag. Şirvan. Late 20th century
Warp, weft, facial thread: wool
Knot: simple threading, winding
Size: 24x21 cm
İnv. № 7509
Reception date: 1974

104. Heybə. İsmayilli. Talıstan. Şirvan
XX əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı: ipək
Toxuma üsulu: sadə keçirtmə
Ölçüsü: 60x24 sm
İnv. № 6530
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

104. Heyba. İsmayilli. Talystan. Şirvan
Early 20th century
Warp, weft: silk
Knot: simple threading
Size: 60x24 cm
İnv. № 6530
Reception date: 1971

107. Xurcun. Şirvan
XX əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə
Ölçüsü: 133x48 sm
İnv. № 7506
Qəbul olunma tarixi: 1974 il

107. Xurjun. Şirvan
Early 20th century
Warp, weft: wool
Knot: simple threading
Size: 133x48 cm
İnv. № 7506
Reception date: 1974

109. *Xurcun. Şirvan. XX əsrin əvvəli*
 Ərişi, arğacı: yun
 Toxuma üsulu: sadə və mürəkkəb keçirmə
 Ölçüsü: 130x48 sm
 İnv. № 7504
 Qəbul olunma tarixi: 1974 il

109. *Khurjun. Shirvan. Early 20th century*
 Warp, weft: wool
 Knot: simple and compound threading
 Size: 130x48 cm
 Inv. № 7504
 Reception date: 1974

110. *Xurcun. Şirvan. XX əsrin əvvəli*
 Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, türkbaf
 Ölçüsü: 119x44 sm
 İnv. № 7505
 Qəbul olunma tarixi: 1974 il

110. *Khurjun. Shirvan. Early 20th century*
 Warp, weft: cotton; pile: wool
 Knot: simple threading, "turkbaf"
 Size: 119x44 cm
 Inv. № 7505
 Reception date: 1974

108. *At çulu. Şirvan*
 1334 H. /1915-1916
 Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 131x113 sm
 İnv. № 8140
 Qəbul olunma tarixi: 1980 il

108. *Horse cover. Shirvan -*
 Mohammedan era 1334/1915-1916
 Warp, weft; facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 131x113 cm
 Inv. № 8140
 Reception date: 1980

111. Xurcun. Şirvan. Hicri 1323/1905
Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, türkbağ
Ölçüsü: 117x43 sm
İnv. № 8138
Qəbul olunma tarixi: 1980 il

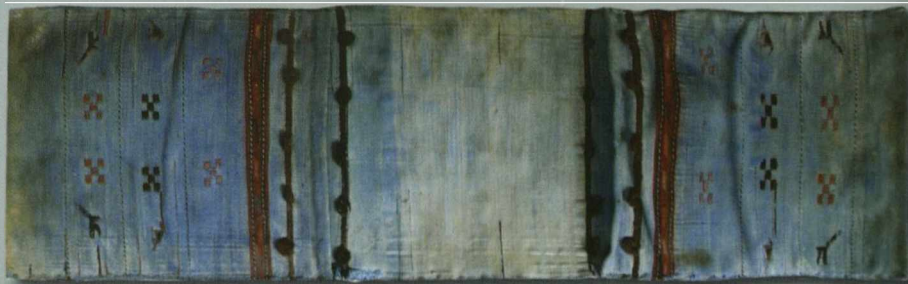

**111. Xurjun. Shirvan
Mohammedan era 1323/1905**
Warp, weft: cotton; pile: wool
Knot: simple threading, "turkbağ"
Size: 117x43 cm
Inv. № 8138
Reception date: 1980

**112. Duz torbası. Şəki. Şirvan.
XX əsrin əvvəli**
Ərişi, arğacı, üz ipi: yun.
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama.
Ölçüsü: 35x38 sm
İnv. № 5318
Qəbul olunma tarixi: 1963 il

**112. Salt sack. Sheki. Shirvan.
Early 20th century**
Warp, weft, facial thread: wool.
Knot: simple treading, winding.
Size: 35x38 cm
Inv. № 5318
Reception date: 1963

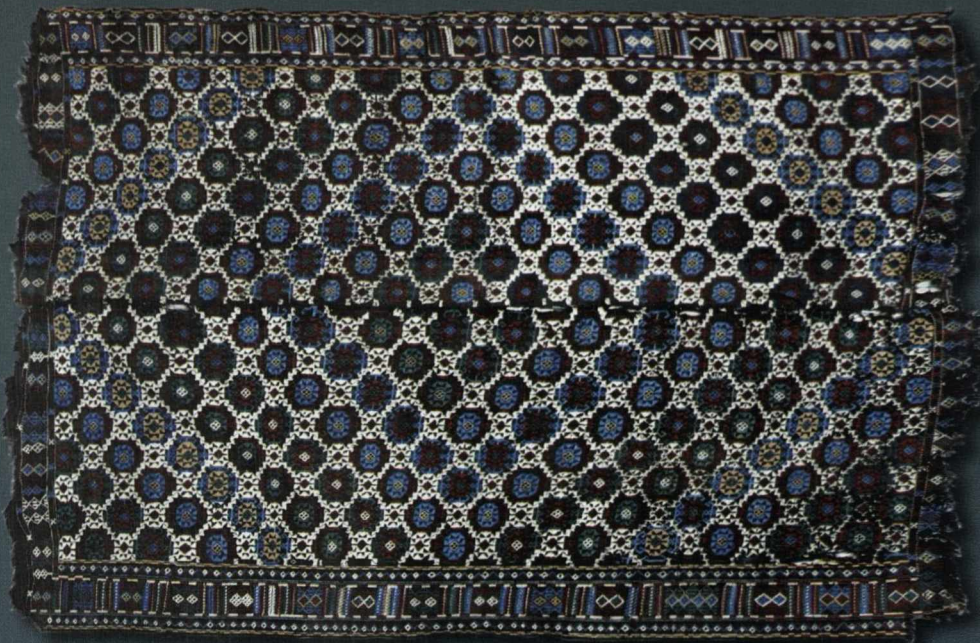
113. Xurcun. Şirvan. XIX əsr
Əriş: pambıq, arğacı: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə
Ölçüsü: 132x42 sm
İnv. № 8093
Qəbul olunma tarixi: 1979 il

113. Xurjun. Shirvan. The 19th century
Warp: cotton; weft: wool
Knot: simple threading
Size: 132x42 cm
Inv. № 8093
Reception date: 1979

**114. At çulu. Şirvan
XX əsrin əvvəli**
Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 140x122 sm
İnv. № 8141
Qəbul olunma tarixi: 1980 il

**114. Horse cover. Shirvan
Early 20th century**
Warp, weft, facial thread: wool
Knot: simple threading, winding
Size: 140x122 cm
Inv. № 8141
Reception date: 1980

115. Öküz çulu. Şirvan
XIX əsrin ortaları
 Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə və dolama
 Ölçüsü: 185x162 sm
 İnv. № 6979
 Qəbul olunma tarixi: 1972 il

115. Bull cover. Shirvan
Mid of the 19th century
 Warp, weft; facial tread: wool
 Knot: simple threading and winding
 Size: 185x162 cm
 İnv. № 6979
 Reception date: 1972

116. Xurcun. Şirvan. XX əsrin əvvəli
 Ərişi, arğacı: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 135x52 sm
 İnv. № 8143
 Qəbul olunma tarixi: 1980 il

116. Khurjun. Shirvan. Early 20th century
 Warp, weft: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 135x52 cm
 İnv. № 8143
 Reception date: 1980

117. Xurcun. Şirvan. XX əsrin əvvəli
 Ərişi, arğacı: yun
 Toxuma üsulu: sadə və mürəkkəb keçirmə
 Ölçüsü: 120x50 sm
 İnv. № 8145
 Qəbul olunma tarixi: 1980 il

117. Khurjun. Shirvan. Early 20th century
 Warp, weft: wool
 Knot: simple and compound threading
 Size: 120x50 cm
 İnv. № 8145
 Reception date: 1980

118. Dəvə çulu (dəvə layı). Şirvan. XIX əsr
 Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 159x175 sm
 İnv. № 8146
 Qəbul olunma tarixi: 1980 il

118. Camel cover (camel coat)
Shirvan. The 19th century
 Warp, weft; facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 159x175 cm
 İnv. № 8146
 Reception date: 1980

119. At çulu. Şirvan. XX əsrin əvvəli
 Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: mürəkkəb keçirmə, sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 177x123 sm
 İnv. № 8148
 Qəbul olunma tarixi: 1980 il

119. Horse cover. Shirvan. Early 20th century
 Warp, weft; facial thread: wool
 Knot: compound threading, simple threading, winding
 Size: 177x123 cm
 Inv. № 8148
 Reception date: 1980

120. Xurcun. Göyçay. Şirvan XIX əsrin sonu
 Ərişi, üz ipi: yun, arğacı: pambıq
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 124x47 sm
 İnv. № 3064
 Qəbul olunma tarixi: 1939 il

120. Khurjun. Goychay. Shirvan Late 19th century
 Warp, facial thread: wool, weft: cotton
 Knot: simple threading, winding
 Size: 124x47 cm
 Inv. № 3064
 Reception date: 1939

121. Xurcun (Yəhər qaşı). Şirvan XX əsrin əvvəli
 Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 108x49 sm
 İnv. № 8386
 Qəbul olunma tarixi: 1983 il

121. Khurjun (Saddle stone). Shirvan Early 20th century
 Warp, weft; facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 108x49 cm
 Inv. № 8386
 Reception date: 1983

122. Heybə. Şirvan. XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı: pambıq, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 90x29 sm
 İnv. № 8549
 Qəbul olunma tarixi: 1985 il

122. Heyba. Shirvan. Late 19th century
 Warp, weft: cotton; facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 90x29 cm
 Inv. № 8549
 Reception date: 1985

123. Çanta. Şirvan. XIX əsr

Ərişi, arğacı: pambıq, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 31,5x25,5 sm
İnv. № 8570
Qəbul olunma tarixi: 1985 il

123. A bag. Shirvan. The 19th century

Warp, weft: cotton; facial thread: wool
Knot: simple thread, winding
Size: 31,5x25,5 cm
İnv. № 8570
Reception date: 1985

124. Heybə. Şirvan. XX əsrin əvvəli

Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, türkbaf
Ölçüsü: 84x33 sm
İnv. № 8733
Qəbul olunma tarixi: 1987 il

124. Heyba. Shirvan. Early 20th century

Warp, weft: cotton; pile: wool
Knot: simple threading, "turkbaf"
Size: 84x33 cm
İnv. № 8733
Reception date: 1987

125. Çanta. Şirvan. XIX əsr

Ərişi, arğacı: pambıq, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 28x27 sm
İnv. № 8397
Qəbul olunma tarixi: 1983 il

125. A bag. Shirvan. The 19th century

Warp, weft: cotton; facial thread: wool
Knot: simple thread, winding
Size: 28x27 cm
İnv. № 8397
Reception date: 1983

126. Xurcun. Şirvan. XIX əsr

Ərişi, arğacı: pambıq, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 134x51 sm
İnv. № 8944
Qəbul olunma tarixi: 1987 il

126. Khurjun. Shirvan. The 19th century

Warp, weft: cotton; facial thread: wool
Knot: simple threading, winding
Size: 134x51 cm
İnv. № 8944
Reception date: 1987

128. Məfrəş hissəsi. Şirvan
XIX əsrin sonu
Ərişi, arğacı: yun
Toxuma üsulu: sadə və mürəkkəb keçirmə
Ölçüsü: 52x100 sm
İnv. № 3343
Qəbul olunma tarixi: 1941 il

128. Mefresh part. Shirvan
Late 19th century
Warp, weft: wool
Knot: simple and compound threading
Size: 52x100 cm
Inv. № 3343
Reception date: 1941

129. Xalça. Şirvan. XX əsrin əvvəli
Ərişi, xovu, arğacı: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 185x115 sm
Sıxlığı: 38x36
İnv. № 7413
Qəbul olunma tarixi: 1974 il

129. A carpet from Shirvan
Early 20th century
Warp, pile, weft: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 185x115 cm
Density: 38x36
Inv. № 7413
Reception date: 1974

127. Xalça. "Bico". Şirvan
XIX əsrin ortaları
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 266x135 sm
Sıxlığı: 42x39
İnv. № 6838
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

127. Carpet. "Bijo". Shirvan
Mid of the 19th century
Warp, weft, pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 266x135 cm
Density: 42x39
Inv. № 6838
Reception date: 1971

**130. Heybə. Şəki (Nuxa). Şirvan
XIX əsrin sonu**

Ərişi, arğacı: ipək
Toxuma üsulu: sadə keçirmə
Ölçüsü: 62x22 sm
İnv. № 3056
Qəbul olunma tarixi: 1937 il

**130. Heyba. Sheki (Nukha)
Shirvan. Late 19th century**

Warp, weft: silk
Knot: simple threading
Size: 62x22 cm
Inv. № 3056
Reception date: 1937

**131. Heybə. Şəki. Şirvan
XIX əsrin sonu**

Ərişi, arğacı: pambıq
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 74x29 sm
İnv. № 6422
Qəbul olunma tarixi: 1970 il

131. Heyba. Sheki. Shirvan. Late 19th century

Warp, weft: cotton
Knot: simple threading, winding
Size: 74x29 cm
Inv. № 6422
Reception date: 1970

132. Heybə. Şəki. Şirvan. XIX əsrin sonu

Ərişi, arğacı: ipək
Toxuma üsulu: sadə keçirmə
Ölçüsü: 68x29 sm
İnv. № 6423
Qəbul olunma tarixi: 1970 il

132. Heyba. Sheki. Shirvan. Late 19th century

Warp, weft: silk
Knot: simple threading
Size: 68x29 cm
Inv. № 6423
Reception date: 1970

**133. Heybə. Zaqatala. Şirvan
XIX əsrin sonu**

Ərişi, arğacı: ipək
Toxuma üsulu: sadə keçirmə
Ölçüsü: 62x22 sm
İnv. № 6419
Qəbul olunma tarixi: 1970 il

**133. Heyba. Zagatala. Shirvan
Late 19th century**

Warp, weft: silk
Knot: simple threading
Size: 62x22 cm
Inv. № 6419
Reception date: 1970

134. *Xurcun. Şirvan. XX əsrin əvvəli*
Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 130x60 sm
İnv. № 6983
Qəbul olunma tarixi: 1972 il

134. *Khurjun. Shirvan. Early 20th century*
Warp, weft, facial thread: wool
Knot: simple threading, winding
Size: 130x60 cm
İnv. № 6983
Reception date: 1972

135. *Xurcun. Şəki. Şirvan*
XX əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı: pambıq; üz ipi: ipək
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 113x43 sm
İnv. № 6426
Qəbul olunma tarixi: 1970 il

135. *Khurjun. Şeki. Shirvan*
Early 20th century
Warp, weft: cotton; facial thread: silk
Knot: simple threading, winding
Size: 113x43 cm
İnv. № 6426
Reception date: 1970

136. *Heybə. Şəki. Şirvan*
XX əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 95x36 sm
İnv. № 6427
Qəbul olunma tarixi: 1970 il

136. *Heyba. Şeki. Shirvan*
Early 20th century
Warp, weft, facial thread: wool
Knot: simple threading, winding
Size: 95x36 cm
İnv. № 6427
Reception date: 1970

137. *Xurcun. Şirvan. XX əsrin əvvəli*
Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 105x35 sm
İnv. № 8089
Qəbul olunma tarixi: 1979 il

137. *Khurjun. Shirvan. Early 20th century*
Warp, weft, facial thread: wool
Knot: simple threading, winding
Size: 105x35 cm
İnv. № 8089
Reception date: 1979

- 138. Dəvə çulu (Dəvə layı). Şirvan XIX əsr**
Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 252x178 sm
İnv. № 8135
Qəbul olunma tarixi: 1980 il

- 138. Camel cover (Camel coat) Shirvan. The 19th century**
Warp, weft, facial thread: wool
Knot: simple threading, winding
Size: 252x178 cm
İnv. № 8135
Reception date: 1980

- 139. Xurcun. Şirvan. XX əsrin əvvəli**
Ərişi, arğacı: pambıq, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 111x37 sm
İnv. № 7670
Qəbul olunma tarixi: 1975 il

- 139. Khurjun. Shirvan. Early 20th century**
Warp, weft: cotton, facial thread: wool
Knot: simple threading, winding
Size: 111x37 cm
İnv. № 7670
Reception date: 1975

- 140. Heybə. Zaqatala. Şirvan XIX əsrin sonu**
Ərişi, arğacı: pambıq; üz ipi: ipək
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 73x31 sm
İnv. № 6421
Qəbul olunma tarixi: 1970 il

- 140. Heyba. Zagatala. Shirvan Late 19th century**
Warp, weft: cotton; facial thread: silk
Knot: simple threading, winding
Size: 73x31 cm
İnv. № 6421
Reception date: 1970

- 141. Məfrəş. Şirvan. XX əsrin əvvəli**
Ərişi: pambıq, arğacı: yun
Toxuma üsulu: sadə və mürəkkəb keçirmə
Ölçüsü: 95x57x49 sm
İnv. № 8886
Qəbul olunma tarixi: 1990 il

- 141. Mefresh. Shirvan. Early 20th century**
Warp: cotton, weft: wool
Knot: simple and compound threading
Size: 95x57x49 cm
İnv. № 8886
Reception date: 1990

- 142. Məfrəş. Şirvan. XIX əsrin ortaları**
Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: sadə və mürəkkəb keçirmə, dolama
Ölçüsü: 50x52x106 sm
İnv. № 6603
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

- 142. Mefresh. Shirvan. Mid of the 19th century**
Warp, weft, facial thread: wool
Knot: simple and compound threading, winding
Size: 50x52x106 cm
İnv. № 6603
Reception date: 1971

- 143. Məfrəş. Şirvan. XIX əsrin sonu**
Ərişi, arğacı: yun
Toxuma üsulu: sadə və mürəkkəb keçirmə
Ölçüsü: 95x57x49 sm
İnv. № 8134
Qəbul olunma tarixi: 1980 il

- 143. Mefresh. Shirvan. Late 20th century**
Warp, weft: wool
Knot: simple and compound threading
Size: 95x57x49 cm
İnv. № 8134
Reception date: 1980

- 144. Məfrəş. Şirvan. XIX əsrin sonu**
 Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə və mürekkəb keçirmə
 Ölçüsü: 41x51x101 sm
 İnv. № 6359
 Qəbul olunma tarixi: 1970 il

- 144. Mefresh. Shirvan. Late 19th century**
 Warp, weft, facial thread: wool
 Knot: simple and compound threading
 Size: 41x51x101 cm
 Inv. № 6359
 Reception date: 1970

- 145. Məfrəş. Şirvan. XIX əsrin sonu**
 Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə və mürekkəb keçirmə
 Ölçüsü: 49x51x101 sm
 İnv. № 6537
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

- 145. Mefresh. Shirvan. Late 19th century**
 Warp, weft, facial thread: wool
 Knot: simple and compound threading
 Size: 49x51x101 cm
 Inv. № 6537
 Reception date: 1971

- 146. Məfrəş. Şirvan. XIX əsrin sonu**
 Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə və mürekkəb keçirmə
 Ölçüsü: 51x47x103 sm
 İnv. № 8883
 Qəbul olunma tarixi: 1990 il

- 146. Mefresh. Shirvan. Late 19th century**
 Warp, weft, facial thread: wool.
 Knot: simple and compound threading
 Size: 51x47x103 cm
 Inv. № 8883
 Reception date: 1990

- 147. Məfrəş hissəsi. Şirvan XIX əsrin sonu**
 Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə və mürekkəb keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 88x93 sm
 İnv. № 6780
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

- 147. Mefresh part. Shirvan. Late 19th century**
 Warp, weft, facial thread: wool
 Knot: simple and compound threading, winding
 Size: 88x93 cm
 Inv. № 6780
 Reception date: 1971

- 148. Məfrəş. Şirvan. XIX əsr**
 Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə və mürekkəb keçirmə
 Ölçüsü: 104x59x47 sm
 İnv. № 7938
 Qəbul olunma tarixi: 1977 il

- 148. Mefresh. Shirvan. The 19th century**
 Warp, weft, facial thread: wool
 Knot: simple and compound threading
 Size: 104x59x47 cm
 Inv. № 7938
 Reception date: 1977

- 149. Məfrəş. Şirvan. XIX əsrin sonu**
 Ərişi, arğacı: yun, oturaçağın ərişi: pambıq
 Toxuma üsulu: sadə və mürekkəb keçirmə
 Ölçüsü: 100x48x43 sm
 İnv. № 6163
 Qəbul olunma tarixi: 1969 il

- 149. Mefresh. Shirvan. Late 19th century**
 Warp, weft: wool; Bottom warp: cotton
 Knot: simple and compound threading
 Size: 100x48x43 cm
 Inv. № 6163
 Reception date: 1969

150. Xalça. "Qobustan" (Təkyə). Şirvan
XIX əsrin sonu-XX əsrin əvvəli
Ərişi, xovu, arğacı: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 130x112 sm
Sıxlığı: 40x45
İnv. № 9476
Qəbul olunma tarixi: 2008 il

150. Carpet. "Gobustan" (Tekye). Shirvan
Late 19th and early 20th century
Warp, pile, weft: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 130x112 cm
Density: 40x45
Inv. № 9476
Reception date: 2008

151. "Salyan". Shirvan. 1930-cu illər
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 113x296 sm
Sıxlığı: 35x34
İnv. № 3779
Qəbul olunma tarixi: 1947 il

151. "Salyan". Shirvan. 1930s
Warp, weft, pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 113x296 cm
Density: 35x34
Inv. № 3779
Reception date: 1947

152. "Qobustan" xalçası. Şirvan
XIX əsrin sonu
Ərişi, arğacı və xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 122x 200 sm
Sıxlığı: 42x40
İnv. № 1081
Qəbul olunma tarixi: 1930 il

152. "Gobustan". Shirvan. Late 19th century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 122x 200 cm
Density: 42x40
Inv. № 1081
Reception date: 1930

152. "Şirvan" xalçası. Şirvan
XIX əsrin əvvəli
Ərişi, xovu: yun, arğacı: pambıq
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 271x106 sm
Sıxlığı: 42x35
İnv. № 6116
Qəbul olunma tarixi: 1969 il

153. "Şirvan". Şirvan
Early 19th century
Warp, pile: wool; weft: cotton
Knot: symmetric "turkbaf"
Size: 271x106 cm.
Density: 42x35
İnv. № 6116
Reception date: 1969

Quba xalçaları

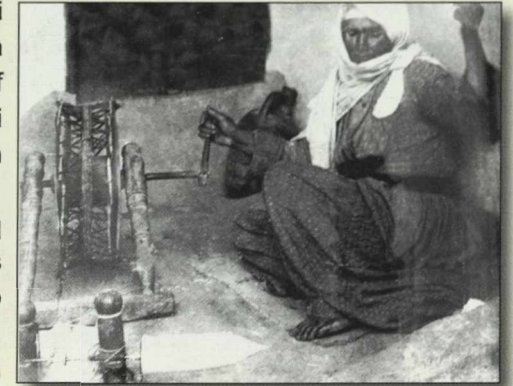
Quba Azərbaycanın qədim tarixi məkanlarındanır. Şimala gedən ticarət yolunda yerləşdiyi üçün sənətkarlıq baxımından inkişaf etmiş, həm də ticarət mərkəzi olmuşdur. Yerli əhalinin əsas məşğul olduğu sənət növlərindən biri də xalçaçılıq olmuşdur.

Qubanin relyefindən asılı olaraq xalçaçılıq sənəti burada relyefə uyğun özünəməxsus xüsusiyyətləri ilə fərqlənir. Dağlıq hissəyə Xaşi, Qonaqkənd, Cimi, Afurca, Yerfi, Buduq, Söhüb, Qırız, Cek, Xan, Salmasöyüd, dağətəyi hissəyə Əmirxanlı, Əlixanlı, Xəlfələr, Pirəmsan, Gəndov, Bilici, Şahnəzərli, Pirəbədil, Zeyvə, Sırt-Çiçi, Dərə-Çiçi, Xırdagül-Çiçi, Sabatlar, ovalıq hissəyə isə Şabran aran zonasında yerləşən, habelə Çay Qaraqaşlı, Hacı Qaraqaşlı, Sarvan, Dəvəçi, Mollakamallı və s. kəndləri əhatə edən xalça istehsalı məntəqələri aiddir. Quba xalça məktəbinə qədim Dərbənd şəhərində (indi Rusiya Federasiyasının Dağıstan Muxtar Respublikasına aiddir) yaşayan azərbaycanlıların toxuduqları xalçalar da daxildir.

Qubanin xalça ustaları keçmişdən xalça istehsalında çox fəal, sənətkarlıq baxımından peşəkar olduqları üçün daim əcnəbi, o cümlədən rus araşdırmaçıların diqqət mərkəzində olmuşlar. Xalça toxuculuğunun qoyun yetişdirməkdən tutmuş yun əldə etmək, ayırıcılıq və boyama prosesinə, toxuculuq texnikasına, ornamentlərə qədər bir çox məsələlərini öyrənmiş K.Xatısovan əsərlərini xüsusi qeyd etmək lazımdır. Müəllifin tədqiqatlarında Quba xalçaları Cənubi Qafqazda öz zərif yunu, incə ipliği, keyfiyyətli məmulatları ilə yüksək qiymətləndirilir (16). Azərbaycanın Quba xalçaları üzrə tədqiqatçılarından V.M.Zummer ilk dəfə olaraq Quba bölgəsində xalça istehsalında ayrı-ayrı lokal mərkəzləri fərqləndirmiş və səciyyələndirmişdir(1). Bu xalçalar zərif və parlaq yunu, yüksək sıxlığı, rəngarəng bedii tərtibatı, incə naxışları, orta biçimli ölçüləri ilə orta əsrlərdən başlayaraq dünya miqyasında şöhrət qazanmışlar.

Qubada xalça sənəti ilə məşğul olan ustalarla yanaşı əyriciliyi peşə etmiş adamlar da çox idi. Azərbaycanda ilk dəfə Quba toxucuları 1905-1906-cı illərdə xalça naxışlarını daha dəqiq və qüsursuz toxumaq üçün damalı kağız üzərində çeşnilərdən istifadə etmişlər. Məhz bu çeşnilər əsasında toxunan xalçalar 1913-cü ildə Peterburqda keçirilmiş sərgidə seçilərək uğur qazanmışdır.

Quba xalçalarının toxuma texnikası, xammalın keyfiyyəti baxımından yüksək səviyyədə olması və bu dəyərli məhsulların alverçilərin əlinə keçməsinin qarşısının alınması məqsədilə 1912-ci ildə Quba qəzasının İmamqulu kəndində, alqı-paylama məntəqəsi təşkil olunmuşdur. Qubada sənətkarlığın inkişafına xidmət edən bu addım

Cəhrədə yun əyirən qubalı qadın.
MATM SMF № 1370

Yerli xalçaları satan dağ yəhudiləri.
Quba. MATM NF № 2941

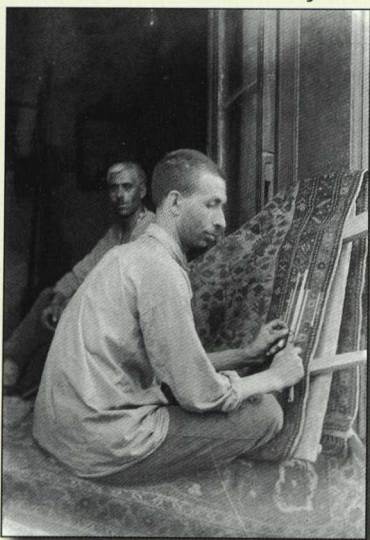
"Quba qəzasının birinci xalça sərgisi"
22-23 mart 1926 il. MATM NF № 233

sonralar öz müsbət nəticəsini verdi. Düzgün təşkil olunmuş iş əsasında Quba məktəbinə aid xalçalar öz dövründə ixracın əsasını təşkil etdi. V.M.Zummerin "Müasir Quba xalçaları" adlı araşdırmalarından göründüyü kimi, Azərbaycan xalçalarına XX əsrin əvvəllərində tələbat daha da artmışdı. Bu məhsullar içərisində Quba xalçalarının özəl yeri var idi. Çox maraqlıdır ki, Təbriz xalçalarında tablolarla bənzər ov, bağ, heyvanat süjetləri üstünlük qazandığı zaman, dünyada sevilen

Quba məktəbi xalçaları üzərində həndəsi naxışlar üstünlük təşkil edirdi.

1926-cı ilin 23-24 mart tarixlərində Qafqaz Dövlət Ticarəti (Zakqostorq) Təşkilatının Azərbaycan şöbəsi tərəfindən toxuculuğun geniş yayıldığı Quba bölgəsində xalça sənətinə həsr edilmiş "Xalq sənəti bayramı" sərgisi təşkil edilmişdi. Bu bayramın Qubada keçirilməsi bölgənin toxuculuq ənənələrinin gələcək inkişafına təkan məqsədi daşıyırdı. Sərgi əvvəlki illərdə toxunmuş nümunələrlə sonra toxunan əl işləri arasındakı fərqi nümayiş etdirməyə də xidmət edirdi. Sərgidə təqdim olunan 200-dən artıq nəfis xalçanın hər biri Qubanın ayrı-ayrı kəndlərinin toxuculuq ənənələrini və yeni toxunan xalçaların ümumi simasını aşkar edirdi. Bu sərgidə Qaraqaşlı, Çiçi, Qırız, Pirəbədil, Qonaqkənd, Zeyvə toxuculuq məntəqələrinin məhsulu olan 10 xalçaya mükafat verilmiş, I-III yerləri Pirəbədil kəndində toxunmuş xalçalar qazanmışdır. Toxucu Zibeydə Yarməmmədova isə toxuduğu xalçaya görə birincilik əldə etmişdir. Müəllifin verdiyi məlumata görə xalq arasında köhnə xalçalar nisbətən məhdud miqdarda qaldığı üçün yarışmaya yalnız yeni xalçalar təqdim edilmişdi. Bunlara baxmayaraq evlərdə, ticarət köşklərində yenə də xeyli qədim xalçalar qalmaqda idi (1, 149).

Azərbaycan xalçasına dünya miqyasında artan marağa görə 1927-ci ildə Xalq Komissarları Sovetinin təşəbbüsü və təsisçiliyi ilə Zaqafqaziya Dövlət Federativ Ticarət İttifaqı təşkil edildi. Bu İttifaqın daxilində öncə Bakı - Abşeron, daha sonra Quba və Şamaxıda artel adlanan emalatxanalar təşkil olundu. Təbii ki, kəndlərdə təşkil edilən bu artellərdə qadınların çalışması yerli əhali tərəfindən rəğbətlə qarşılanmırdı və bu səbəbdən, yerli sənətkarlardan kişilər arteldə, qadınlar isə evlərdə toxuculuqla məşğul olurdular. Kustar toxuculuq fəaliyyəti göstərən bu xalçaçı qadınlara rus dilindən gələn "nadomnik" (evdə xalça toxuyan) adı verilmişdi.

Quba toxuculuq arteli.
MATM NF № 458

1936-cı ildə bölgələrdə fəaliyyət göstərən bu artellər yeni yaradılmış "Xalça İttifaqı" nəzdində birləşir. "Xalça İttifaqı" yerli kadr potensialından, boyaqçılıqda tətbiq edilən rənglərdən, yun xammalı, toxumanın yerli texnoloji ənənəsindən tam istifadə edirdi. Belə təkmilləşmə gələcəkdə "Azərxalça Elmi İstehsalat Birliyi" adlanan təşkilatın özəyini təşkil etmişdi.

Quba məktəbində toxunan xalçalar yığcam kompozisiyaları ilə seçilir. Bununla yanaşı, Qubanın ticarət mərkəzi kimi böyük əhəmiyyət daşımaları ilə əlaqədar burada satış üçün nəzərdə tutulan süjetli xalçalar da istehsal edilirdi. Lakin bu xalçalar yerli ənənəyə zidd olduğu üçün özünü təsdiq etməmiş, sonradan sıradan çıxaraq unudulmuşdu.

Quba xalçalarında naxış həlli müxtəlifdir. "Herat Pirəbədil", "Əlixanlı", "Qollu Çiçi" (inv. 3500, 3780, 6608, 6581, 9674) xalçalarında rast gəldiyimiz Təbrizin nəbati təsvir üslubu "Zeyvə", "Qonaqkənd", "Qədim minarə", "Qırız" (inv. 8611, 2066, 3999, 6405, 6670, 6724) xalçalarında rast gəldiyimiz həndəsəliklə qovuşur, ziddiyyətli iki üslub bir-birinə qarşılıqlı təsir göstərir və nəticədə nəbati formalı elementlər stilizə edilərək həndəsələnir.

Bölgənin təbiət örtüyü, inanc və etiqadları rənglərin və naxışların dili ilə xalçalarda əks etdirilir. Şər qüvvələrdən qorunmaq, xeyir-bərəkət rəmzli işarələr, "buynuz", "qayçı", tənək yarpaqları, çiçəklər, "sacayağı", dəvə, iki başlı və bir bədənli, başı taclı mifoloji quşlar, "əjdaha" kimi əfsanəvi obrazlar və s. hər bir toxuculuq məntəqəsində müstəqil şəkildə üslub dəyişənliyi ilə toxunur.

Quba xalçaları nəinki naxış, eyni zamanda rəngləri ilə də böyük məzmun kəsb edir. Bu xalçalarda rast gəldiyimiz irili-xırdalı çarpazlaşan "X" elementi həyatın dörd ünsürünün hərəkətdə olan formasıdır. Məhz bu elementlər sonralar "svastika" motivinin yaranmasının təməli olmuşdur. Bu dörd ünsür təbiətin rəngləri ilə xalçalar üzərində əks etdirilir. Günəy - mavi, quzey - qara, şərq - sarı, qərb - ağ və mərkəz nöqtə günəşi xatırladan qırmızı rəngi təmsil edir. Məhz bu rənglər Quba xalçalarının palitrasında istifadə edilir.

Qubada toxunan mücərrəd naxışların çoxunda damğaya bənzər elementlər müşahidə edilir. Onlar ərəb əlifbasının "əlif" və "ləm" hərflərini xatırladır. "Qədim minarə" xalçasının (inv. 2066) yerliyində iri gölün haşiyəsi üzərində "Allah" kəlməsi toxunmuşdur.

Üçbucaq, romb, svastika (xaç), dolanbac (ziqzaq), səkkizguşəli ulduz kimi həndəsi naxışlar Quba xalçalarında ənənəvi olaraq nəsil-dən-nəslə keçərək damğalar şəklində geniş yayılmışlar. Bir qədər də irəli getsek, Quba xalçalarında Orxon-Yenisey yazılarında olan hərflərlə naxış uyğunluğunu belə görmək mümkündür.

Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin kolleksiyasında 90-dək Quba məktəbinə aid xovlu və xovsuz xalça, xalça məmulatı qorunur. Ən incə, ən zərif toxunuşlu xovlu xalçalardan "Qımıl", "Qonaqkənd", "Şahnəzərli", "Səlməsöyüd", "Sırt Çiçi", "Xan", "Pirəbədil", "Zeyvə", "Qırız", "Qollu Çiçi", "Herat Pirəbədil", "Qaraqaşlı", "Ugah", xovsuzlardan "sumax"ları göstərmək olar. 1227/1812-ci ildə toxunmuş "Qımıl" xalçası (inv. 7541) çox nəfis toxunuşlu və bədii tərtibatlıdır. Kolorit həlli xalçaya xüsusi yaraşlıq verir. Həndəsi formalı iri göl, stilizə edilmiş nəbati, antropomorf, zoomorf elementlər, enli haşiyə zolağı çox sadə və təbii tərzdə toxunub. Bu təbiilikdə dolğunluq, harmoniya sezilir. Rənglərdə axıcılıq, naxışlarda biçimli əvəzlənmə xalçanın müdrik görkəmini daha baxımlı edir. Kolleksiyada biri digərindən tam fərqli başqa "Qımıl" kompozisiyalı xalçalar da mövcuddur ki, (inv. 6561, 6729, 6740, 7203, 7553). Hər xalça yeni ruh, yeni duyğudan doğan bədii təcəssümdən yaranır. Bu fərdilik göllərin quruluşunda, doldurucu elementlərin çeşidliliyində, haşiyə elementlərində, hər bir naxışın yeni tərzdə ifadə modelində özünü göstərir. Qımıl bu xalçaların toxunduğu kəndin adıdır.

Quba toxucuları.
MATM NF № 466

*İnteryer. Neft mədəni rəisi P.İ.Yakılın evinin döşəməsinə salınmış Quba xalçaları.
Foto: D.İ.Yermakov*

quş və ya dəvə elementləri müqəddəslik, tənək yarpaqları hər zaman gənc, yaşamda olmaq kimi mənaları bildirir.

Pirəbədil kəndində toxunan ikinci çeşid **"Herat Pirəbədil"** (inv. 3500, 6717, 6534, 8037) xalçalarında ara sahə şərti olaraq "balıq" adlanan ləçək motivlərlə bəzədilib. Enli yelən zolağı xalçanı daha dəbdəbəli göstərir. Bu çeşni üzərində naxışlar sırayla təkrarlanır. Bu təkrarlanma bir sistem, nizamlılıq yaradır və xalçanı daha baxımlı edir. **"Xan"** xalçası (inv. 952, 6565) Quba məktəbinin kübar bədii quruluşlu və sevilen xalçasıdır. Xalça kolleksiyasında yalnız iki ədəd bu çeşnidə toxuma vardır. Onlardan biri kiçik (35x32 sm.) ölçülü çeşnidir. Çeşni xalça toxucuları arasında (çeşnikar tərəfindən) kiçik ölçüdə nümunə kimi toxunan xalçanın kiçik modelidir. Bu nümunəyə baxan toxucular naxışları böyük xananın ərişləri üzərində toxuyurdular. İkinci "Xan" xalçası çox qiymətli nümunədir. Haşiyəsinin şərti olaraq "kufi" adlanan bədii quruluşunda toxunduğu "Xan" xalçasında olan şəbəkə quruluşlu hündəsi naxışlar sumağı rəngli yerlikdə toxunub. Bu xalçada rəng çalarları arasındakı tutum, naxışların həzin, keçidli olması onu zəmanəsinin zövqlü toxucusu tərəfindən icra edildiyinə əyani sübutdur. Xalçanın ərişi, arğacı və xovu yundandır, ona görə də iki əsrlik tarixi olan xalçadakı deformasiya izləri təbiidir. **"Səlməsöyüd"** (inv. 3569) nəinki Azərbaycan, eləcə də dünya muzeylərində nadir bədii quruluşa malik xalçalardandır. Rəng həlli, səkkiz zolaqdan ibarət yelənin naxışlarındakı yaraşlıq, düzgün ölçü, ara sahədə rapportlar şəklində təkrarlanan narabənzər detallar üzərində yerləşdirilmiş heyvanların düzülüşündəki dürüstlük, bütün kompozisiya boyu köndələn **"S"**, "çərxi fələk" elementlərinin yerləşdirilməsi xalçaya bir tablo görünüşü verir. "Səlməsöyüd" xalçasında naxışların ölçüsü, haşiyə zolağının içərisindəki elementlərin düzgün paylanması, ümumilikdə hər detal ayrılıqda çox yüksək səviyyədə icra edilmişdir. **"Sırt Çiçi"** (inv. 6211, 7006, 7921, 6602) xalçası toxunduğu məşhur kəndin adıyla tanınır. Keçmişdə Çiçi kəndinin bu xalçaları Şirvan bazarlarında "Şirvan Çiçi" adı ilə satılmışdır. Bu xalçalar zərifliyi, incə naxışları, yerlikdə tünd rəngli cərgələr boyu elementlərin zəncirvari düzülüş qaydası ilə seçilir. Bu xalçalar haşiyələri, rəngləri, xırda köməkçi elementləri və ölçüləri baxımından birbirlərindən seçilir. Əsas naxışları adətən pilləli hündəsi elementlər təşkil edir. Çiçi kəndində toxunmuş digər xalça nümunəsi **"Qollu Çiçi"**dir (inv. 9492, 9674, 6581). Hər xalça yeni bir niyyətlə toxunduğu üçün onların hər birinin özünəməxsus təsir gücü və yaraşığı vardır. İki, üç və dörd göllü "Qollu Çiçi" xalçalarının hər birində eyni quruluş hakimdir. Ara sahənin açıq şəəkəri tonda olması naxışları qabardaraq daha baxımlı edir. Bu xalçaları yaradan

Xalça üzərində naxışlar, göllər mücərrəd şəkildə təsvir edilmişdir.

Kolleksiyada yer alan "Pirəbədil" xalçaları klassik nümunələrdir. Kolleksiyaadakı "Pirəbədil" xalçası (inv. 6536) XX əsrin əvvəllərində toxunmuşdur. "Azərxalça" Elmi Yaradıcılıq İstehsalat Birliyinə məxsus digər **"Pirəbədil"** xalçası topluda (inv. 4004) qorunan yeni nümunələrdəndir. Bu xalça da tam klassik ənənəyə sadıqdır. Bu xalçalarda inanc, nur, müqəddəslik, etiqad nümayiş olunur. Müqəddəs od qarşısında ibadət edən insan silueti, "buynuz" cəsurluq və mərdliyin simvolu, stilizə edilmiş mifoloji

sənətkarlar yerli ənənəni yaşatmış, öz genetik, estetik anlayışlarını əbədləşdirmişlər.

Kolleksiyanın ən dəyərli xalçalarından "Qırız" (inv. 6670, 6724) özəl bədii quruluşa malikdir. Bu xalçaların ara sahəsi ənənəvi olaraq hər zaman tünd rəngdə olur. Lakin naxışların sıx toxunuşu, insan silüetinə bənzər abstrakt motivlər, göllərin qeyri-adi forması və bəzək elementlərinin uyarlı tərz xalçanın qədim tarixə malik olduğunu təsdiq edir.

Tanınmış **"Zeyvə"** xalçaları (inv. 6405, 8611, 6830, 7174, 8668) Muzeyin kolleksiyasına 1971-ci ildən sonra qəbul edilmişlər. Bu çeşidli "Zeyvə" kompozisiyaları müxtəlif dövrlərə aiddir. Onların içərisində ən müasiri 1980-ci illərdə toxunmuş nümunədir. Bu xalçaların hər birində ulduz formalı göl bir cərgədə toxunmuşdur. Quş elementinə "Zeyvə" xalçalarında toxunan göllərin sonluqlarında rast gəlmək mümkündür. Ətrafları pilləli çıxıntılardan ibarət olan gölə diqqətlə baxdıqda hər bir çıxıntının özündə quşun baş hissəsinin stilizə edilmiş formasının toxunduğu aydın görünür.

Hər bir qədim xalça öz quruluşu baxımından nadir hesab olunur. Yeni toxunmuş xalça ilə müqayisə edildikdə, fərq nəzərə çarpır. Bu qədim xalçaları illər cilalayıb, xovları yatıb, yunun codluğu itib, lakin rəngləri təbii olduğu üçün solmayıb, əksinə, işlədikcə daha çox parlaq və şəffaf tonlara çevrilir.

Muzeyin kolleksiyasında xovsuz xalçalar da qorunur. Quba məktəbinə xas olan sumaxlar (inv. 6468, 6243) müxtəlif ölçülərdə, kolorit və bədii tərtibatdadır. Adətən, bu xovsuz xalçalar hündəsi və nadir hallarda stilizə edilmiş nəbati "palmet" motivləri ilə bəzədilir. Bir qayda olaraq, ara sahəni bəzəyən romb elementlərinin ətrafları qarmaqlı motivlərlə dövrələnir. Qarmaq elementləri xalq arasında – "dırnaq" və ya "caynaq" adlandırılıb, ov quşlarının rəmzi obrazını xatırladır. Quba xalçalarını bəzəyən çoxsaylı naxışlar içərisində antropomorf obrazlara rast gəlirik. Bu motivlərə yun darayan, körpəsi ilə əl-ələ tutmuş qadın, yaxud tek cizgilər vasitəsilə toxunmuş qadın şəklində təsadüf olunur.

Bir çox qədim xovsuz "sumax" xalçalarında insan süjetlərinin mücərrəd və ya yarımçıq bədən halında təsvirinin də şahidi olmaq olar. Başsız bədən, ayaq və qolların incə cizgilər şəklində və ya başın üçbucaq və digər ətrafların çöpəbənzər formada toxunması e.ə. aid dulusçuluq məmulatları üzərindəki primitiv insan təsvirlərinə çox yaxındır.

Quba məktəbinə aid xovlu və xovsuz xalçaların toxunmasında çox vaxt abstrakt zoomorf elementlərdən də istifadə edilir. Bu, "Əjdahalı" xovlu və "Sumax" xovsuz xalçalarında istifadə edilən motivdir. Əjdaha elementi türk xalqları arasında çox geniş yayılmışdır. Bir çox xalça kompozisiyalarında ona rast gəlirik.

Yumşaq, keyfiyyətli və parlaq yunu ilə xalçaya zəriflik verən, onu daha yaraşlıq edən isti rəng ahəngidir. Nar və qoz qabıqları, heyva, tut yarpaqları, palıd ağacının kökü, sumax və s. dən alınan rənglər öz davamlılığı, şəffaflığı ilə xalçaları daha canlı göstərir.

Quba xalçaları xalqımızın qəlbinin, ruhunun yaratdığı sənət nümunəsinin təzahürüdür. Bu xalçalar bədii dəyərlərimizin ən yüksək zirvəsində yer tutan, daim inkişaf edən həyatımızın bir parçasıdır. Yoxsul ailədə yaranmış xalça zaman keçdikcə məmləkətinin milli sərvətinin əsasına, muzeylərimizin ən qiymətli eksponatlarına çevrilir.

*"Qədim minarə".
XX əsrin əvvəli*

Guba's carpets

Guba is one of the old historical places of Azerbaijan. Since Guba is located in the commercial way going to the North, art was developed here and at the same time Guba was a trade centre. Carpet weaving was one of the arts the local people was mainly engaged in.

Depending on the landform of Guba carpet weaving is classified into mountain area weaving, foothills weaving and lowland weaving. Mountain area carpet production included the villages Khashy, Gonagkend, Jimi, Afurja, Yerfi, Budug, Sohub, Gyryz, Jek, Khan and Salmasoyud. Foothills carpet production was focused in the villages Amirkhanly, Alikhanly, Khelfeler, Piremsan, Gendov, Biliji, Shahnezerli, Pirebedil, Zeyve, Syrt-Chichi, Dere-Chichi, Khyrdagul-Chichi, Sabatlar and lowland carpet production was focused in lowland Shabran area, including the villages Chay Garagashly, Haji Garagashly, Sarvan, Devechi, Mollakamally and others. The carpets, woven by Azerbaijanis who lived in the old Derbend city of Azerbaijan, belong to Guba carpet school as well.

Since Guba has been very active and professional in carpet production it has always been in the centre of the attention of foreigners and Russian researches as well. The works of K.Khatsov, should be mentioned among Russian researches, who studied many issues of carpet weaving beginning from sheep breeding, wool production, spinning up to dyeing, weaving technique and ornaments. In the research works the author highly evaluates Guba carpets in Transcaucasia for their delicate wool, fine yarn and qualitative goods (16).

V.M.Zummer was another researcher on Guba carpets of Azerbaijan. He was the first to distinguish and characterize separate local centres of carpet production in Guba area (1).

Guba carpets got fame in the world since the middle ages for delicate and bright wool, high density, colourful artistic design, fine patterns and mid sizes. Many in Guba were engaged in carpet weaving. Alongside with that majority of population was engaged in spinning.

Cheshnis (patterns) on a checked paper were given to Guba weavers in 1905-1906 for the first time to weave carpet patterns more accurately and errorless. The carpets, woven based on those cheshnis (patterns), were successfully selected in the exhibition held in Petersburg in 1913.

A purchase-distribution point was established in Imam-Gulu village of Guba gaza (a variety of territorial classification) in 1912 to prevent valuable Guba carpets being owned by traders due to high quality of weaving technique and raw material. This measure, taken for development of art in Guba, showed positive results later. Thanks to duly organized business the Guba school carpets contained basis of export at those times and became actual. Demand to the Azerbaijan carpets increased in the early 20th centuries, as it is seen in V.M.Zummer's "Modern Guba carpets" studies. Guba carpets occupied particular place among those products. An interesting fact is that geometrical patterns prevailed on the carpets of Guba school whereas Tabriz carpets were known for pictured descriptions of hunting, gardens and animals.

"People's art holiday" exhibition was organized by Azerbaijan Branch of Caucasus State Trade Organization (Zakgostorg) in March 23-24, 1926 dedicated to carpet art in Guba, where weaving was spread widely. This holiday was organized in Guba to initiate future development of weaving traditions in this region. The exhibition also served to demonstrate difference between the samples woven in earlier years and later. Each of over 200 exhibited delicate carpets revealed weaving traditions of different villages of Guba and general appearance of newly woven carpets. 10 carpets, woven in weaving points of Garagashly, Chichi, Gyryz, Pirebedil, Gonagkend, Zeyve, were awarded in the exhibition and the first 3 places were given to the carpets woven in Pirebedil village. The weaver Zibeyda Yarmemmedova got the first place for the carpet she wove. The author informed that only new carpets were presented in the competition since the number of old carpets, preserved among people, was limited. However quite a lot of old carpets remained in houses and trade points (1,149).

Due to growing interest of the world to Azerbaijan carpet Transcaucasia State Federal Trade Union was established in 1927 with the initiative of the Soviet of People's Commissars. Workshops, called artel, were then established within that Union first in Baku-Absheron and then in Guba and Shamakhy. Working of women in those artels, organized in the villages, was not naturally liked at those times. That is why local craftsmen worked in artels and skilled women wove carpets in their homes. Women weavers engaged in such domestic activity were called "nadomnik" – the word derived from Russian language meaning "the one who weaves at home".

Those artels, functioning in the regions in 1936s, were united under newly established "Carpet Union". "Carpet Union" fully benefitted from cadres potentiality, paints used in dyeing, raw wool and local technological tradition of weaving. Such improvement put the foundation of "Azerkhalcha Scientific Production Association".

The carpets woven in Guba school are distinguished by their compact composition. In addition, related with high importance of Guba as a trade centre, pictured carpets were also produced here for sale. However those carpets did not prove themselves and later were forgotten since they did not follow local traditions.

Pattern solution in Guba carpets is varied. For artistic solution those carpets are a combination of non-joinables - the elements considered impossible to be combined. In this school vegetation description style of Tabriz, observed in the carpets "Herat Pirebedil", "Alikhanly", "Gollu chichi" (inv. 3500, 3780, 6608, 6581, 9674), joins with geometry evidenced in "Zeyve", "Gonagkend", "Old minaret", "Gyryz" (inv. 8611, 2066, 3999, 6405, 6670, 6724) carpets; two contradictory styles interact and in the result, vegetative elements are stylized into geometrical ones.

Nature of the region, believe and faith are reflected on the carpets through colours and patterns. Protection from evil powers, abundance, symbolical signs, "horn", "scissors", grapevine leaves, flowers, "sajayaghy", camel, two-head, one-body mythological birds with crown on their heads, mythic characters like "dragon" and other patterns are touched upon independently at every weaving station by stylistic change.

Guba carpets carry deep meaning not only in the patterns but also in the colours. Crossing small and big "X" elements on these carpets mean 4 elements of life in action. Those very elements founded "swastika" motive later. Those 4 elements are reflected on the carpets through the colours of nature. South is represented by blue, north - by black, east - by yellow, west- by white colours and central red point represents the sun. Those colours are used in the palette of Guba carpets.

Brand like elements are there in most of abstract Guba patterns. They remind the Arabic letters "alif" and "lem". The word "Allah" is inscribed on the frame of the large lake in the background of inv. 2066 "Old minaret" carpet.

Geometrical patterns like triangle, rhomb, swastika (cross), windings (zigzag), octagonal star are passed from generation to generation in Guba carpets and spread widely like brands. If to go deeper, it is even possible to see similarity of Guba carpet patterns with Orkhon-Yenisey scripts.

About 90 fluffy, pileless carpets and carpet products belonging to Guba school are preserved in the collection of National Museum of History of Azerbaijan. Among the most delicately and finely woven fluffy carpets are "Gymyl", "Gonagkend", "Shahnezerli", "Selmesoyud", "Syrt Chichi", "Khan", "Pirebedil", "Zeyve", "Gyryz", "Gollu Chichi", "Herat Pirebedil", "Garagashly", "Ugah" and "sumakh"s might be mentioned among pileless ones. "**Gymyl**" (inv. 7541) woven in 1227/1812 has a very fine look and artistic composition (design). Colour solution gives the carpet particular charm. A large lake in geometrical form, stylized vegetative, anthropomorphic, zoomorphic elements, thick frame stripe are woven simply and naturally. Richness and harmony are noticed in this naturality. Smoothness of colours, measured replacement of patterns give more attraction to wise look of the carpet. There are other "**Gymyl**"-composition carpets in the collection totally different from each other (inv. 6561, 6729, 6740, 7203, 7553). Each carpet is artistically realized at birth of a new spirit and feeling. This individuality shows itself in the structure of the lakes, variability of filling elements, frame elements and new model of stylistic expression of each pattern. Gymyl is the name of the village where these carpets are woven.

The patterns on the carpet and lakes are described in abstract manner.

"Pirebedil" carpets, included into the collection, are classical samples. "Pirebedil" carpet (inv. 6536) in the collection was woven at the beginning of the 20th century. Other "**Pirebedil**" (inv. 4004) carpet, that belongs to "Azerkhalcha" Scientific Creative Production Association, is of new samples preserved in the collection. This carpet is totally faithful to classic tradition. Faith, light, sainthood, belief are demonstrated on these carpets. A human silhouette worshipping sacred fire, "horn" are symbols of bravery and courage, stylized mythological bird or camel elements mean sainthood, grapevine leaves mean being always young and alive.

The interspace of the second sample - "**Herat Pirebedil**" (inv. 3500, 6717, 6534, 8037), woven in Pirabadil village, is decorated with petal motives conditionally called "fish". Wide border (frame) shows the carpet more luxurious. Patterns are repeated on this pattern in queue creating a system and an order and making the carpet more attractive.

"**Khan**" (inv. 952, 6565) carpet is a loved carpet of Guba with noble artistic structure. The carpet collection has only 2 units woven in this chesni. One of

them is a small size cheshni (35x32 cm). "**Cheshni**" is small model of carpet woven as a sample by weavers (by cheshnikar-cheshni weaver). Weavers, looking at that sample, weave patterns on big warper. The second "Khan" carpet is a very valuable piece of work. Tracery-like geometrical patterns on "Khan" carpet, the artistic structure of the border of which is conditionally called "kufi", are woven on sumac colour background. Fitting of colour shades of this carpet, melancholy and smoothness of the patterns show that the carpet was woven by a tasty weaver of the time. The warp, the weft and the pile of the carpet are wool. That is why the 2 century old carpet naturally carries the signs of deformation.

"**Selmesoyud**" (inv. 3569) is the carpet with a unique artistic structure not only in the museums of Azerbaijan but also of the world. Colour solution, beauty and correct measure in the patterns of the eight-strip border, true lining of animal descriptions placed pomegranate-like details repeated in the interspace as motives, placement of diagonal "S" and 'fortune wheel' elements along the whole composition gives the carpet a view of a picture. The size of patterns on "Selmesoyud" carpet, correct distribution of the elements inside the border strip, each detail in general is realized in high quality.

"**Syrt Chichi**" (inv. 6211, 7006, 7921, 6602) carpet is known by the name of the famous village it is woven). Those carpets of Chichi village were sold in Shirvan bazaar under the name of "Shirvan Chichi" in the past. Those carpets are distinguished by delicacy, fine patterns and chain-like alignment of the elements along dark rows in the background. Those carpets differ from each other by the borders, colours, small auxiliary elements and sizes. Main patterns are composed of stepwise geometrical elements. The other carpet woven in Chichi village is "**Gollu Chichi**" composition (inv. 9492, 9674, 6581). Since each carpet was woven for new purpose each of them has their own power of impact and beauty. Each of 2-, 3- and 4-flower "Gollu Chichi" carpets are of the same structure. Bright sugar tone of the interspace makes the patterns more visible and attractive. The artists, who created those carpets, gave life to local tradition, immortalize their own genetic and aesthetic understanding.

The most valuable "Gyryz" (inv. 6670, 6724) carpets of the collection have particular artistic structure. The interspace of those carpets is traditionally always dark. High density of patterns, abstract motives reminding human body, unusual shape of lakes and relevant style of decoration elements prove antiquity of the carpet.

Well-known "**Zeyve**" carpets (inv. 6405, 8611, 6830, 7174, 8668) were included into the collection of the Museum after 1971. This sort of "Zeyve" compositions refer to different periods. The latest one of them was woven in 1981. Star-shape lake is woven in one row on each of those carpets. The element of bird is seen at the end of the lakes woven on "Zeyve" carpets. If to pay close attention stylized bird head might be clearly noticed on each stepwise flange around the lake.

Each carpet is considered a rare sample due to its structure. Difference is noticeable compared to newly woven carpets. Years grinded those ancient carpets; their piles set down, wool lost its hardness, however colours have not lost their brightness since natural paints were used to dye them; the more the carpet is used the more the colours get transparency and brightness.

Pileless carpets are also preserved in the collection of the Museum. Sumakhs of Guba school (inv. 6468, 6243) have different sizes, colouring and artistic composition. Those pileless carpets are usually decorated with geometrical and rarely with stylized "palmette" vegetative motives. As a rule the edges of rhomb elements, filling the interspace, are surrounded by hooked motives. Hook elements are named "nail" or "claw" among the people and remind symbolic image of hunting birds. Anthropomorphic characters are met among many patterns which decorate Guba carpets. Those motives include combing woman, the woman hand-in-hand with her child or single-line woven woman description.

Abstract human plots or descriptions of part of human bodies can be seen on many old pileless "sumakh" carpets. Description of a body without head, of hands and legs in the shape of thin lines, of head in the form of triangle and of the other parts of the body in the form of straw is very close to primitive human description on pottery of the BC.

Abstract zoomorphic elements are mostly used in weaving of fluffy and pileless carpets referring to Guba school. That is the motive used in fluffy carpet with "Dragon" and pileless carpets "Sumakh". The element of dragon is widely spread amount Turkic people. We meet that element in many carpet compositions.

Warm colour harmony of soft, qualitative and bright wool gives fineness to a carpet and makes it nicer. Paints, produced from peels of pomegranate and hazel nut, leaves of quince and silkworm, root of acorn, sumac and others make carpets look more lively thanks to stability and transparency.

Guba carpets are pieces of art created with the heart and spirit of our people. Those carpets take the place at the highest peak of our artistic values and are a part of our constantly developing life. Through years carpet, produced in a poor family, gradually turns into the basis of national treasure of the country and into the most valuable exhibits of our Museums.

154. Çeşni. "Qaraqaşlı". XIX əsrin əvvəli
Ərişi: pambıq, arğacı: pambıq, xovu: yun
Ölçüsü: 50x65 sm
Sıxlığı: 31x35
İnv. 5107
Qəbul olunma tarixi: 1961 il

154. Cheshni (pattern). "Garaqashly"
Warp, weft: cotton; pile: wool
Size: 50x65 cm
Density: 31x35
Inv. 5107
Reception date: 1961

156. "Şahnəzərli" xalçası. Quba
XIX əsr
Ərişi, arğacı və xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 195x116 sm
Sıxlığı: 31x38
İnv. № 8764
Qəbul olunma tarixi: 1988 il

156. "Shahnezərli". Guba
The 19th century
Warp, weft and pile: wool
Knot: symmetric "türkbaf"
Size: 195x116 cm
Density: 31x38
Inv. № 8764
Reception date: 1988

157. "Qonaqkənd" xalçası. Quba
XIX əsrin sonu. Hicri 1227/1812
Ərişi, arğacı və xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 128x117 sm
Sıxlığı: 33x38
İnv. № 7541
Qəbul olunma tarixi: 1975 il

157. "Gonagkənd". Guba
Late 19th century. Mohammedan era
1227/1812
Warp, weft and pile: wool
Knot: symmetric "türkbaf"
Size: 128x117 cm
Density: 33x38
Inv. № 7541
Reception date: 1975

155. "Səlməsöyüd" xalçası. Quba
XIX əsr
Ərişi, arğacı və xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 179x133 sm
Sıxlığı: 36x34
İnv. № 3569
Qəbul olunma tarixi: 1985 il

155. "Selmesoyud". Guba
The 19th century
Warp, weft and pile: wool
Knot: symmetric "türkbaf"
Size: 179x133 cm
Density: 36x34
Inv. № 3569
Reception date: 1985

158. "Yerfi" xalçası. Quba
XX əsrin II yarısı
Ərişi, arğacı: pambıq; xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 194x119 sm
Sıxlığı: 40x43
İnv. № 6719
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

158. "Yerfi". Guba
The second half of the 20th century
Warp, weft: cotton; pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 194x119 cm
Density: 40x43
Inv. № 6719
Reception date: 1971

159. "Qədim minarə" xalçası. Quba
XX əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 160x120 sm
Sıxlığı: 35x40
İnv. № 2066
Qəbul olunma tarixi: 1937 il

159. "Ancient minaret". Guba
Early 20th century
Warp, weft, cotton: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 160x120 cm
Density: 35x40
Inv. № 2066
Reception date: 1937

160. Quba xalçası. XX əsrin 30-cu illəri
Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 159x104 sm
Sıxlığı: 39x37
İnv. № 3718
Qəbul olunma tarixi: 1947 il

160. A Guba carpet. 1930s
Warp, weft: cotton, pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 159x104 cm
Density: 39x37
Inv. № 3718
Reception date: 1947

161. "Sırt Çiçi" xalçası. Quba
XX əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 200x150 sm
Sıxlığı: 37x39
İnv. № 6211
Qəbul olunma tarixi: 1969 il

161. "Syrt Chichi". Guba
Early 20th century
Warp, weft: cotton, pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 200x150 cm
Density: 37x39
Inv. № 6211
Reception date: 1969

162. "Zeyvə" xalçası. Quba
XX əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 253x145 sm
Sıxlığı: 34x26
İnv. № 6405
Qəbul olunma tarixi: 1970 il

162. "Zeyve". Guba. Early 20th century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 253x145 cm
Density: 34x26
Inv. № 6405
Reception date: 1970

163. "Qonaqkənd" xalçası. Quba
XX əsrin ortaları
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 194x126 sm
Sıxlığı: 36x37
İnv. № 6535
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

163. "Gonagkend". Guba
Mid of the 20th century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 194x126 cm
Density: 36x37
Inv. № 6535
Reception date: 1971

164. "Pirəbədil" xalçası. Quba
XX əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 194x126 sm
Sıxlığı: 31x45
İnv. № 6536
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

164. "Pirebedil". Guba
Early 20th century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 194x126 cm
Density: 31x45
Inv. № 6536
Reception date: 1971

165. "Ugah" xalçası. Quba
1960-cı illər
Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 125x255 sm
Sıxlığı: 40x34
İnv. № 5564
Qəbul olunma tarixi: 1966 il

165. "Ugah". Guba
1960s
Warp, weft: cotton, pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 125x255 cm
Density: 40x34
Inv. № 5564
Reception date: 1966

166. "Xan" xalçası. Quba
XIX əsrin ortaları
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 129x82 sm
Sıxlığı: 48x41
İnv. № 6565
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

166. "Khan". Guba
Mid of the 19th century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 129x82 cm
Density: 48x41
Inv. № 6565
Reception date: 1971

167. Xalça. "Qollu Çiçi". Quba
XX əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 171x111 sm
Sıxlığı: 33x37
İnv. № 6581
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

167. "Gollu Chichi". Guba
Early 20th century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 171x111 cm
Density: 33x37
Inv. № 6581
Reception date: 1971

168. Xalça. "Əlixanlı". Quba
XIX əsrin sonu
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 170x98 sm
Sıxlığı: 38x37
İnv. № 6608
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

168. Carpet. "Alikhanly". Guba
Late 19th century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 170x98 cm
Density: 38x37
Inv. № 6608
Reception date: 1971

170. Xalça. "Qonaqkənd". Quba
XX əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 208x129 sm
Sıxlığı: 30x35
Inv. № 6671
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

170. Carpet. "Gonaqkend". Guba
Early 20th century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 208x129 cm
Density: 30x35
Inv. № 6671
Reception date: 1971

171. "Qımlı" xalçası. Quba. XIX əsrin sonu
Ərişi, arğacı və xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 145x95 sm
Sıxlığı: 36x46
Inv. № 7203
Qəbul olunma tarixi: 1973 il

171. "Qymyl". Guba. Late 19th century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 145x95 cm
Density: 36x46
Inv. № 7203
Reception date: 1973

169. "Qırız" xalçası. Quba
XIX əsrin sonu
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 185x116 sm
Sıxlığı: 39x42
Inv. № 6670
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

169. "Gyryz". Guba
Late 19th century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 185x116 cm
Density: 39x42
Inv. № 6670
Reception date: 1971

172. Xalça. "Qırız". Quba
XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 184x111 sm
 Sıxlığı: 37x43
 İnv. № 6724
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

172. Carpet. "Gyryz". Guba
Late 19th century
 Warp, weft and pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 184x111 cm
 Density: 37x43
 Inv. № 6724
 Reception date: 1971

173. Xalça. "Zeyvə". Quba
XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 200x122 sm
 Sıxlığı: 43x34
 İnv. № 6726
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

173. Carpet. "Zeyve". Guba
Late 19th century
 Warp, weft and pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 200x122 cm
 Density: 43x34
 Inv. № 6726
 Reception date: 1971

174. Xalça. "Zeyvə". Quba
XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 116x187 sm
 Sıxlığı: 35x32
 İnv. № 6830
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

174. Carpet. "Zeyve". Guba
Late 19th century
 Warp, weft and pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 116x187 cm
 Density: 35x32
 Inv. № 6830
 Reception date: 1971

175. Xalça. "Qımıl". Quba
XX əsrin əvvəli
 Ərişi, arğacı, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 155x113 sm
 Sıxlığı: 37x34
 İnv. № 6740
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

175. Carpet. "Gymyl". Guba
Early 20th century
 Warp, weft and pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 155x113 cm
 Density: 37x34
 Inv. № 6740
 Reception date: 1971

176. Xalça. "Qımıl". Quba
XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 190x159 sm
 Sıxlığı: 37x38
 İnv. № 6729
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

176. Carpet. "Gymyl". Guba
Late 19th century
 Warp, weft and pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 190x159 cm
 Density: 37x38
 Inv. № 6729
 Reception date: 1971

177. Xalça. "Sırt-Çiçi". Quba
XX əsrin əvvəli
 Ərişi: pambıq; arğacı, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 408x173 sm
 Sıxlığı: 36x33
 İnv. № 6840
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

177. Carpet. "Syrt-Chichi". Guba
Early 20th century
 Warp: cotton; Weft, pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 408x173 cm
 Density: 36x33
 Inv. № 6840
 Reception date: 1971

178. Xalça. "Herat Pirəbədil". Quba
1960-cı illər
 Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 88x60 sm
 Sıxlığı: 40x39
 İnv. № 6717
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

178. Carpet. "Herat Pirebedil". Guba
1960s
 Warp, weft: cotton; pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 88x60 cm
 Density: 40x39
 Inv. № 6717
 Reception date: 1971

**180. Xalça. "Sırt-Çiçi". Quba
1960-cı illər**

Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 91x60 sm
Sıxlığı: 42x43
İnv. № 6716
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

**180. Carpet. "Syrt-Chichi". Guba
It was produced in 1960 s**

Warp, weft: cotton; pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 91x60 cm
Density: 42x43
Inv. № 6716
Reception date: 1971

**181. Xalça. "Sırt-Çiçi". Quba
XX əsrin əvvəli**

Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 165x119 sm
Sıxlığı: 43x45
İnv. № 7006
Qəbul olunma tarixi: 1972 il

**181. Carpet. "Syrt-Chichi". Guba
Early 20th century**

Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 165x119 cm
Density: 43x45
Inv. № 7006
Reception date: 1972

**179. Xalça. "Sırt-Çiçi". Quba
XIX əsr**

Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Size: 170x120 sm
Sıxlığı: 40x38
İnv. № 7921
Qəbul olunma tarixi: 1977 il

**179. Carpet. "Syrt-Chichi". Guba
The 19th century**

Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 170x120 cm
Density: 40x38
Inv. № 7921
Reception date: 1977

182. Sumax. Quba
XX əsrin əvvəli
 Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: qarşılıqlı dolama və mürekə
 kəb "sünbül"
 Ölçüsü: 277x225 sm
 İnv. № 8393
 Qəbul olunma tarixi: 1989 il

182. Sumakh. Guba
Early 20th century
 Warp, weft, facial thread: wool
 Knot: mutual winding and compound
 "sunbul" (ear)
 Size: 277x225 cm
 Inv. № 8393
 Reception date: 1989

183. Xalça. "Qımıl". Quba
XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 240x150 sm
 Sıxlığı: 39x39
 İnv. № 7553
 Qəbul olunma tarixi: 1975 il

183. Carpet. "Gymyl". Guba
Late 19th century
 Warp, weft and pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 240x150 cm
 Density: 39x39
 Inv. № 7553
 Reception date: 1975

184. Xalça. "Zeyvə". Quba
XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 186x100 sm
 Sıxlığı: 41x42
 İnv. № 7174
 Qəbul olunma tarixi: 1973 il

184. Carpet. "Zeyve". Guba
Late 19th century
 Warp, weft and pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 186x100 cm
 Density: 41x42
 Inv. № 7174
 Reception date: 1973

185. Xalça. "Qaraqaşlı". Quba
1980-ci illər
 Ərişi, arğacı: pambıq; xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 203x130 sm
 Sıxlığı: 42x35
 İnv. № 8341
 Qəbul olunma tarixi: 1983 il

185. Carpet. "Garagashly". Guba
1980s
 Warp, weft: cotton; pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 203x130 cm
 Density: 42x35
 Inv. № 8341
 Reception date: 1983

187. Xalça. "Zeyvə". Quba
XIX əsrin ortaları
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 97x81 sm
Sıxlığı: 44x42
İnv. № 8611
Qəbul olunma tarixi: 1985 il

187. Carpet. "Zeyve". Guba
Mid 19th century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 97x81 cm
Density: 44x42
Inv. № 8611
Reception date: 1985

188. Xalça. "Zeyvə". Quba
1980-ci illər
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 122x200 sm
Sıxlığı: 40x38
İnv. № 8668
Qəbul olunma tarixi: 1987 il

188. Carpet. "Zeyve". Guba
1980s
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 122x200 cm
Density: 40x38
Inv. № 8668
Reception date: 1987

186. Xalça. "Şahnəzərli". Quba
XX əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 327x145 sm
Sıxlığı: 35x40
İnv. № 7230
Qəbul olunma tarixi: 1973 il

186. Carpet. "Şahnəzərli". Guba
Early 20th century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 327x145 cm
Density: 35x40
Inv. № 7230
Reception date: 1973

189. Xalça. "Qollu Çiçi". Quba
1920-30-cu illər
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 223x154 sm
Sıxlığı: 38x39
Inv. № 9492
Qəbul olunma tarixi: 2008 il

189. Carpet. "Gollu Chichi". Guba
1920-30s
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 223x154 cm
Density: 38x39
Inv. № 9492
Reception date: 2008

190. Xalça. "Qonaqkənd". Quba
1930-cu illər
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 211x152 sm
Sıxlığı: 32x41
Inv. № 9475
Qəbul olunma tarixi: 2009 il

190. Carpet. "Gonagkend". Guba
1930s
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 211x152 cm
Density: 32x41
Inv. № 9475
Reception date: 2009

191. Xalça. "Qonaqkənd". Quba
XX əsrin 60-cı illərinin istehsalı
Ərişi, arğacı: pambıq; xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 209x132 sm
Sıxlığı: 37x31
Inv. № 8728
Qəbul olunma tarixi: 1987 il

191. Carpet. "Gonaqkend". Guba
1960s
Warp, weft: cotton; pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 209x132 cm
Density: 37x31
Inv. № 8728
Reception date: 1987

- 192. Xalça. "Quba". Quba**
 1960-cı illər
 Ərişi, arğacı, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 168x103 sm
 Sıxlığı: 45x42
 Inv. № 6722
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

- 192. Carpet. "Guba". Guba**
 1960s
 Warp, weft and pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 168x103 cm
 Density: 45x42
 Inv. № 6722
 Reception date: 1971

- 194. Xalça. "Qollu Çiçi". Quba**
 XIX əsrin ortaları
 Ərişi, arğacı, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 135x100 sm
 Sıxlığı: 46x40
 Inv. № 9674
 Qəbul olunma tarixi: 2011 il

- 194. Carpet. "Gollu Chichi". Guba**
 Mid of the 19th century
 Warp, weft and pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 135x100 cm
 Density: 46x40
 Inv. № 9674
 Reception date: 2011

- 193. Çeşni. "Xan". Quba**
 XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı və xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 43x24 sm
 Sıxlığı: 35x32
 Inv. № 952
 Qəbul olunma tarixi: 1928 il

- 193. Cheshni (pattern). "Khan". Guba**
 Late 19th century
 Warp, weft and pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 43x24 cm
 Density: 35x32
 Inv. № 952
 Reception date: 1928

- 195. Sumax. Quba**
 XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı: pambıq, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: qarşılıqlı dolama və mürəku
 kəb "sünbül"
 Ölçüsü: 350x64 sm
 də muzeyə satın alınmışdır
 Inv. № 1084
 Qəbul olunma tarixi: 1930 il

- 195. Sumakh. Guba**
 Late 19th century
 Warp, weft: cotton, facial tread: wool
 Knot: mutual winding and compound
 "sunbul" (ear)
 Size: 350x64 cm
 Inv. № 1084
 Reception date: 1930

197. Sumax. Quba. XIX əsr

Ərişi, arğacı, üz ipi: yun

Toxuma üsulu: qarşılıqlı dolama və mürək-kəb "sünbül"

Ölçüsü: 290x250 sm

İnv. № 6839

Qəbul olunma tarixi: 1971 il

197. Sumakh. Guba. The 19th century

Warp, weft, facial thread: wool

Knot: mutual winding and compound "sunbul" (ear).

Size: 290x250 cm

Inv. № 6839

Reception date: 1971

198. Sumax. Quba. XIX əsr

Ərişi, arğacı, üz ipi: yun

Toxuma üsulu: qarşılıqlı dolama və mürək-kəb "sünbül".

Ölçüsü: 396x250 sm

İnv. № 6860

Qəbul olunma tarixi: 1971 il

198. Sumakh. Guba. The 19th century

Warp, weft, facial thread: wool

Knot: mutual winding and compound "sunbul" (ear)

Size: 396x250 cm

Inv. № 6860

Reception date: 1971

196. Sumax. Quba. XIX əsrin sonu

Ərişi, arğacı, üz ipi: yun

Toxuma üsulu: qarşılıqlı dolama və mürək-kəb "sünbül"

Ölçüsü: 280x210 sm

İnv. № 6243

Qəbul olunma tarixi: 1970 il

196. Sumakh. Guba. Late 19th century

Warp, weft, facial thread: wool

Knot: mutual winding and compound "sunbul" (ear).

Size: 280x210 cm

Inv. № 6243

Reception date: 1970

199. Sumax. Quba. XIX əsrin sonu

Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: qarşılıqlı dolama və mürək-
kəb "sünbül"
Ölçüsü: 37x31 sm
İnv. № 9558
Qəbul olunma tarixi: 2009 il

199. Sumakh. Guba. Late 19th century

Warp, weft, facial thread: wool
Knot: mutual winding and compound
"sunbul" (ear)
Size: 37x31 cm
Inv. № 9558
Reception date: 2009

200. Xurcun. Quba**XX əsrin əvvəli**

Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, türkbaf
Ölçüsü: 108x42 sm
İnv. № 1819
Qəbul olunma tarixi: 1936 il

200. Khurjun. Guba**Early 20th century**

Warp, weft: cotton; pile: wool
Knot: simple threading, "turkbaf"
Size: 108x42 cm
Inv. № 1819
Reception date: 1936

201. Heybə. Quba. XX əsrin əvvəli

Ərişi, arğacı: ipek
Toxuma üsulu: sadə keçirmə
Ölçüsü: 58x23 sm
İnv. № 2040
Qəbul olunma tarixi: 1937 il

201. Heyba. Guba. Early 20th century

Warp, weft: silk
Knot: simple threading
Size: 58x23 cm
Inv. № 2040
Reception date: 1937

202. Çanta. Quba. XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı: pambıq, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 26x25 sm
 İnv. № 3180
 Qəbul olunma tarixi: 1940 il

202. A bag. Guba. Late 19th century
 Warp, weft: cotton; facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 26x25 cm
 Inv. № 3180
 Reception date: 1940

203. Xurcun. Quba
 XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
 Ölçüsü: 103x36 sm
 İnv. № 2434
 Qəbul olunma tarixi: 1937 il

203. Khurjun. Guba
 Late 19th century
 Warp, weft, facial thread: wool
 Knot: simple threading, winding
 Size: 103x36 cm
 Inv. № 2434
 Reception date: 1937

204. Heybə. Quba
 XX əsrin əvvəli
 Ərişi, arğacı: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə
 Ölçüsü: 78x28 sm
 İnv. № 2044
 Qəbul olunma tarixi: 1937 il

204. Heyba. Guba
 Early 20th century
 Warp, weft: wool
 Knot: simple threading
 Size: 78x28 cm
 Inv. № 2044
 Reception date: 1937

205. Çul. Alpan. Quba
XIX əsrin sonu
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbafl
Ölçüsü: 161x122 sm
İnv. № 6831
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

205. Chul. Alpan. Guba
Late 19th century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "türkbafl"
Size: 161x122 cm
Inv. № 6831
Reception date: 1971

206. Heybə. Alpan. Quba
XIX əsrin sonu
Ərişi, arğacı: ipək
Toxuma üsulu: sadə keçirmə
Ölçüsü: 77,5x26,5 sm
İnv. № 3412
Qəbul olunma tarixi: 1945 il

206. Heybe. Alpan. Guba
Late 19th century
Warp, weft: silk
Knot: simple threading
Size: 77,5x26,5 cm
Inv. № 3412
Reception date: 1945

207. Heybə. Alpan. Quba
XX əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı: ipək
Toxuma üsulu: sadə keçirmə
Ölçüsü: 66x24 sm
İnv. № 3413
Qəbul olunma tarixi: 1945 il

207. Heybe. Alpan. Guba
Early 20th century
Warp, weft: silk
Knot: simple threading
Size: 66x24 cm
Inv. № 3413
Reception date: 1945

208. Heybə. Alpan. Quba
XIX əsrin sonu
Ərişi, arğacı: ipək
Toxuma üsulu: sadə keçirmə
Ölçüsü: 76x26 sm.
İnv. № 3411
Qəbul olunma tarixi: 1941 il

208. Heybe. Alpan. Guba
Late 19th century
Warp, weft: silk
Knot: simple threading
Size: 76x26 cm
Inv. № 3411
Reception date: 1941

209. Yəhər üstü. Quba
XX əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 66x65 sm
Inv. № 8438
Qəbul olunma tarixi: 1984 il

209. Saddle cover. Guba
Early 20th century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "türkbaf"
Size: 66x65 cm
Inv. № 8438
Reception date: 1984

210. Heybə. Alpan. Quba
XIX əsrin sonu
Ərişi, arğacı: ipək
Toxuma üsulu: sadə keçirmə
Ölçüsü: 63x33 sm
Inv. № 3416
Qəbul olunma tarixi: 1941 il

210. Heybe. Alpan. Guba
The end of the 19th century
Warp, weft: silk
Knot: simple threading
Size: 63x33 cm
Inv. № 3416
Reception date: 1941

211. Xurcun. Quba
1980-ci illər
Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, türkbaf
Ölçüsü: 103x40 sm
Inv. № 9292
Qəbul olunma tarixi: 2003 il

211. Xurjun. Guba
1980s
Warp, weft: cotton; pile: wool
Knot: simple threading, "türkbaf"
Size: 103x40 cm
Inv. № 9292
Reception date: 2003

212. Xurcun. Quba.
XIX əsrin sonu
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: sadə və mürekkəb keçirmə, türkbaf
Ölçüsü: 147x39 sm
Inv. № 5590
Qəbul olunma tarixi: 1965-ci il

212. Xurjun. Guba
The end of the 19th century
Warp, weft and pile: wool
Knot: simple and compound threading, "türkbaf".
Size: 147x39 cm
Inv. № 5590
Reception date: 1965

213. Xurcun. Quba.**XIX əsrin sonu**

Ərişi, arğacı: pambıq, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 105x31 sm
Inv. № 5610
Qəbul olunma tarixi: 1965 il

213. Xurjun. Guba**The end of the 19th century**

Warp, weft: cotton, facial thread: wool
Knot: simple threading, winding
Size: 105x31 cm
Inv. № 5610
Reception date: 1965

214. Çanta. Qonaqkənd. Quba**XX əsrin əvvəli**

Ərişi, arğacı: pambıq
Toxuma üsulu: sadə keçirmə
Ölçüsü: 34x30 sm
Inv. № 8108
Qəbul olunma tarixi: 1979 il

214. A bag. Gonagkend. Guba**Early 20th century**

Warp, weft: cotton
Knot: simple threading
Size: 34x30 cm
Inv. № 8108
Reception date: 1979

215. Heybə. Alpan. Quba**XIX əsrin sonu**

Ərişi, arğacı: ipək
Toxuma üsulu: sadə keçirmə
Ölçüsü: 89x25 sm
Inv. № 3415
Qəbul olunma tarixi: 1945 il

215. Heybe. Alpan. Guba**Late 19th century**

Warp, weft: silk
Knot: simple threading
Size: 89x25 cm
Inv. № 3415
Reception date: 1945

216. Xurcun hissəsi. Quba**XIX əsrin əvvəli**

Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 37x34 sm
Inv. № 8509
Qəbul olunma tarixi: 1984 il

216. A part of xurjun. Guba**Early 19th century**

Warp, weft, facial thread: wool
Knot: simple threading, winding
Size: 37x34 cm
Inv. № 8509
Reception date: 1984

217. Xurcun hissəsi. Quba**XIX əsrin əvvəli**

Ərişi, arğacı: yun
Toxuma üsulu: sadə keçirmə, dolama
Ölçüsü: 37x34 sm
Inv. № 8510
Qəbul olunma tarixi: 1984 il

217. A part of xurjun. Guba**Early 19th century**

Warp, weft: wool
Knot: simple threading, winding
Size: 37x34 cm
Inv. № 8510
Reception date: 1984

219. Çuval. Quba
1980-ci illər
 Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, türkbaf
 Ölçüsü: 51x38x37 sm
 İnv. № 9283
 Qəbul olunma tarixi: 2003 il

219. Chuval. Guba
1980 s
 Warp, weft: cotton; pile: wool
 Knot: simple threading, "turkbaf"
 Size: 51x38x37 cm
 Inv. № 9283
 Reception date: 2003

220. Torba. Quba
1980-ci illər
 Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, türkbaf
 Ölçüsü: 128x61 sm
 İnv. № 9279
 Qəbul olunma tarixi: 2003 il

220. A sack. Guba
1980s
 Warp, weft: cotton; pile: wool
 Knot: simple threading, "turkbaf"
 Size: 128x61 cm
 Inv. № 9279
 Reception date: 2003

218. Sumax. Quba
XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
 Toxuma üsulu: qarşılıqlı dolama və mürək-
 kəb "sünbül"
 Ölçüsü: 400x250 sm
 İnv. № 6468
 Qəbul olunma tarixi: 1970 il

218. Sumakh. Guba
Late 19th century
 Warp, weft, facial thread: wool
 Knot: mutual winding and compound
 "sunbul" (ear)
 Size: 400x250 cm
 Inv. № 6468
 Reception date: 1970

- 221. Çuval. Quba**
1980-ci illər
 Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun.
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, türkbaf
 Ölçüsü: 48x36x37 sm
 İnv. № 9284
 Qəbul olunma tarixi: 2003 il

- 221. Chuval. Guba**
1980 s
 Warp, weft: cotton; pile: wool.
 Knot: simple threading, "turkbaf"
 Size: 48x36x37 cm
 Inv. № 9284
 Reception date: 2003

- 222. Məfrəş. "Sırt Çiçi". Quba**
1980-ci illər
 Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun.
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, türkbaf
 Ölçüsü: 71x71x71 sm
 İnv. № 9282
 Qəbul olunma tarixi: 2003 il

- 222. Mefresh. "Syrt Chichi". Guba**
1980s
 Warp, weft: cotton; pile: wool
 Knot: simple threading, "turkbaf"
 Size: 71x71x71 cm
 MATM. EF. Inv. № 9282
 Reception date: 2003

- 223. Çuval. Quba**
1970-ci illər
 Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun.
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, türkbaf
 Ölçüsü: 45x35x35 sm
 İnv. № 9285
 Qəbul olunma tarixi: 2003 il

- 223. Chuval. Guba**
1970 s
 Warp, weft: cotton; pile: wool
 Knot: simple threading, "turkbaf"
 Size: 45x35x35 cm
 Inv. № 9285
 Reception date: 2000

- 224. Xurcun. Quba**
XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı, xovu: yun
 Toxuma üsulu: sadə və mürəkkəb
 keçirmə, türkbaf
 Ölçüsü: 103x45 sm
 İnv. № 8965
 Qəbul olunma tarixi: 1993 il

- 224. Khurjun. Guba**
The end of the 19th century
 Warp, weft and pile: wool
 Knot: simple and compound threading,
 "turkbaf"
 Size: 103x45 cm
 Inv. № 8965
 Reception date: 1993

- 225. Torba. Quba**
1980-ci illər
 Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun.
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, türkbaf
 Ölçüsü: 128x64 sm
 İnv. № 9280
 Qəbul olunma tarixi: 2003 il

- 225. A sack. Guba**
1980 s
 Warp, weft: cotton; pile: wool
 Knot: simple threading, "turkbaf"
 Size: 128x64 cm
 Inv. № 9280
 Reception date: 2003

- 226. Çuval. Quba**
1980-ci illər
 Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, türkbaf
 Ölçüsü: 57x39x39 sm
 İnv. № 9287
 Qəbul olunma tarixi: 2003 il

- 226. Chuval. Guba. 1980 s**
 Warp, weft: cotton; pile: wool
 Knot: simple threading, "turkbaf"
 Size: 57x39x39cm
 Inv. № 9287
 Reception date: 2003

- 227. Çuval. Quba**
1980-ci illər
 Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, türkbaf
 Ölçüsü: 38x36x51 sm
 İnv. № 9288
 Qəbul olunma tarixi: 2003 il

- 227. Chuval. Guba**
1980 s
 Warp, weft: cotton; pile: wool
 Knot: simple threading, "turkbaf"
 Size: 38x36x51cm
 Inv. № 9288
 Reception date: 2003

- 228. Çuval. Quba**
1980-ci illər
 Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, türkbaf
 Ölçüsü: 40x37x35 sm
 İnv. № 9289
 Qəbul olunma tarixi: 2003 il

- 228. Chuval. Guba**
1980s
 Warp, weft: cotton; pile: wool
 Knot: simple threading, "turkbaf"
 Size: 40x37x35 cm
 Inv. № 9289
 Reception date: 2003

- 229. Xalça. "Sirt-Çiçi". Quba**
XIX əsrin sonu
 Ərişi, arğacı, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 121x112 sm
 Sıxlığı: 35x40.
 İnv. № 6602
 Qəbul olunma tarixi: 1971 il

- 229. "Syrt-Chichi". Guba**
Late 19th century
 Warp, weft and pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 121x112 cm
 Density: 35x40
 Inv. № 6602
 Reception date: 1971

- 230. Xurcun. Quba**
1980-ci illər
 Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
 Toxuma üsulu: sadə keçirmə, türkbaf
 Ölçüsü: 117x37 sm
 İnv. № 9291
 Qəbul olunma tarixi: 2003 il

- 230. Khurjun. Guba**
1980s
 Warp, weft: cotton; pile: wool
 Knot: simple threading, "turkbaf"
 Size: 117x37 cm
 Inv. № 9291
 Reception date: 2003

232. Xalça. "Qımıl". Quba
XIX əsrin sonu
Ərişi, arğacı, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 157x107 sm
Sıxlığı: 37x34
İnv. № 6564
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

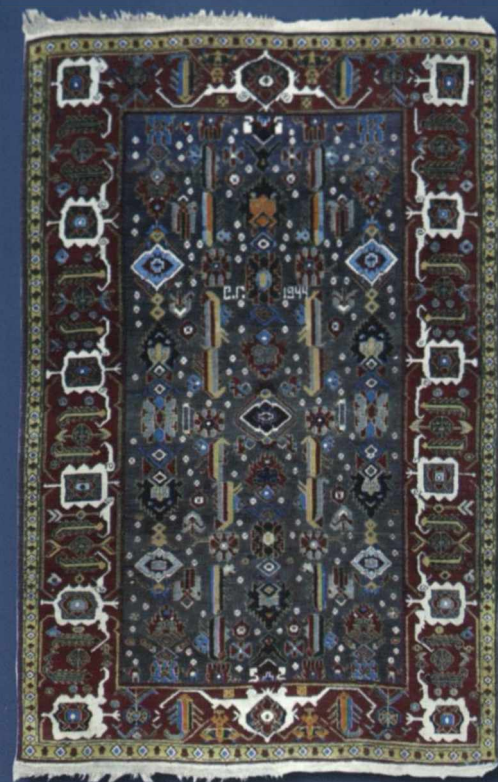
232. "Gymyl". Guba
Late 19th century
Warp, weft and pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 157x107 cm
Density: 37x34
İnv. № 6564
Reception date: 1971

233. Xalça. "Herat Pirəbedil". Quba
XIX əsrin sonu-XX əsrin əvvəllərinin
istehsalı

Ərişi, xovu, arğacı: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 200x136 sm
Sıxlığı: 38x44.
İnv. № 6534
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

233. "Herat Pirebedil". Guba
Production of the late 19th and early
20th century

Warp, pile, weft: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 200x136 cm
Density: 38x44
İnv. № 6534
Reception date: 1971

234. Xalça. "Herat Pirəbedil". Quba
1930-cu illər

Ərişi, xovu, arğacı: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 116x94 sm
Sıxlığı: 47x45
İnv. № 3780
Qəbul olunma tarixi: 1947 il

234. "Herat Pirebedil". Guba
1930s

Warp, pile, weft: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 116x94 cm
Density: 47x45
İnv. № 3780
Reception date: 1947

235. Xalça. "Əlixanlı". Quba
1970-ci illər
Ərişi, arğacı: pambıq; xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 209x146 sm
Sıxlığı: 47x45
İnv. № 8037
Qəbul olunma tarixi: 1979 il

235. "Alikhanlı". Guba
1970s
Warp, weft: cotton; pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 209x146 cm
Density: 47x45
EF. Inv. № 8037
Reception date: 1979

236. Xalça. Quba
XX əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı: pambıq; xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 106x172 sm
Sıxlığı: 35x40.
İnv. № 6607
Qəbul olunma tarixi: 1971 il

236. A carpet from Guba
Early 20th century
Warp, weft: cotton; pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 106x172 cm
Density: 35x40
İnv. № 6607
Reception date: 1971

237. Xalça. "Herat Pirəbədil"
Quba. 1930-40 cı illər
Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 190x126 sm
Sıxlığı: 40x42
İnv. № 3500
Qəbul olunma tarixi: 1941 il

237. Carpet. "Herat Pirebedil". Guba
1930-40 ss
Warp, weft: cotton; pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 190x126 cm
Density: 40x42
İnv. № 3500
Reception date: 1947

238. Xalça. "Sırt-Çiçi". Quba
1940-cı illər
Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 203x139 sm
Sıxlığı: 40x39
İnv. № 3777
Qəbul olunma tarixi: 1947 il

238. Carpet. "Syrt-Chichi". Guba
1940s
Warp, weft: cotton; pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 203x139 cm
Density: 40x39
Inv. № 3777
Reception date: 1947

239. Xalça. "Xan". Quba
1940-cı illər
Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 221x140 sm
Sıxlığı: 40x42
İnv. № 3997
Qəbul olunma tarixi: 1949 il

239. Carpet. "Khan". Guba. 1940 s
Warp, weft: cotton; pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 221x140 cm
Density: 40x42
Inv. № 3997
Reception date: 1949

240. Xalça. "Pirəbedil". Quba
XX əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı: pambıq, xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbaf
Ölçüsü: 197x151 sm
Sıxlığı: 35x43
İnv. № 4004
Qəbul olunma tarixi: 1950 il

240. Carpet. "Pirebedil". Guba
Early 20th century
Warp, weft: cotton; pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 197x151 cm
Density: 35x43
Inv. № 4004
Reception date: 1950

241. Xalça. "Şahnəzerli". Quba
XVIII əsr
 Ərişi, arğacı, xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 124x100 sm
 Sıxlığı: 30x34
 Inv. № 5105
 Qəbul olunma tarixi: 1961 il

241. Carpet. "Shahnezərli". Guba
Early 18th century
 Warp, weft and pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 124x100 cm
 Density: 3x34
 Inv. № 5105
 Reception date: 1961

242. Xalça. "Qonaqkənd". Quba
1940-cı illər
 Ərişi, arğacı: pambıq; xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 196x130 sm
 Sıxlığı: 32x35
 Inv. № 3999
 Qəbul olunma tarixi: 1950 il

242. Carpet. "Gonagkənd". Guba
1940s
 Warp, weft: cotton; pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 196x130 cm
 Density: 32x35
 Inv. № 3999
 Reception date: 1950

243. Xalça. "Sırt Çiçi". Quba
1960-cı illər
 Ərişi, arğacı: pambıq; xovu: yun
 Toxuma üsulu: türkbaf
 Ölçüsü: 210x173 sm
 Sıxlığı: 40x42
 Inv. № 7874
 Qəbul olunma tarixi: 1970 il

243. Carpet. "Syrt-Chichi". Guba
1960 s
 Warp, weft: cotton; pile: wool
 Knot: "turkbaf"
 Size: 210x173 cm
 Density: 40x42
 Inv. № 7874
 Reception date: 1970

245. Xalça. "Pirəbedil". Quba
1970-ci illər
Ərişi, arğacı: pambıq; xovu: yun
Toxuma üsulu: türkbağ
Ölçüsü: 208x140 sm
Sıxlığı: 39x44
Inv. № 8039
Qəbul olunma tarixi: 1979 il

244. Sumax. Quba.
XX əsrin əvvəli
Ərişi, arğacı, üz ipi: yun
Toxuma üsulu: qarşıtlıqlı dolama və
mürəkkəb "sünbül"
Ölçüsü: 320x210
Inv. № 9049
Qəbul olunma tarixi: 1992 il

245. Carpet. "Pirebedil". Guba
1970 s
Warp, weft: cotton; pile: wool
Knot: "turkbaf"
Size: 208x140 cm
Density: 39x44
Inv. № 8039
Reception date: 1979

244. Sumakh. Guba
Early 20th century
Warp, weft, facial thread: wool
Knot: mutual winding and compound
"sunbul" (ear)
Size: 320x210 cm
Inv. № 9049
Reception date: 1992

İstifadə olunmuş ədəbiyyatın siyahısı:

1. **Ю.М.Кочубей, Е.Г.Циганкова.** *Ориентальные мистецтвознаство в Украине в 20-30-х рр. XX ст.* Киев, 2005.
2. **Л.Керимов.** *Азербайджанский ковер, т. 2.* Баку, 1983.
3. **G.G.Gagarin.** *Scenes paysages, mœurs et costumes du Caucase.* Paris, 1840. *Женщины Кавказа. Фотографии, живопись, скульптура, графика.* М.: «Фортуна ЭЛ», 2008.
4. **Я.Зедгенидзе.** *Производство ковров и паласов в г.Шуше.* СМОМПК, вып.11, Tiflis, 1891.
5. **С.А.Пиралов.** *Краткий очерк кустарных промыслов Кавказа.* Санкт-Петербург. 1913
6. **М.Д. Исаев.** *Ковровое производство Закавказья, Тифлис.* 1932.
7. **Л.Керимов.** *Азербайджанский ковер, т.1,* Ленинград 1961.
8. **Л.Керимов.** *Азербайджанский ковер, т. 3.* Баку, 1983.
9. **Т.С. Ваşbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü.** *Halı Muzesi ile kilim ve düz dokuma yauğılar muzesi kataloqu.* Ankara, 2007.
10. **N. Rzayev.** *Möcüzəli qərinələr.* Bakı: Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı, 1984.
11. **R.Əfəndi.** *Azərbaycan el sənəti (parça, tikmə, xalça).* Bakı. Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı.1971.
12. **M. Adilov.** *Niyə belə deyirik.* Bakı: Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı,1982.
13. **X. Əsədova.** *Azərbaycan xalçalarında qadın obrazı.* "Qobustan" jurnalı, Bakı: 2009, № 4.
14. **A.N.Mustafayev.** *Şirvanın maddi mədəniyyəti.* Bakı: "Elm", 1977.
15. **A.С.Сумбатзаде.** *Промышленность Азербайджана в XIX в.* Баку, 1964.
16. **К. Хатисов.** *Кустарные промысла Закавказского края. Отчеты и исследования по кустарной промышленности в России.* Тифлис, 1894.

"Ziya" NPM
Direktor: **Sevda Mikayılıqızı**
Tertibat: **Şamil Qurbanov**

Format 60x108 1/16, Çap vərəqi: 11. Tirajı: 200
ziyamika@mail.ru Tel.: 050 315 15 22